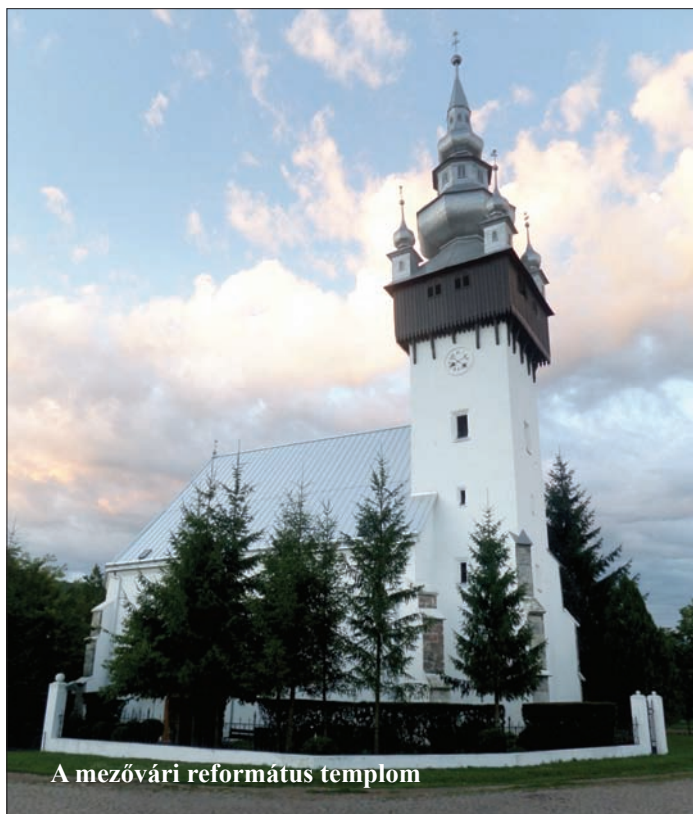


Kárpátaljai Hírmondó

XVIII. évfolyam 2. (68.) szám, 2022. Nyár



A mezővári református templom

Reményik Sándor

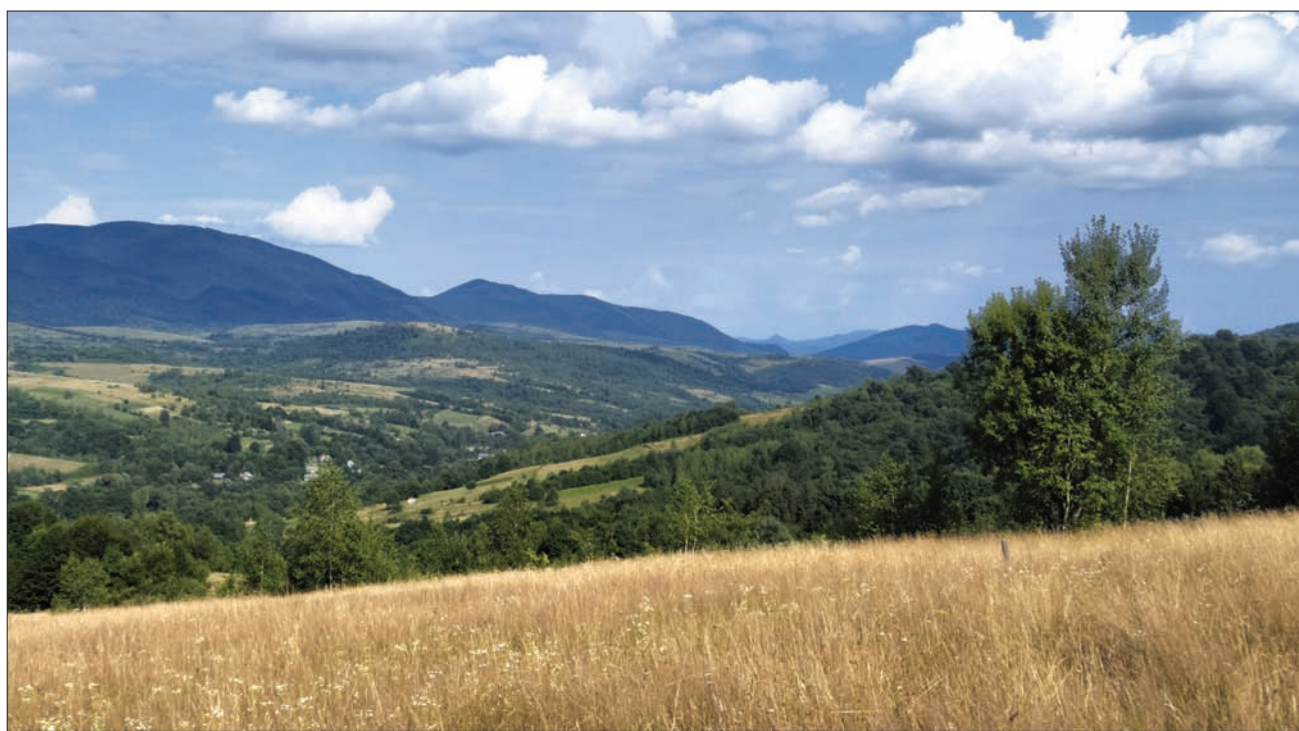
A Te akaratod...

Teljesüljön a Te akaratod:
A Miatyánkból ezt tudom már csak.
Bimbóban nem marad meg a virág,
És visszafele nem foly a patak.

Teljesüljön a Te akaratod:
Be fölösleges minden más beszéd...
Az én kezem, e vézna, gyöngye kéz
Hogy tartaná fel az Isten kezét?

Minden léleknek csak egy útja van
És csak ezen az egy úton mehet.
És nem lépheti által önmagát
És öntörvénye ellen nem tehet.

Bizonyyal minden úgy van jól, ahogy van.
És ez az eszme megnyugvást is ad:
Ki sorsával vív, alája kerül
És győz, ki néki megadja magát.



KÁRPÁTALJAI Hírmondó

XVIII. évfolyam, 2. (68.) szám
2022. Nyár

Kiadja a Kárpátaljai Szövetség

1068 Budapest,

Városligeti fasor 44.

Telefon: 06-1-351-7770

E-mail: karpataljaiszovetseg@gmail.com

Felelős kiadó:

Benza György,

a Kárpátaljai Szövetség elnöke

Alapító főszerkesztő: Füzesi Magda

E-mail: magda.bereg@gmail.com

Főszerkesztő: Szemere Judit

E-mail: nagykica12@gmail.com

Szerkesztőbizottság:

Dr. Pomogáts Béla, dr. Botlik József,

dr. Dupka György, dr. Szöllősy Tibor,

dr. Zubánics László,

Kovácsné Marton Erzsébet

Tördelés, nyomdai előkészítés:



Lapengedély száma: 2.9/1414-1/2006

HU ISSN: 1787-0445

OTP számlaszámunk:

11711034-20834951

Megjelenik negyedévente

1000 példányban.

E lapszám megjelenését támogatta

a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.,



valamint a Kárpátaljai Szövetség
tagsága.

A folyóiraton nyereség
nem képződik.

A címünkre beérkező kéziratok közlésének és szerkesztésének jogát fenntartjuk, azok recenzálását, visszaadását, levélben történő megválaszolását, valamint más szervezetekhez, intézményekhez való továbbítását nem vállaljuk. A publikációkban közölt tényekért és véleményekért minden esetben a szerző viseli a felelősséget. A szerkesztőség nem feltétlenül ért egyet a lapban közölt publikációkkal.

A tartalomból

<i>Olvassuk együtt!</i> Szepesi Attila: Az elsüllyedt város	
<i>Vers mindenkinek.</i> Rónay György: Futurum, Medárd után	3
<i>Szervezeti élet.</i> Kulturális rendezvények a Kárpátaljai Szövetség székházában	4
<i>Közös dolgaink.</i> Megemlékezések a nemzeti összetartozás napján	6
<i>Aktuális.</i> A járvány után a háború is kiüti a kárpátaljai turizmust	8
Foglalkoztatottság a háború árnyékában	9
<i>Hitélet.</i> Elválás és közelség. Kacsó Géza református lelkész gondolatai	
Jótekonysági hangverseny a beregszászi római katolikus templomban	10
Lelki napot tartottak Beregszászon	
Összefogás Tiszabökényben	11
<i>Lélektől lélekig.</i> Sokrétű támogatást nyújt a Kárpátaljai Református Egyház	
Diakóniai Központja	12
Bemutatjuk Birta Gabriella óvónőt	13
<i>Határok nélkül.</i> Kárpátaljai szervezetek csatlakoztak a Kárpát-medencei	
Családszervezetek Szövetségéhez	14
Kárpátaljai siker a Határtalanul középiskolai vetélkedő Nagydöntőjében	15
<i>Kárpátaljai sikertörténet.</i> Bemutatjuk Hapcsuk Gergely vállalkozót	16
„Legyen egészséges, ami finom”	17
<i>Anno.</i> Egy életút állomásai. Dolgozni csak pontosan, szépen...	18
<i>Irodalom.</i> Magyar költők versei	20
<i>Közelkép.</i> Beszélgetés Szemere Judit református lelkésszel	21
<i>Fiatalokról fiataloknak.</i> Ismerjük meg Teigler Izabella szülész-nőgyógyászt!	22
Varju Zoltánnal, az Ortutay Elemér Görögkatolikus Központ	
és Szakkollégium munkatársával beszélgettünk	23
<i>Kultúrtáj.</i> A Tulipán Tanoda Magyar Népművészeti Iskola helyzetjelentése	24
Pillanatképek egy fafaragó életéből	25
<i>Kopogtató.</i> Az opera fényűzésén innen és túl	26
<i>Arasznyi történelem.</i> Botlik József: Nemzetünket szolgálták	27
<i>Korkép.</i> Népetimológia kárpátaljai ízekkel	30
Magyar született, Határsértő lettem. Orémus Kálmán írásai	31
<i>Múlidéző.</i> Elvesztett Ungvár: A városi óvóhelyek története	32
<i>Szerkesztőségünk postájából.</i>	34
<i>Szemelvények kárpátaljai eseményekből</i>	36
<i>Gratulálunk!</i> Elismerések	39
<i>A Kárpátaljai Hírmondó galériája.</i> Kőbe véselt hit és remény	40

Címlapfotók: Gálfi Dezső, Szemere Judit

Kedves Olvasóink!

A Kárpátaljai Szövetség idén is megszervezi hagyományos balatonföldvári találkozóját, amelynek ideje: 2022. szeptember 2–4, helyszíne: Riviéra Park Hotel, Balatonföldvár, Somogyi Béla utca 5–7.

Bővebb információért a találkozóra kapcsolatban keressék a Kárpátaljai Szövetséget e-mailben a karpataljaiszovetseg@gmail.com címen, valamint a +36 1 351 7770-es központi telefonszámon.

A részletes programot a honlapunkon, illetve facebook-oldalunkon olvashatják a későbbiekben.

Mindenkit szeretettel várunk!

A Kárpátaljai Szövetség Elnöksége, a Riviéra Park Hotel igazgatósága



Szepesi Attila

Az elsüllyedt város

Eszmélkedésem nem a legszerencsésebb időben történt. Riadt lelkek kószáltak a történelem legvéresebb háborúja után emlékeit kereső Beregszász utcáin. Nap-hosszat orosz tankok és harcokcsik rótták a várost, és nekem, a komor arcokra ámuló gyerekek sejtelmem sem volt arról, hogy egy süllyedő világ vesz körül. Hogy itt néhány esztendővel ezelőtt százak és százak rótták a főteret, ahol a hagyomány szerint hajdan Esze Tamás kibontotta a fejedelem harcba hívó zászlaját, s hogy ezek az árnyéklelkek azóta a náci haláltáborokban és a szolvyai lágerben veszítették életüket, míg közülük jó néhányan, akikhez kegyes volt a Teremtő, szerteszóródtak a nagyvilágban.

Az új hatalom betiltotta a harangszót, és az öreg harangozó, Virág bácsi, „idők tanúja”, aki még a boldogult XIX. században élte élete javát, s fönn, a középkorból itt felejtett Szent Mihály-templom tornyának egyik zugában rendezkedett be, munka nélkül maradt. Néha felcaplattam hozzá a rozoga, fából fabrikált csigalépcsőn, és az öreg sorra mutogatta a templomablakból, merre esik Munkács vára, merre a Vereckei-hágó, merre a lecsapolt Szernye-mocsár, amelynek maradék láposai itt-ott még láthatóak voltak a város környékén. Amikor pedig a nyugat felé bámeszkodó ablakban ácsorogtunk, áhítattal mondta az öreg: Ott meg már a mieink vannak, túl az asztélyi templom tornyán, az már Magyarország!

Sokat ugyan nem láttam ebből a mesebeli vidékből, ahol a „mieink” laknak. Porlepett rétek és ligetek húzódtak messze, túl a kanyargó Vérkén. Néhol, ha épp nem ülte meg a köd a mezőket, égbe bökött egy-egy távoli templom tornya. Nem különbözött az a reményteli vidék semmiben az ittenitől, csak épp Virág bácsi meséi nyomán a képzeletem népesítette be boldog lelkekkel. „Oda” tartoztunk mi mindannyian, nem „ide”. A kakukkos órák is a pesti időt mutatták, csak a hivatalok meg a boltok óráit állították át hatósági parancsra a moszkvai időszámításra.

Szutor Jenőt, a reformátusok, Ortutay Elemért, a görögkatolikusok püspökét és Pásztor Feri bácsit, a pápista prelátust lágerbe hurcolták ugyan, de híveik gerincét nem tudták összetörni. Világos beszéd járta: leigáztak vagyunk, vesztesek, akik másodrendű polgárai ennek a Szent László királyunk öccse, Lampert herceg alapította városnak és környékének, míg az utcáinkon grasszáló katonák a győztes hódítók, akik sorra költöztek be a lakoltatott házakba, s a poros utcákon átszellemülten fújták furcsa dalaikat, amelyek – ismeretlen okból – hol Antonescu marsall gyávaságát, hol „a mi Moszkvánk”

szépségét, hol Sztálin nagyságát zengték.

Apám ugyan orosz hadifogságban sýnlódott, nagyapámat 1944 októberében kivégezték, házunkat és szőlőnkét elvették, de kényszerlakhelyünk zárt ajtaja mögött anyámtól megtanultuk a magyar Himnuszt, mert az iskolában már egy másik járta. Sebtében összetakolt magyar olvasókönyvünkben az állt, hogy az ezeréves magyar elnyomás alól a hős szovjetek szabadítottak fel bennünket, akiket Sztálin vezet újabb és újabb diadalok felé, minket pedig, Ukrajna lakóit maga Hruscsov főtábornok, akinek áldásos tevékenysége nyomán országszerte kukoricaföldek aranylanak. Hogy ezeknek nyomát sem látjuk, és a hajdan szorgosan művelt mezőket pipacs lepte el, gyermekláncfű meg tövises királydinnye, nem volt tanácsos firtatni.

Nagyanyám meséket olvasott esténként Csaba királyfiról meg Szent István királyról, mégis – a karácsony meg a húsvét mellett – az volt a legnagyobb ünnep, amikor levél érkezett pesti nagyszüleimtől és más rokonoktól. Ritkán jött ugyan, akkor is hónapokat késve és a boríték hátoldalán cirill betűs stemplikkel éktelenkedve, de jött, és onnan jött, ahová néha át-átsandítottunk Virág bácsival a templomtoronyból, Magyarország, amelyet ugyan átjárhatatlan határzár választott el tőlünk, de ez is csak annak lehetett a bizonyítéka, hogy ott egy elképzelhetetlen mesevilág húzódik, míg itt a Beszpeka martalócai szimatolnak a renitensek után, akik hangosabban mernek magyarok lenni, mint ahogy illik, s akiknek egy-egy sötét éjszakán egyszer s mindenkorra nyomuk vész.

Amikor végre 1950 nyarán – család-egyesítés címén – áttelepülhettünk „az ígért földjére”, megtapasztaltam, hogy itt is keserves az élet. Hamar megfakult az a mesebeli fényudvar, ami odahaza a Magyarország szót övezte. A rádió ugyanúgy szovjet indulókat harsogott, mint odahaza, de itt, Pesten ezekért még lelkesedni is illett. Ahogy az orosz katonákért is, míg ott, Beregszászon, amikor végigmasíroztak az utcán, a járőkelők azt sziszegték: Jönne rátok a honvágy!

Hamar rá kellett jönnöm, hogy az az ország, amelyet Virág bácsi meséi nyomán képzeltem el, nincs sehol. Ha viszont néha hazamegyek, az elkínzott arcokat, a kopott felöltőket és a szemek konok villanását látva újra feltámad bennem valami halvány remény, hogy létezik mégis egy reményteli Magyarország, Illyéssel szólva: az a bizonyos „haza a magasban”.

Szepesi Attila: *Ortorony. Pannónia Könyvek, 2006., (141–143. old.)*

(Szepesi Attila 1942. április 21-én született Ungváron, 2017. március 30-án hunyt el Budapesten. Lélekbe maró írásával emlékezünk földinkre.)

Rónay György

Futurum

Mindig útfélen, mint a kőkeresztek.

Hintók robogtak, urak szekereztek.

Parádeztak a pünkösdi királyok.

Elmúltak. Én kő vagyok. Most is állok.

Medárd után

A felhők a hegyekre könyökölnek,

reggeltől estig úgy lesik a völgyet;

néha hirtelen előrontanak

s füstölő záporokat ontanak.

Nagyot csattan a villám karikása;

öklelőznek, kergetőznek; utána

visszafutnak, mint vásott kamaszok,

a hegy mögé és meglapulnak ott.

Az ég nevet, kimosdva tiszta kékre,
szívárványt kezd s elunva hagyja félbe;

kis szellő rebben, aztán mint ijedt

pulikölyök, a bokorba siet,

elhever ott, lábát fejére hajtja

és úgy tesz, mintha aludni akarna,

de azért fel-felsandít néha: így

tartja szemmel égi bárányait.

És most csend van.

Még csak levél se rebben.

Szinte hallani, ahogy a melegben

érik a meggy, sarjad az árpa, nő

a kukorica s húzik a mező.

Aztán a hegy mögül pár óra múlva

kikönyökölnek a fellegek újra,

előbb egy-kettő, majd egész csapat,

összedugott fejfel tanakszanak;

s egyszerre hajrá! vad hejehujával

megint birokra kelnek a világgal,

legurítják az égről a napot;

zúgva ömlenek a zuhatagok –

hanem mire a völgy alját elérik,
már újra kék fent az ég egy tenyérryt; –

és így megy ez, zápor zápor után,

kerek negyven napig Medárd után.

Együtt – 20 éve a kárpátaljai magyar kultúra szolgálatában

Immár nem kevesebb mint két évtizede jelenik meg az *Együtt irodalom-művészet-humán tudományok-kultúra* című folyóirat a Magyar Írószövetség Kárpátaljai Írócsoportjának gondozásában, a Magyar Értelmisségiek Kárpátaljai Közössége (MÉKK) és a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI) támogatásával. Az ünnepi rendezvényre április 8-án Budapesten, a Kárpátaljai Szövetség székházában került sor a szövetség, a MÉKK és a Magyar Írószövetség szervezésében. A találkozón jelen voltak az Együtt szerzői, a folyóirat baráti köréhez tartozó alkotók, érdeklődők.

Az est moderátora dr. Dupka György, a MÉKK elnöke volt. Köszöntő beszédet mondott Benza György, a Kárpátaljai Szövetség elnöke és Erős Kinga, a Magyar Írószövetség elnöke. A rendezvényen olyan neves alkotók olvastak fel műveikből, mint Füzesi Magda József Attila-díjas költő, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja és Vári Fábán László Kossuth- és József Attila-díjas költő, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja, az *Együtt* folyóirat szerkesztőbizottságának elnöke.

A fiatalabb nemzedék képviselői kö-



zül Lőrincz P. Gabriella Bella István-díjas költő, valamint Kopriva Nikolett és Csornyij Dávid, az Előretolt Helyőrség Íróakadémia hallgatói mutatták be legújabb költeményeiket, Gerzsenyi Gabriella író pedig a készülő novellakötetéről szólt.

Az *Együtt* szerzői közül felszólalt dr. Ortutay Péter, dr. Botlik József, dr. Kótyuk Erzsébet, Kovács Sándor és Lengyel János.

Szemere Judit szerkesztő ismertette Ortutay Mária *Múltunk és jelenünk „lámpás emberei”* című interjúkötetét.

Az ünnepség hangulatát Kocsis Csaba énekmondó emelte, aki megzenésített verseket adott elő (visszanézhető a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet Facebook-oldalán). Az este jó hangulatú beszélgetéssel és állófogadással ért véget.



Jubileumi irodalmi délután Füzesi Magdával és Dupka Györggyel

Zenés irodalmi délután keretében ünnepelték a kárpátaljai magyar irodalmi és kulturális élet két nagy alakjának, Füzesi Magdának és Dupka Györgynek a 70. születésnapját. A jubileumi ünneplésre május 10-én került sor a Kárpátaljai Szövetség és a Magyar Értelmisségiek Kárpátaljai Közösségének közös szervezésében Budapesten, a szövetség Városligeti fasori székházában.

A rendezvényt Benza György, a Kárpátaljai Szövetség elnöke nyitotta meg, köszöntötte a jubilánsokat és a közönséget. Beszédében kiemelte, hogy az ünnepeltek nem csupán a munkatársai, hanem kedves barátai is. Füzesi Magda éveken át volt a Kárpátaljai Hírmondó főszerkesztője, Dupka György pedig tagja a Kárpátaljai Szövetség elnökségének.



A moderátor dr. Dupka György volt, aki elárulta, hogy eredetileg ezt a jubileumi ünnepséget Kárpátalján szeretnék volna megrendezni több helyszínen: Nagyberegen, Füzesi Magda szülőfalujában, Tiszabökényben, a saját szülőhelyén, illetve Beregszászon, a kárpátaljai magyarság legfontosabb városában. Sajnos ezt a tervet átírta a február vége óta dúló ukrán–orosz háború.

Ugyancsak köszöntő beszédet mondott Lőrincz P. Gabriella Bella István-díjas költő, a Magyar Írószövetség elnökségi

tagja. A *Versekkel teli élet* című köszöntő az olvasat.hu kortárs irodalmi portálon olvasható.

Ezt követően Fazekas Andrea irodalomtörténész kérdezte Füzesi Magda József Attila-díjas költőt a gyerekkoráról, pályájáról, eddig megjelent kötetéről és terveiről. A frissen megjelent könyvéből a költő felolvasta a kedvenc, *Tisztulás* című versét.

Ezután Dupka Györggyel dr. Seremet Sándor történész beszélgetett, aki a gyerekkoráról, pályafutásáról, a nemrég megjelent

könyveiről és további terveiről kérdezte a Berzsényi-díjas alkotót.

A rendezvény részeként Ferenci Attila, a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház színésze Füzesi Magda verseiből adott ízelítőt. Az est másik vendégelőadója, Varga Katica Füzesi Magda és Dupka György megzenésített verseit énekelte el, emelve az ünnepség fényét. A rendezvény jó hangulatú állófogadással ért véget.

Az eseményt online is közvetítették, a felvétel a KMMI Facebook-oldalán tekinthető meg.

Irodalmi szalon a Kárpátaljai Szövetség székházában

A Kárpátaljai Szövetség és a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége rendezésében irodalmi-művészeti estre került sor Budapesten június 10-én. A rendezvény a 93. Ünnepi Könyvhéthez kapcsolódott, amelyen a kárpátaljai származású és a régió múltjával foglalkozó írók, költők, kutatók 2020–2022 között kiadott műveit mutatták be az érdeklődőknek.

A rendezvényt Benza György, a Kárpátaljai Szövetség elnöke nyitotta meg.

végén mindhárman felolvasták egy-egy írásukat. Ezt követően Deák Alexandra, a Nemes Nagy Ágnes Művészeti Gimnázium diákja a bemutatott fiatal alkotók műveiből tartott felolvasást.

Az est második felében a történelem kapott főszerepet, Kosztur András történész beszélgetett Botlik József történésszel a



A program első részében Fazekas Andrea irodalomtörténész beszélgetett az elsőkötetes Csornyij Dáviddal (*A jelzőlámpák diktatúrája. Versek*), Kopriva Nikolettrel (*Amire csak a fák emlékeznek. Versek*) és Kertész Dáviddal (*A keresztúri vámpír. Kisprózák*). A kárpátaljai kortárs magyar irodalom fiatal szerzői meséltek gyerekkorukról, az írás folyamatáról, első kötetek felépítéséről, szülőföldjükről, identitásukról, jövőbeli terveikről és mindenről, ami befolyásolja az alkotásaikat. A beszélgetés



legújabb könyvéről (*Nemzetünket szolgálták. A visszacsatolt területek felsőházi és képviselőházi tagjai a Magyar Országgyűlésben [1938–1944]*). Majd Botlik József helyét Dupka György történész vette át, akivel Kosztur András a „Jön még egy új világ.” A magyar ’56 kárpátaljai kézikönyve és „A felnégyelt haza...”. 100 év versei Trianontól

napjainkig című kötetekről beszélgetett.

A történelmi tematikájú beszélgetéseket követően Füzesi Magda felolvasta *Zárszámadás* című versét, amely a „A felnégyelt haza...” 100 év versei Trianontól napjainkig című antológiában jelent meg.

A művészeti-irodalmi szalon fényét Varga Katica énekmondó előadása színesítette, aki a kárpátaljai és határon túli magyar költők megzenésített verseiből adott elő néhányat.

A rendezvény ünnepélyes, jó hangulatú állófogadással ért véget. Az eseményt online módon is közvetítették, visszanézhető a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet Facebook-oldalán.

F. A.

Megemlékezések a nemzeti összetartozás napján

Június 4-e, a nemzeti összetartozás napja nemzeti emléknap Magyarországon és mindenütt a Kárpát-medencében, a nagyvilágban, ahol magyarok élnek. Ezen a napon még elevebben él bennünk a nemzetet sújtó tragikus döntés, de arra is lehetőséget nyújt, hogy tanúságot tegyen a magyarság összetartozása mellett, valamint bemutassa a határokon átvívelő kulturális gyökereket, a közös nyelv és nemzeti érzés egységét.

1918-ban, amikor a magyar újságokban először jelentek meg térképek a történelmi Magyarország földarabolásáról, még szinte senki sem hitte el, hogy külföldre fog válni például Kolozsvár, Mátyás király szülővárosa és a magyar kultúra egyik fellegvára, vagy Pozsony, az a város, amely évszázadokon át az országgyűlések és királyaink koronázási színhelye volt. Felfoghatatlan volt, hogy az országhatáron túlra juthat a magyar középkor emlékeit őrző megannyi felvidéki és erdélyi vár és kastély, vagy például Ungvár, Munkács, Arad, Temesvár, a Székelyföld és Csallóköz, Bácska és a Bánát. 1920. június 4-én – a békeszerződés aláírásakor – azonban minden megpecsételődött: a történelmi Magyarország és az Osztrák-Magyar Monarchia végérvényesen szétesett. Családok szakadtak szét egyik napról a másikra, magyar emberek váltak külföldivé, idegenné, kisebbséggé egy „új hazában”.

Június 4-ének hármaskor aktualitása van. Egyrészt emlékeztet a trianoni gyászos diktátumra, amikor is ezeréves hazánkat igazságtalanul és törvénytelenül drasztikusan feldarabolták. Igazságtalanul, mert nem a nyelvhatáron húzták meg az új határokat, törvénytelenül, mert az úgynevezett béketárgyalásra nem hívták meg Magyarország küldöttségét. Június 4-e tehát nemzeti gyásznappal.



Másrészt az Országgyűlés 2010. május 31-én arról határozott, hogy ez a nap a nemzeti összetartozás napja, az erről szóló törvény elfogadásával kinyilvánította: „a több állam fennhatósága alá vetett magyarság minden tagja és közössége része az egységes magyar nemzetnek, melynek államhatárok feletti összetartozása valóság, s egyúttal a magyarok személyes és közösségi önazonosságának meghatározó eleme”. Megvalósult ezzel az illyési „Haza a magasban”!

Az összetartozás napjának eseményei visszatekintést nyújtanak a szomorú múltba, de a megemlékezések erősítik a világ magyarságának határokon átvívelő összetartozását is. Június 4-én arra is emlékezünk, hogy a magyar nemzet immár több országban él. Emlékezni szükséges, illetve beszélni is kell a 102 évvel ezelőtti történelekről, hiszen ez a magyarság történetének egyik legnagyobb tragédiája. De a magyarságot a közös nyelv, kultúra,

hagyományok és értékek mind a mai napig megtartották, s nemcsak a Kárpát-medencében, hanem szerte a világon. Valószínűleg a Trianon okozta hatalmas veszteséget sem élte volna túl nemzetünk, ha az akkor élők nem merítették volna erőt nagyjaink példájából, a magyarság mindenek feletti élni akarásából.

A történelem úgy hozta, hogy a XXI. században az elszakított nemzetrészek közül a kárpátaljai magyarságnak jut a legnehezebb sors osztályrészül. De túléltünk már nehezebb korszakokat is, s hisszük, hogy ezen az időszakon is túl leszünk, annál is inkább, mivel egy erős anyaország és egy egységes nemzet áll mögöttünk.

Június 4-én a világ számos magyarok lakta területén ünnepelték a magyar nemzet egységét és összetartó erejét. Kárpátalján az orosz-ukrán háború miatt idén csak néhány szimbolikus helyszínen, csendes koszorúzással méltatták a nemzeti összetartozás napját.

* Beregszászon, az Európa-Magyar Ház emlékfalán lévő táblánál dr. Zubánics László, az Ukrajnai Magyar Demokrata Szövetség (UMDSZ) és



a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI) elnöke tartott rövid emlékbeszédet, majd a jelenlévők megkoszorúzták az emléktáblát.

* A Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége (MÉKK) és az UMDSZ képviselői immár évek óta Posch Alajos újságíró sírjánál emlékeznek. Idén dr. Dupka György, dr. Spenik Sándor, Meskó János,

Dupka Nándor, Fuchs Andrea, Soltész István és Opalenik András helyezték el a megemlékezés virágait az ungvári Kálvária temetőben lévő sírnál.





◀ * A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) és Magyarország Beregszászi Konzulátusának képviselői a beregszászi járási Mezőgecse központjában 2013-ban kialakított, a magyar nemzet egységét szimbolizáló tér közepén



álló Elettánál, majd Nagybégányban, az emléknapról elnevezett parkban, a Turul-emlékmű talapzatánál helyezték el koszorúikat.

* A viski református templom udvarán is csendes koszorúzással méltatták a nemzeti összetartozás napját a KMKSZ helyi és Felső-Tisza-vidéki Középszintű Szervezetének tagjai, valamint a történelmi egyházak képviselői.

* Szűrtében, a református templom kertjében áll a helyi közösség által kigondolt, megtervezett és a szürtei Jankovics Zsolt által megalkotott, a nem-

zeti összetartozást jelképező emlékmű, amely imára kulcsolt kezét ábrázol, és az *Ima a nemzetért* nevet kapta. Az Ungvárhoz

közeli településen néma főhajtással, koszorúval vagy egy szál virággal emlékeztek a 102 éve, 1920. június 4-én a Párizs melletti Versailles-ban, a Nagy-Trianon palotában aláírt trianoni békediktátumra, a magyar nemzet történetének máig legnagyobb tragédiájára, ami fontos üzenetet hordoz minden magyar ember számára, bárhol is éljen a világban.



* Nagydobronyban a község központjában, a századik évfordulón felavatott, ifj. Hidi Endre szobrászművész által megformált, nemzeti összetartozásunkat szimbolizáló köztéri



szobornál emlékeztek a helybéliek. A koszorúzás után a szervezők a jelenlévőket közös programra invitálták a Nagydobronyi Magyar Ház udvarára.

* A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség helyi alapszervezeteinek szervezésében megemlékezésekre került sor Badalóban, Gállocsban és más településeken is.

* Június 4-én este, budapesti idő szerint pontban 20 óra 22 perckor szerte a Kárpát-medencében és a világon szinte min-



denhol, ahol magyarok élnek, meggyújtották az Összetartozásunk Tüzét, csatlakozva a Kárpátaljai Magyar Cserkészszövetség által 2020-tól évente meghirdetett akcióhoz.

Idén nemcsak az összetartozás, hanem a béke tüzei is voltak ezek. A világ minden táján egyszerre fellobbanó lángokkal az Ukrajnában dúló háború leállításáért is kiálltak a szervezők. Hat kontinens közel 30 országának 400 településén, több mint 500 helyszínen lobbant fel az Összetartozásunk Tüze!

Kárpátalja számos településén is meggyújtották a máglyát, ezzel is hitet téve a magyar nemzethez való tartozásuk mellett.

KH-összeállítás

A járvány után a háború is kiüti a kárpátaljai turizmust

Éppen csak kilábal a kárpátaljai turisztikai szektor a koronavírus okozta válságból, most újabb katasztrófával kell szembenéznie. Ugyanis az orosz–ukrán háború ismét padlóra küldte az ágazatot. Mivel nem tudni, meddig tart a háború, a külföldi és a belföldi turisták idei érkezése teljesen bizonytalanná vált. Idegenforgalmi szakértőtől és az ágazat szereplőitől kértünk helyzetértékelést.

– A háború első 2,5 hónapja rendkívül nehéz időszak volt az ágazat számára. Többnyire csak a szállásadók működtek, a vendéglátóipari egységek vagy korlátozottan dolgoztak, vagy bezártak – kezdte a beszélgetés Oleksandr Koval, az Ungvári



Nemzeti Egyetem Turisztikai Tanszékének előadója, a Turinform Zakarpattya portál üzemeltetője. – A háború kiszámíthatatlan alakulása miatt az ágazatban tevékenykedő szakemberek körében is jellemző az elvándorlás. Kárpátalján több mint félmillió menekült fordult meg az elmúlt több mint 3 hónapban, ez elképesztő nyomást helyezett azokra a vendéglátóhelyekre, amelyek menekülteket fogadtak.

Az idegenforgalmi szakember kiemelte, a nyári időszak beköszöntével a megyében a háború miatt bezárt vendéglátóhelyek is megnyitottak, a kezdeti sokk után valamelyest stabilizálódott a helyzet. Ebben az is szerepet játszott, hogy megindult a belső menekültek hazatérése. Ma a szálláshelyek kihasználtsága 60–70%-os.

Koval a jelenlegi helyzetben pozitívként értékelte, hogy egyfajta bizalom alakult ki az önszerveződő cégtulajdonosok között, akik képesek voltak megoldani a menekültek élelmezésének és elszállásolásának globális problémáját. A legtöbb vállalkozás az első hónapokban nem a profitot, sokkal inkább az önzetlen segítségnyújtást tartotta szem előtt. Mindezt többnyire saját megtakarításaikból finanszírozták, vagy más forrásokat találtak, hogy meg tudják tartani munkavállalóikat.

– A háború egyelőre nem nullázta le teljesen Kárpátalja idegenforgalmát – véli a szakember. – Igaz, megváltoztatta a működési modellt, a jövedelmezőséget, a

logisztikát, és negatívan hatott az ágazat munkaerőpiacára. Valamilyen szinten minden szereplőre kihatott a háború, csökkentek a bevételek, az inflációval együtt nőttek a kiadások.

Az idegenvezetők jártak a legrosszabbul, szolgáltatásaikra egyáltalán nem volt igény, elmaradtak az ilyen jellegű programok. A háború előtt Kárpátalján 250 idegenvezető tevékenykedett, most ezek az emberek munkanélkülivé váltak. Mindössze páran maradtak, többségük más kereseti lehetőség után nézett, vannak, akik a hadsereget segítik önkéntes munkájukkal.

Május elején megnyitott a Mezőkasszonyi termálfürdő, a munkási Kárpátia Aquapark és a Tepli vodi strand Velétén. Ami az árakat illeti, azok többnyire nem, vagy csak 10–15%-kal nőttek. Az első hetekben kevés volt a vendég, ami a hiányos információ számlájára írható. A vendéglátók elsősorban azokra a tehetős menekültekre számítanak, akik hosszú távra rendezkedtek be Kárpátalján. A háború kezdete óta sok gazdag „vendég” fordult meg vidékünkön. Minderre azokból a luxusautókból lehet következtetni, melyek a szállodák parkolóiban láthatók. De mivel szinte minden be volt zárva, nem tudták hol elkölteni a pénzüket.

A nyári időszakban az augusztus végéig meghosszabbított hadiállapot miatt külföldi turistákra nem számíthatunk, a belföldi kereslet sem ígérkezik magasnak, főleg a menekültek fogadására kell berendezkednie a vendéglátóknak.

– Az idén nem számítunk turistaáradatra – prognosztizálta a mostani helyzetet Koval. – A háborús helyzet miatt sokan a tartalékaikat élék fel, nem gondolnak nyaralásra. A lakosság mindössze néhány százaléka tervez pihenést, ez is maximum egy-egy hosszú hétvégét jelent majd. Az elszabadult üzemanyagárak, a hirtelen gyengülése sem kedvez az ágazatnak. Megemelkedtek a viteldíjak, nőtt az alapanyagok ára, így június közepén a szállásadók és a vendéglátósok kénytelenek lesznek árat emelni. Nagy valószínűséggel ez az év veszteséges lesz, a szerencsésebbek talán kijöhetnek nullára.

A kárpátaljai turisztikai szektorból sokan külföldre mentek, más területen helyezkedtek el. A megüresedett helyeket a vállalkozások részben az ide érkező menekültekkel próbálják pótolni, ami hatással van a szolgáltatások minőségére. Viszont a kiszámíthatatlan jövő miatt kevesen akarnak a turizmusban elhelyezkedni. A szakember szerint, ha végre béke lesz, rövid időn belül talpra tud állni a turisztikai ágazat Kárpátalján.

– Megyénk a látogatók számát tekintve Ukrajna Top 5 régiója közé tartozik, a szomszédos Lemberg és Ivano-Frankivszk térségével vetekszik. Komoly előnyt jelent

számunkra a rekreációs potenciál, a földrajzi elhelyezkedés – mondta a Turinform Zakarpattya portál üzemeltetője.

Mester András, a Kárpátaljai Magyar Turisztikai Tanács (KMTT) elnöke kiemelte, a háború teljesen padlóra küldte az ágazatot a magyar vidékeken. A falusi vendéglátás részben leállt, vannak, ahol menekülteket fogadnak, de ez nem jelent hosszú távú bevételi forrást.

– Nagyon sok vendégfogadó nincs itthon, minél tovább tart a háború, annál



kevesebben fognak visszatérni, és indítják újra a vállalkozásukat – mondta a KMTT elnöke. Hozzátette: sok borász is elment. Akinek nem voltak tartalékai, az egyszerűen nem tehetett mást. Az idei Magyar Konyha Hetét február 24. és 27. között rendezték volna, de pont kitört a háború, így az elmaradt. Az idei nyárra tervezett összes programunkat lemondtuk. Rendezvények, fesztiválok nem lesznek, a hadiállapot miatt nem lehet tömegrendezvényeket tartani. Viszont van két EU-s pályázatunk, a tájházak projekt és egy idegenforgalmi képzés. Ezekkel foglalkozunk, próbáljuk végigvinni. Nehézségek vannak a végrehajtással, mert több építkezést és felújítást nem tudunk elindítani. Próbálunk olyan dolgokkal foglalkozni, amelyekkel felkészülhetünk az újrakezdetre. Ez azt jelenti, bízunk abban, hogy egyszer véget ér a háború és béke lesz az országban, ezért is folytatjuk a turisztikai tájékoztatók kiadásának előkészítését.

Bíró Tibor, a Helikon Étterem és Hotel tulajdonosa a 22 év alatt, amióta a vendéglátásban tevékenykedik, több válságos időszakot is átélt már. A 2008-ban kirobbant gazdasági világválság, 2014 tavaszán a kelet-ukrajnai konfliktus, 2020 elején a pandémia lehetetlenítette el az ágazatot. Mindeközben a vállalkozás folyamatosan fejlődött, amikor épp nem volt valamilyen hátráltató tényező, nyereségesen működött. Viszont a jelenlegi helyzet teljesen új számunkra.

– Amikor kitört a kelet-ukrajnai háború, épp egy fejlesztés kellős közepén voltunk. Azt mondtam akkor, hogy a háború egyszer véget ér, nekünk készen kell

állni a vendégek fogadására – hangsúlyozta Bíró Tibor. – Mindig talpon tudtunk maradni, amihez hozzájárult, hogy a Krim-félsziget elcsatolása után sok turista választotta Kárpátalját. A versenyképesség



fenntartásához folyamatosan fejleszteni kell, a tőkénk nagyobb részét mindig az újításokra fordítjuk. A világjárvány előtt terveztünk egy beruházást, ami végül a pandémia miatt elmaradt, ebből a tartalékból maradtunk talpon és vészeltek át ezt a nehéz időszakot. Idén januárra és tavaszra is voltak foglaltságaink, örültünk, hogy talán véget ért a járványos időszak, és ismét tudunk rendesen dolgozni. A február 24-én kitört háború teljesen ellehetetlenített minket. Az első időszakban fizetőképese menekültek érkeztek, akik nálunk szálltak meg. Ennek köszönhetően tudtunk működni, fizetést biztosítani a dolgozóinknak. Ezek

a vendégek már elmentek. Viszont nagy segítséget jelent a számunkra a Hungary Helps Egytálétel programja.

A Helikon étterem volt az első, amely csatlakozott a kezdeményezéshez március 16-tól. Amikor Grezsa István kormánybiztos és Kudlotyák Krisztina, a program kárpátaljai kurátora megkeresett az ötlettel, én azonnal igent mondtam. Hiszen számomra a legfontosabb, hogy megélhetést biztosítsak a dolgozóinknak, így szülőföldünkön tudnak maradni. A program megszűnése komoly érvágást jelentene, ugyanis a turizmus terén semmilyen fényt nem látunk az alagút végén. Magyarországról biztos nem jönnek turisták egy háborús országba, a belföldi vendégekre sem számíthatunk, ugyanis az emberek a túlélésért küzdenek. Sikerült felvennünk egy államilag támogatott, kamatmentes hitelt, amellyel a vállalkozás forgótőkéjét töltöttük fel. Ez komoly segítség ebben a nehéz helyzetben. A hadiállapot végéig és az azt követő egy hónapon át kamatmentes ez a kölcsön, ezt követően 5 százalékos évi kamatot számolnak fel – emelte ki a szállodatulajdonos.

Maksz Adamenko munkácsi idegenvezető elmondta, a háború kitörése után gyakorlatilag munka nélkül maradt. Voltak előfoglalásai, amelyeket lemondtak, két csoportnak is vissza kellett utalnia az előleget.

– Jelenleg nincsenek turisták a régióban – fejtette ki. – A munkácsi várban működő



múzeum két hónap után megnyitott, majd a volóci rakétatámadást követően ismét bezárt. Leállították az éjszakai látogatásokat, le vannak zárva azok a teraszok, amelyekről kilátás nyílik a városra. Jelenleg kizárólag helyi iskolásoknak tartok idegenvezetéseket, ezek kisebb helytörténeti, interaktív és ismeretterjesztő túrákat jelentenek. Én szerencsésnek mondhatom magam, mert vannak más jövedelemforrásaim is, így amíg nem indul újra a turizmus, addig sem maradok bevétel nélkül. De azok közül, akik kizárólag ebből éltek, sokan elmentek külföldre, vagy más ágazatban helyezkedtek el, hogy valamilyen bevételhez jussanak. Nagyon kilátástalan a helyzetünk.

Szabó Sándor
Forrás: KISZÓ

A munkaerőpiac aktuális helyzete Kárpátalján

Foglalkoztatottság a háború árnyékában

A háború elhúzódása a munkaerőpiac stagnálását eredményezte. A több mint három hónapja zajló harcok jelentősen befolyásolták Ukrajna gazdasági kapacitását. Lényegesen visszaesett a lakosság üzleti tevékenysége, ami a megüresedett állások és a potenciális munkavállalók számának jelentős csökkenését eredményezte. A kárpátaljai munkaerőpiac helyzetét Foltin Péterrel, a megyei foglalkoztatási központ osztályvezetőjével elemeztük.

– A háború lényegesen befolyásolta a munkaerőpiac alakulását. A munkaképes lakosság egy része családotul külföldre települt, sokan nem is tervezik a visszatérést. Vannak, akik nem folyamodnak hozzánk segítségért, és olyanok is, akik a bejelentett helyett inkább alkalmi munkákból tartják el magukat. Az álláskeresők közel 70 százaléka nő – tájékoztatót a szakember.

A megyei foglalkoztatási központ idén eddig 1389 munkaadóval működött együtt, 948 igényeit sikerült kielégíteni. Tavaly ilyenkor 6651 állás közül választhattak a jelentkezők, ám idén mindössze feleannyi, 3339 lehetőség állt rendelkezésre.

– A csökkenés oka, hogy a multicégek

kiváznak, az anyavállalatok bizalmatlanok, hezitálnak a terjeszkedésen. A kis- és középvállalkozások szintén nehéz helyzetbe kerültek, a háború miatt ugyanis nem tudják beszerezni az ország ideiglenesen megszállt régióiból a szükséges nyersanyagot. Mindez rányomja bélyegét a foglalkoztatottságra – fejtette ki az osztályvezető. Hozzátette, ennek ellenére a meghirdetett állások 58 százalékát sikerült betölteni.

Mint megtudtuk, a háború nem befolyásolta a szakmunkások iránti keresletet.

– Továbbra is a kétkezi munkásokra van a legnagyobb igény. A szakemberhiányt már a háború kitörése előtt is tapasztaltuk, sajnos e téren csak romlott a helyzet. Negatív tényező az átlagkereset alacsony összege is. A 3339 lehetőségéből 1258 állás betöltéséért minimálbért kínálnak, ezek a szakképzettséget nem igénylő munkák, s csupán 63 esetben ajánlanak a kárpátaljai átlagbért meghaladó összeget.

Égyes állások kifejezetten jól fizetnek, nyári szezonban a traktorosok akár havi 25 ezer hrivnyát is megkereshetnek. A szomorú igazság azonban, hogy ennek ellenére nehezen találunk megfelelő jelentkezőt. A

jó szakemberek jelentős hányada külföldön keresi a mindennapi betevőre valót, ott ugyanis az ukrainai bér dupláját kínálják.

Május 12-től változások léptek életbe a foglalkoztatási törvényben. Például a jelentkezők eddig bármilyen szankció nélkül visszautasíthaták a képzettségük szerinti bérminimum alatti ajánlatot. Jelenleg erre 30 napig van módjuk, ezt követően két, alacsonyabb végzettséget igénylő ajánlat visszautasítása a munkanélküli státusz és az azzal járó segély megvonását eredményezi.

A megyei foglalkoztatási központ osztályvezetője elmondta, nem jellemző a belső menekültek tömeges jelentkezése, ám vannak, akik szeretnének Kárpátalján talpra állni, vidékünkön elhelyezkedni.

Foltin Péter a munkanélküli ráta mértékéről kifejtette, a 2021-es országos 9,9 százalékos körüli (Kárpátalján 11,1 százalékos) mutató minden bizonnyal meredeken emelkedni fog, meggyénként változó lesz. A közeljövőben ugyanis mindenütt más-más mértékben mutatkoznak meg a háború hatásai.

Bujdosó Ivett
Forrás: KISZÓ

Elválás és közelség

„Boldogok, akik nem látnak és hisznek.” (János 20,29)

A mennybemenetel ünnepe számomra mindig furcsa volt. Mi ünnepelni való van azon, ha valakit, akit szerettünk, elveszítünk? Jézus visszatért az Atyához a mennybe, és tanítványai nem látták többé. Az a közösség, amelyben együtt éltünk a Mesterrel éveken keresztül, itt végérvényesen szertefoszlott. Igaz, ez a közösség már nem volt a régi Jézus halála után sem. A Feltámadott többször megjelent a tanítványainak, sőt együtt is evett velük párszor, de nem volt állandóan mellettük. Most viszont már biztos, hogy végérvényesen különvált tőlük. Többé nem ül velük egy asztalhoz, nem töri meg velük a kenyeret, és nem hallják bőlzen tanításait. Mi ünnepelni való van ezen?

Sajnos nekünk is megszakadnak kapcsolataink. Munkahelyi és iskolai kapcsolatok,

barátságok, szerelmek, sőt házasságok is véget érnek. És minél közelebbi kapcsolatban voltunk valakivel, annál jobban fáj a hiánya. Ez a hiány rettentő szomorú, üres érzés. Nem ünnep. Azzal, hogy egy kapcsolatunk megszakad, egy darab meghal belőlünk is.

Sokáig így gondolkodtam Jézus mennybemeneteléről is. De lassan kezdem megérteni, hogy ez egy egész másfajta búcsúzás volt. Jézus felment az Atyához, de ott maradt a tanítványaival is. Ő mondta: „Én veletek vagyok minden nap a világ végezetéig” (Máté 28,20).

Jézus nem hagyja magára a tanítványait. És minket sem. Ő leül a mi asztalunkhoz, amikor úrvacsorázunk, Ő maga töri meg számunkra a kenyeret, és nap mint nap hallhatjuk, ahogy tanít minket. Jézus felment a mennybe. Hazatért. És ezt ünnepeljük. De

nem kell, hogy beárnyékolja az ünnepünket a saját veszteségünk. Nincs veszteségünk. Sőt, a Jézussal való közösségünk erősödik azáltal, hogy Ő testileg nincs itt közöttünk. Ha fizikailag a földön járna ma is, akkor egyszerre csak egy helyen lehetne jelen, és egyszerre legfeljebb néhány ember lehetne mellette.

Milyen gyakran találkozhatnánk Jézussal mi, mai tanítványok? Egyszer, legfeljebb néhányszor egy élet folyamán. Így azonban mindnyájunkhoz egyszerre tud közel lenni. Egy karnyújtásnyira. Elég csupán a szívünkben Rá figyelni, hogy meghallja az imádságunkat és válaszoljon is rá.

Létezik olyan elválás, ami közelebb hoz egymáshoz? Emberileg ez paradoxon. Istennel viszont ez is lehetséges. Áldozócsütörtökön nem kell értetlenül bámulni az ég felé, ahogy a tanítványok tették, még kevésbé kell szomorkodni amiatt, hogy Jézus nincs már testben közöttünk. Ez a nap arról szól, hogy az Isten és ember közössége egy új, mélyebb szintre lép.

Kacsó Géza református lelkész

Forrás: teso.blog

Jótekonysági hangverseny a beregszászi római katolikus templomban

Hallgasd meg imánkat, Istenünk!

Több mint száz napja már, hogy Ukrajnában háború dúl, ami megváltoztatta az itt élők mindennapjait. Emberek milliói kényszerültek elhagyni otthonaikat. Közülük sokan az ország legbékésebb megyéjében, Kárpátalján találtak ideiglenes szállásra. Az ő, illetve a háború miatt nehéz helyzetbe kerültek támogatásához járul hozzá jótekonysági koncertsorozatával a Cantus Akadémiai Kamarakórus is, amely május utolsó vasárnapján a beregszászi római katolikus templomban szerzett felejthetetlen percek az érdeklődő közönség számára.

A megjelenteket Bunda Fehér Rita, az egyházközség programmenedzsere köszöntötte, majd bemutatta a fellépőket. Elmondta, hogy a Cantus Kamarakórus 1985-ben alakult Ungváron. Profi kórus 1992-ben váltak, 2009-ben akadémiai szintre emelkedtek. Nevük olasz eredetű, ami azt jelenti: ének, énekelni. Felléptek Ukrajnán kívül Magyarországon, Olaszországban, Franciaországban, Németországban, az Egyesült Királyságban és a világ több más pontján. Színes repertoárjukban vallási énekek, reneszánsz zenék, ukrán népdalok és műdalok, karácsonyi énekek, dzsessz-feldolgozások és magyar kórusművek egyaránt szerepelnek. A kamarakórus vezetője Szakács Emil karnagy, Ukrajna Nemzeti Művésze és Ukrajna Érdemes Művésze. A kórus tagjai profi zenészek. Számos verseny és fesztivál győztese. Jelenleg mindent megtesznek, hogy enyhítsék a háború nyomorúságától szenvedők terheit. Ezzel a céllal érkeztek Beregszászba is jótekonysági koncertjükkel.

– A Cantus éneke Istenhez emeli szívünket, lelkünket, a zene segítségével fejezi ki minden ember óhaját – fogalmazott Molnár János esperes-plébános. – A mai világban minden alkalmat meg kell ragadni, hogy szót emeljünk a békéért, és segítenünk kell azokat, akik a háború borzalmai miatt bajba kerültek. Ezúttal a művészet találkozott a segítő szándékkal. Adománygyűjtést hirdettünk és imádkoztunk a békéért. Olyan zene szólalt meg,



olyan darabok hangzottak el, amelyek a liturgiának fontos részei, másrészt korban is közelebb hozta ez a középkori gótikus templom azokat az énekeket, amiket itt ma hallottunk – mondta Molnár János.

A lelkeket megérintő, csodálatos hangverseny végén Szakács Emil, az ének-

együttes művészeti vezetője, karnagya a sajtónak nyilatkozva elmondta, hogy idén kettős jubileumot ünnepel a kórus: 30 évvel ezelőtt alakult a Cantus és 20 éve készült el a most előadott *Exaudi* címet viselő misztériumjáték, ami azt jelenti: hallgasd meg hangomat/imámat.

– Ez volt a Cantus első próbálkozása, hogy ne csupán egy különleges koncerttel rukkoljon elő, hanem misztériumjátékkal. Ebbe már teatrális elemeket is szőttünk, illetve megpróbáltuk ötvözni a gregorián zenét a mai egyházi liturgikus énekkel. 1991-ben Olaszországban voltunk egy kórustalálkozóon, s ott hallottuk a házigazdák előadásában ezeket a gregorián énekeket.

Akkor elhatároztam, hogy ezt mi is megcsináljuk. S amikor megszületett húsz évvel ezelőtt, sok helyszínen előadtuk, igen-csak nagy sikerrel, többek között ebben a gyönyörű beregszászi templomban is. A jubileum alkalmából újra szeretnénk minél több helyszínre elvinni. A közelmúltban Huszton adtuk elő, most itt. Eredetileg február 27-én Ungváron szerettük volna kezdeni a koncertsorozatot, ám a háború közbeszólt. Bízunk benne, hogy minél hamarabb újra béke lesz, s akkor még több emberhez eljuttathatjuk zenénket. Ezért is imádkozunk: hallgass meg, Istenünk, bennünket!

Kovács Erzsébet

Lelekinapot tartottak Beregszászon

Békét terem az Úr

Országunkat hónapok óta háború sújtja. Hála Istennek, Kárpátaljára csak a szele ért el ennek, azonban a mindennapokban az itt élők is megtapasztalják következményeit. A Beregszászi Szent Anna Karitás a fészültségek enyhítésére szervezett lelekinapot a Vérke-parti városban. Az eseménynek a Pásztor Ferenc Közösségi és Zarándokház adott otthont június 10-én.

A nap szentmisével vette kezdetét, ahol lelki táplálékot kaphattak a jelenlévők. Ezt követően Majnek Antal emeritus püspök előadását hallhatták. Felszólalásában hangsúlyozta a béke, a megbocsátás fontosságát. Bibliai történeteken keresztül mutatta be, hogy a bosszú nem vezet sehová, a megtérés, az Istenhez való visszatérés az, ami békességet hozhat életünkbe. Felidézte Jézus üzenetét: szeressük ellenségeinket. A hívek szívére helyezte, hogy amíg a világban háború, bosszúvágy és bálványimádás zajlik, addig nem lesz lelki nyugalomunk, ezért először önmagunkat kell Isten elé vinnünk, és igaz hittel megvallanunk bűneinket. „Isten adja meg az értelmét mindennek, keressük Őt mindenkor” – zárta gondolatait.

Őt követte Molnár János esperes-plébános, aki kifejtette, hogy február 24-e óta átértékelődött körülöttünk minden, másképpen látunk mindent, ami addig magától értetődő volt.

„A sok szenvedés mellett nagy öröm, hogy rengetegen készek segíteni másokon. Ennek a sok segítségnek egyetlen mozgatórugója Isten és a szeretet” – mondta.

Fudella Attila, a Nevetlenfalui Római Katolikus Egyházközség tagja is biznyságot tett hitéről, kiemelve: a községben a nehéz időszakban jó azt látni, hogy összefo-gott a római és görögkatolikus, illetve a református közösség, hogy együtt segítsék a rászorulókat.

A nap második részében Kovács Gábor, a Váci Egyházmegyei Karitás igazgatójának online előadását tekinthették meg. Az előadás kezdetén Harapkó Marianna, a Beregszászi Szent Anna Karitás Alapítvány igazgatója mondta el, hogy a váci szervezet volt az, amelyik a háború kezdetén felajánlotta egyik gépjárművét arra a célra, hogy városunk karitatív szervezete a meg-

felelő helyekre tudja eljuttatni az adományokat. Majd Kovács Gábor mutatta be szervezetének munkáját. Kiemelte, sokszor nagyon nehéz körülmények között élőknek kellett segíteniük, sok esetben nemcsak élelmiszert, tüzelőanyagot, de kályhát is el kellett juttatniuk a rászorulóknak, hogy az emberéleteket megmenthessék a téli időszakban. „Nagy felelősséget jelent a karitászhoz tartozni. Sokszor mi képviseljük az



egyházat és magát Istent is. Nehéz, de áldásos feladat is egyben” – zárta gondolatait.

Az előadásokat követően a jelenlévők megtekinthették Eperjes Károly „Magyar Passio” című filmjét, mely a lélek küzdelméről, a szeretet győzelméről szól.

A lelekinap finom ebéddel és jókedvű beszélgetésekkel ért véget.

Tudósítónk

Összefogás Tiszabökényben

Szeretet – Híd az emberek között

Az egész Kárpát-medencében népszerű Szeretethíd programhoz idén is csatlakozott Tiszabökény. A helyi temető kitakarítása volt a kitűzött cél, ami nagy kihívást jelentett, tekintve a terület nagyságát. Az emberi hanyagság nyomainak, a szétszórta szemétnak az eltüntetése mellett a fű lekasálása, a sírok megtisztítása volt a feladat. A Tiszabökényi Református Egyházközség kezdeményezésére a felhívás sokakat megmozgatott, a római katolikus, görögkatolikus és ortodox gyülekezet hívei is komolyan vették a közösséghez tartozás személyes felelősségét. Aki eljött, azért tette, mert a saját ügyének érzi környezete tisztaságát, és aktív részese kíván lenni településének fejlődésének. A folytatás reményében indult el a munkálkodás...

Hunyadi Attila, a Máramaros-Ugocsai Református Egyházmegye esperese köszöntötte elsőként az egybegyűlteket. Isten Igéje által érkezett a lelki táplálék, imádságban pedig áldáskérés az elvégzendő munkára. Mindenki könynyedén megtalálta a helyét a terepen. Vegyesen, több

mint 70 férfi, nő és gyermek, kortól függetlenül vette ki részét a munkából: gereblyézést, sepregetést, szeméthordást vállaltak, mások pedig a hulladékot szelektálták, előkészítve azt a megsemmisítésre. A kaszák zajától volt hangos a sírkert este hat óráig, ennyi idő alatt sikerült a feladatot teljesíteni. A pihenők idején beszélgetések frissítették a lelkeket, feledtetve a testi fáradtságot is. Ki-ki erejéhez mérten véggezte a teendőket, leginkább örömmel, mosollyal és kedélyes diskurussal jellemezte az együtt töltött időt. Jó volt látni és megtapasztalni a közösség erejét, mely áldást hozó lelki gyümölcsöket



terem, amikor: „a testvérek egyetértésben élnek!” (Zsoltárok 133,1b).

Ha hisszük, hogy Isten Igéje élő és ható (lásd Zsidók 4,12), akkor az Úr Jézus köré gyűlt emberek sok csodát élhetnek át. Csak Krisztus szeretete tud hidat emelni Isten és ember, illetve ember és ember közé. Isten oltalmába rejtőzve semmi baj nem érheti az aláztos szívűt: sem járványok, sem háború nem tudja elvenni annak lelki békéjét, akinek a Felséges Isten a mentsvára. Érdemes a gyakorlatba, a hétköznapiakba átültetni a bibliai igazságot: „Keressétek először Isten országát és az ő igazságát, és mindezek ráadásaként megadatik majd nektek” (Máté 6, 33). A félelem ellenszere gyakran a kezünk ügyében van, mégis sokszor késlekedünk élni a „gyógyszerrel”. A Szentírás mint „orvosság” akkor hat, ha „be vesszük”.

Imádkozunk bölcsességért, hogy látást kapjunk ebben a vészterhes időszakban is, amikor emberileg nézve minden bizonytalan, kiszámíthatatlan. Az Isten készítette úton lehet sok a próba, és vannak botladozások, akadályok, de végül, aki kitart, azaz a győztes, elnyeri az „élet koronáját” (lásd Jelenések 2,10). S minden erőfeszítés, amit Istenért teszünk, megéri! Köszönet a tiszabökényi önkénteseknek, hogy jó példát mutattak! Legyen ezért is az Úré a dicsőség!

Bodnár Diána

Sokrétű támogatást nyújt a Kárpátaljai Református Egyház Diakóniai Központja

Egymás terhét hordozzátok!

A Kárpátaljai Református Egyház (KRE) az orosz-ukrán háború kirombanását követően az elsők között állt a harcok, a bombázások elől menekülő emberek mellé. A diakóniai központban korábban is zajlott az élet, most ez hatványozottan igaz: hol adományt fogadnak majd szortíroznak, máskor meg szállítmányokat állítanak össze és indítanak útjára. Közben teljes kapacitással működtetik a szeretetkonyhájukat, a pékségüket, s lehetőségükhöz mérten a menekültek elszállásolásában is segítenek.

– Folyamatosan tartjuk a kapcsolatot a járás, a megye irányítóival, a gyülekezetek vezetőivel, s elsősorban a tőlük beérkezett kérelmeknek próbálunk lehetőségeink szerint eleget tenni – kezdi beszélgetésünket Nagy Béla, a Diakóniai Központ igazgatója. – Szeretném már itt az elején felhívni mindenkinék a figyelmét, hogy egyelőre azokat a gyülekezeteket, közösségeket, családokat van jogunkban támogatni, akik menekülteket fogadtak be. A hozzánk érkezett külföldi támogatásokat egyelőre csak a menekültek ellátására fordíthatjuk.

Aki munkatársaival ezúttal tartalmas zöldséglevest és tejfölös-túrós csuszát adagol ki elvitelre.

A pékséghez közelítve megszűröl érezni a friss kenyér illatát.

– Míg korábban heti 3 alkalommal „fűtöttük be” a kemencéket, most mindennap közel ezer kenyeret sütünk – tájékoztat Móric József pék, aki éppen „beveti” a kiszaggatott tésztát. – Kevesen vagyunk, így szinte éjjel-nappal dolgozunk. S hogy mennyire szükség van erre, azt jelzi, hogy alig szedjük ki a sütőből a kenyeret, már várják és szállítják is oda, ahol éppen szükség van rá.



Persze nem hagyjuk magukra az itthon maradt egyedülálló, beteg embereket sem.

– A Diakóniai Központban korábban is működött a szeretetkonyha...

– Így igaz, ám most sokkal több személyt kell ellátnunk. Naponta átlagosan 300 adag meleg étel készül itt, de volt, hogy ötszázat is főztek a szakácsaink.

– Most egy kicsit alkalmazkodnunk kell nekünk is, mert mi magyar konyhát vezetünk, ám a belső Ukrajnából hozzánk érkezők nem biztos, hogy ismerik és szeretik ezt, így egy kicsit hozzájuk is igazítjuk a menüt – mondja a konyhában Lipnicki Erika főszakács.

tet, így állandóan készülhet a friss pékáru. – A diakónia szállást is biztosított a menekülteknek?

– Bár elsősorban a külföldről érkező humanitárius segélyszállítmányokat fogadjuk és juttatjuk célba, vendégházunk a kezdetektől fogva telítve van, s a krízisközpontunkban is elszállásoltunk családokat. Persze a vendégek váltják egymást, hisz van, aki egy-két napra pihen meg itt, majd tovább folytatja útját Magyarország felé, s van, aki a városban, a kistérségben talál albérletet, befogadó családot.

– Az itt elszállásoltokról gondoskodik is.

– Így van. Mindennap kapnak meleg ételt, emellett száraz élelemmel is segítjük őket, hisz van konyhai része is a szállásunknak, ahol az édesanya a gyermekeinek elkészítheti, amit szeretne. Emellett igény szerint ruhaneművel is ellátjuk őket.

– Hogy állnak a munkatársakkal, a segítőkkel?



– Eleinte nagyon nehéz helyzetbe kerültünk, mert a dolgozóink közül is többen külföldre mentek. Hála Istennek, mostanra már sikerült betölteni a helyüket. Viszont önkéntesekre így is igen nagy szükség van. Nem tudjuk, meddig tart ez az állapot, mindenesetre igyekszünk mindent megtenni, hogy tudjunk segíteni. Ez a mostani helyzet is igazolja, hogy mindig jobb adni, mint kapni. A hálaadás éve van. Adjunk hálát az Úrnak, hogy itt Kárpátalján még nincs baj, s imádkozzunk azért, hogy ne is legyen. Fogjunk össze, testvéri szeretettel segítsük bajba jutott embertársainkat! Nekünk a megmaradásunkért is össze kell fognunk, és a hozzánk érkezőknek is látniuk kell, hogy itt testvéri szeretettel viszonyulnak hozzájuk a magyarok. Hálát kell adnunk a segítőinkért is, hisz nélkülük nem tudnánk most ellátni a menekülteket. Köszönet a magyar kormányának, a szeretetszolgálatoknak, civil szervezeteknek, Magyarország népének, akik egy emberként mozdultak meg, és hatalmas segítséget nyújtanak a hozzájuk érkező százazreknek, s nekünk, Kárpátalján maradtaknak is. Ezúton szeretnék köszönetet mondani azoknak a gyülekezeteknek is, akik segítik a munkánkat, illetve akik menekülteket fogadnak be. Azt tapasztaljuk, hogy ahol van hit, ott az emberek másként viszonyulnak embertársaikhoz: testvéri szeretettel fordulnak a bajba jutottak felé, egymáshoz, beteljesítve a parancsot: „Egymás terhét hordozzátok, és így töltsétek be a Krisztus törvényét”.

Marton Erzsébet

Az embernek itthon van feladata, még a nehéz időkben is

Milyen a jó óvónéni? – kérdezik sokan, akiknek óvodáskorú gyermekük van. A legfontosabb, hogy szeresse a gyermekeket, a velük való foglalkozásokat, a játékokat. S hogy úgy oktasson, neveljen – hisz ő a kicsik második anyukája –, hogy a gyermek örömmel járjon óvodába. Vallja ezt a beregszászi Birta Gabriella is, aki több mint harminc évet dolgozott óvónőként, ma pedig módszeresként segíti az óvónők munkáját. Ismerjük meg őt!

– A Vérke-parti városban születtem, ma is itt élek. Tanulmányaimat a Beregszászi 5. Számú Középiskolában kezdtem, majd – mivel mindig is szerettem a gyerekeket, a velük való foglalkozást – felvételiztem a Munkácsi Tanítóképzőbe óvodapedagógia szakra. A későbbiekben pedig a Rákóczi-főiskolán szereztem felsőfokú képesítést, szintén óvodapedagógia szakirányban. Diplomám megszerzését követően a Beregszászi 4. Számú Óvodában dolgoztam harmincegy éven át. Ma pedig a P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvodájának módszeresze vagyok.

– Milyen tapasztalatokkal gazdagodott az évek során?

– Nagyon szerettem a 4. számú óvodában dolgozni. El kell mondanom, hogy nem egy nagy óvoda voltunk, így nagyon családi légkör alakulhatott ki. Ha valami nehézség fel is merült a munka során, igyekeztünk segíteni egymásnak a probléma megoldásában. A gyerekekkel való munkához pedig elengedhetetlen a szeretet. Másodsorban pedig az ő szintjükön kell velük kommunikálni, játékos formában kell őket oktatni-nevelni. Munkám során mindig az volt a célom, hogy a kicsik örömmel jöjjenek az intézménybe, és nagyon jó élményekkel távozzanak onnan. Természetesen vannak olyanok, akik nagyon ragaszkodnak az anyukájukhoz, és sírnak az elváláskor, de őket is próbáljuk mindig megnyugtatni, elterelni a figyelmüket. Biztosíthatom a szülőket, hogy csak pár percig sírnak a kicsik, mivel jó kezekbe adják őket.

– Ma módszeresként dolgozik. Mi a feladata pontosan?

– Míg óvónőként dolgoztam, napi kapcsolatban voltam a gyerekekkel. Mára azonban kissé megváltozott a munkám. Egy módszerész nem a gyerekekkel foglalkozik elsősorban, hanem az óvónőket segíti. Mindennap megbeszéljük, hogy milyen feladataink lesznek, milyen foglalkozást tartanak, azokhoz milyen segédeszközöket vehetnek igénybe. Közös tervezünk meg egy-egy rendezvényt, annak menetét. Azonban, mivel nagyon szeretem a piciket, mindig találok egy kis időt a velük való munkára is, időnként hittant oktatok nekik.

– A Frangepán óvoda kissé más, mint az állami óvodák...

– Intézményünk fő célja a magyar nyelv és néphagyomány újjáélesztése és fejlesztése. Rendezvényeink, foglalkozásaink a hagyományok megismertetéséhez kapcsolo-



lódnak, népdalokat, népi játékokat tanítunk nekik. Emellett délutánonként angol és ukrán foglalkozásokat, valamint élő mese-előadásokat tartanak a szakképzett pedagógusok, ezáltal az idegennyelv elsajátítását is előtérbe hozzuk. Van iskolaelőkészítő programunk is, ahol az iskolai szabályokba vezetjük be a nagyobb csoportot.

– Ön emellett a Kárpátaljai Rózsahölgyek Társaságának is tagja.

Dióhéjban

A P. Frangepán Katalin Gimnázium 2020-ban alakult magyar tannyelvű magán oktatási intézmény. Fő célja a magyar nyelv újjáélesztése olyan településeken, ahol évtizedek óta nincs, vagy hiányos a magyar nyelvű oktatás. Fő feladata, hogy esélyt adjon az anyanyelven való tanulásra azok számára, akik magyar nyelven szeretnék oktatni gyermeküket, de lehetőséget ad a nyelvtanulásra azok számára, akiknek nem magyar az anyanyelvük.



– Több éve önkéntes vagyok a Beregszászi Járási Máltai Szeretetszolgálatnál. Mező Dianna, amikor 2010-ben megalapította a Rózsahölgyek Társaságát, felkért, hogy legyek a tagja. Erre én nagy örömmel mondtam igent. Tevékenységünkkel a rászorulókon, a nehéz sorsú gyermekeken igyekszünk segíteni. Próbáljuk jobbá tenni a napjaikat egy-egy élménydús kirándulással, játékos rendezvénnyel, akár korcsolyázással. Számomra fontos, hogy minél többeknek tudjak segíteni.

– A belső menekültek megsegítésén is fáradoznak...

– Az utóbbi időben olyan helyzetben találtuk magunkat, amilyenre senki nem számított. Amiben csak lehetséges, igyekszünk segíteni azoknak, akiknek nagy szükségük van rá. A Beregszászi Járási Máltai Szeretetszolgálat a kezdetektől felvállalta azt a nemes feladatot, hogy segít akár az érkező adományok eljuttatásában, vagy bármilyen felmerülő nehézség megoldásában. Jómagam is, több kollégámmal együtt, jelen vagyok az asztélyi határon felállított pontunkon, ahol az általános segítségnyújtás mellett beszélgetünk a menekültekkel, meghallgatjuk őket, próbálunk lelket önteni beléjük. Ez persze nem mindig megy könnyen, hisz megrendítő sorsokat látunk, hallunk elszakított családokról, akik nem tudják, mikor láthatják egymást újra...

– Mit jelent önnek a munkája?

– Engem a munkám éltet. Nagyon szeretem a gyerekeket, az ő kis örömeik elmulaszt minden fáradtságot. Ez az, amiért megéri csinálni. És ugyanezt tudom elmondani a rózsahölgyekkel folytatott munkáról is – velük is a gyermekek életének jobbításán fáradozunk, az ő önzetlen szeretetük éltet minket.

Kurmay Anita

Kárpátaljai szervezetek csatlakoztak a Kárpát-medencei Családszervezetek Szövetségéhez

A Kárpát-medencei Családszervezetek Szövetsége (KCSSZ) május 28-án Budapesten tartotta soron következő közgyűlését.

A közgyűlés kiemelkedő napirendi pontja volt az új tagszervezetek felvétele, ugyanis 2019 óta a járványügyi helyzet megakadályozta, hogy a csatlakozási szándék személyes jelenlét hiányában elfogadásra kerüljön. Most 11 szervezet mutatkozott be, akik az előzetesen elküldött dokumentációk alapján a közgyűlésen kérelmezték felvételüket a KCSSZ rendes, illetve pártoló tagjainak sorába. A közgyűlés döntése értelmében három szervezetet rendes tagjává, nyolcat pedig pártoló tagjává fogadott a KCSSZ.

Kárpátaljáról a Család és Élet Egyesület Munkácsról (elnöke Palójtay Márta), valamint a Kárpátaljai Rózsahölgyek Társasága Beregszászról (elnöke Mező Dianna) kérelmezte felvételét a

szövetségbe. A tagszervezetek pozitívan bírálták el kérelmüket, így ezentúl mindkét szervezet a KCSSZ pártoló tagjai közé tartozik.

A közgyűlés szakmai programmal folytatódott, ahol öt szekcióban hallgathattak előadásokat a résztvevők.

Tudósítónk



Könyvet – otthonra program Kárpátalján

Folyamatosan érkeznek a látogatók a Kárpátaljai Magyar Nagycsaládok Egyesülete (KMNE) beregszászi székházába,

ahol tartalmak, szebbnél szebb kiadású könyvek közül válogathatnak. Az adomány – közel hétezer kötet – a Kárpát-medencei Családszervezetek Szövetsége *Könyvet – otthonra* programjának köszönhetően érkezett Kárpátaljára.

„A program keretén belül első körben gyermekeknek szóló mesekönyvek, majd azt követően ifjúsági témájú könyvek érkeztek irodánkba, melyek közül minden tagcsaládunk szabadon válogathat” – tudhattuk meg Pisták Enikőtől, a KMNE beregszászi irodájának vezetőjétől.

A tagcsaládok rendkívül nyitottak az olvasásra, és nap mint nap szép számmal érkeznek az irodába, hogy olvasnivalót válogassanak gyermekeiknek, hiszen nehéz ilyen tematikájú és minőségű magyar nyelvű gyerekkönyveket beszerezni Kárpátalján.

A szülők fontosnak tartják, hogy a gyermekekben a mai modern világban is megmaradjon a könyvek iránti érdeklődés és az olvasás szeretete.

A könyveket a Kárpátaljai Magyar Nagycsaládok Egyesület tagjai a beregszászi székházban, valamint Munkácsra, a Munkácsy Mihály Magyar Házban vehetik át.

Forrás: TV21 Ungvár



Kárpátaljai siker a Határtalanul középiskolai vetélkedő Nagydöntőjében

Több mint 158 ezer külföldi és anyaországi tanuló vett részt a Nemzetpolitikai Allamtitkárság Határtalanul 2021–2022 középiskolai vetélkedősorozatán, amely nagyszabású virtuális gálával zárult június 8-án. A Nagydöntőbe 41 osztály jutott be a Kárpát-medence iskoláiból, köztük Kárpátjáról nyolc csapat: a Beregszászi Bethlen Gábor Líceum két csapata, a Péterfalvai Református Líceum, az Ungvári 10. Számú Dayka Gábor Magyar Tannyelvű Középiskola, az Ungvári Magyar Tannyelvű Elemi Iskola és Drugeth Gimnázium, a Gáti Kovács Vilmos Líceum két csapata, valamint a Kaszonyi Arany János Líceum.

Potápi Árpád János, a Miniszterelnökség nemzetpolitikáért felelős államtitkára a Nagydöntő előtti köszöntőjében gratulált a döntőbe jutott 21 anyaországi és 20 külföldi csapatnak. Rámutatott: a Határtalanul középiskolai tanulmányi vetélkedőt azzal a céllal indították el, hogy a magyarországi és külföldi középiskolások közelebbről megismerjék a Kárpát-medence magyar lakta területeit, a hagyományokat, a kultúrát, miközben izgalmas és élvezetes történelmi, irodalmi, földrajzi és néprajzi feladatokon keresztül mérik össze tudásukat. Az államtitkár kiemelte: „Öröm látni azt, hogy a nemzetpolitikai programoknak köszönhetően a mai fiatalok már valóban egységes magyar nemzetben gondolkodnak, és sokkal többet tudnak a külföldi magyarságról, mint az előző generációk”.

A Határtalanul középiskolai vetélkedő szorosan kapcsolódik a Nemzetpolitikai Allamtitkárság Határtalanul utazási programjához, amelynek keretében már mintegy félmillió magyarországi középiskolás látogathatott el osztálykirándulás keretében külföldi magyar lakta területekre.

Az élőben közvetített Nagydöntő három egymást követő tudáspróbából állt, amelyeket a csapatoknak online platformon kellett teljesíteniük. A feladatok a Kárpát-medence magyarságának történelméhez, néprajzához, földrajzához fűződő kérdéseket tartalmaztak. A feladatok teljesítése közben a gálán levetítették a 41 nagydöntős csapat által készített bemutatkozó kisfilmeket.

A délután végére a három tudáspróba eredménye és a kisfilmekre kapott pontszámok összesítése alapján megszületett a végeredmény. Az első a Zalaegerszegi Kölcsey Ferenc Gimnázium Elit 10K csapata lett, míg a második helyen holtversenyben három csapat végzett: a Beregszászi Bethlen Gábor Líceum BMG (Bátor Merész Gimisek) Újratöltve, a Budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium Fazekas2024D és a Budapesti

Eötvös József Gimnázium Eötvös 9.B csapatai. Kiváló eredményt ért el a Péterfalvai Református Líceum PRL csapata (9. helyezett), a Beregszászi Bethlen Gábor Líceum Bethlenesek nevű csapata (14. helyezett) és az ungvári Dayka Gábor középiskola Ungi Triumvirátus (19. helyezett) is.

A saját közösségüket bemutató videók

ximális, 30 ponton felül extra +10 pontot kapott az értékelőktől.

A döntőben legjobban teljesítő osztály egymillió forint osztálypénzt, a második helyezett csapatok pedig 300–300 ezer forint ösztöndíjat kapnak. Az összes döntőbe jutott csapat értékes és hasznos tárgynyerményben részesül, díjazták a



értékelésekor a szakmai zsűri a kreativitás mellett figyelembe vette azt is, hogy az adott kisfilmek mennyire tudják átadni a nézőknek az összetartozás érzését. A Beregszászi Bethlen Gábor Líceum második helyen végzett csapatainak összeállítása nagy hatással volt a zsűrire, ugyanis a ma-

felkészítő tanárokat is, akik 100–100 ezer forint jutalmat vihetnek haza. Emellett a tíz legjobb osztály részt vehet az augusztus 23–29. között megrendezésre kerülő Honfoglaló táborban, amelynek helyszíne ezúttal is Noszvaj lesz.

Forrás: Kárpátalja hetilap

Újabb emléktáblák

A tanévzáró napján avatták fel Nagymuzsalyban a helyi líceum névadója, Hunyadi János emléktábláját, Bótrágyon pedig az ottani gimnázium (az egykori Lónyay-kúria) falán gróf Lónyay Menyhértét. Mindkét emléktábla bronz domborműve Sándor Attila székelyudvarhelyi művész alkotása. A rendezvényeken felolvasták Dalmay Árpád, az alapítvány kuratóriumának elnöke levelét az ajándékozásról. A levél záró mondatai arról szóltak, hogy legyenek büszké a falujukhoz kötődő híres személyiségekre, őrizzék emléküket. Az emléktáblákat Szegedi Erika, illetve Izsák Erzsébet, a tanintézetek igazgatói leplezték le.

Tudósítónk



A nyíregyházi székelyű, Szentpétery Zsigmond-díjas Beregszászi Alapítvány újabb két emléktáblát ajándékozott egy-egy Beregszász környéki község iskolájának.



Bemutatjuk Hapcsuk Gergely vállalkozót

Hogy a társadalom hasznos tagja lehessenek...

A levendula egy mediterrán növény, amely dísz-, fűszer és gyógynövény is egyben. Illata nagyon erős, aromás. Magyarországon közkedvelt faj, de már hozzánk is kezd begyűrűzni népszerűsége. Egy-egy levendulamező igazi turistalátványossággá válhat, melynek előnyeit a beregárdói Hapcsuk Gergely is igyekszik kiaknázni. Tervei szerint levendulaültetvénye közelében egy kis pihenőt is létrehozna, hogy még többen megcsodálhassák ezt a gyönyörűséges növényt. Ismerjük meg a sokoldalú fiatalembert.

– Beregárdóban születtem, ma is ott élek. Elemi iskoláimat a helyi oktatási intézményben kezdtem, majd kilencedik osztályig a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnáziumban tanultam. Ezt követően felvételt nyertem a Nagyszőlősi Állami Kóleldsbe, villanyszerelői szakra. Diplomám megszerzését követően a beregszászi villanytelepen kezdtem el dolgozni. Fiatalként nagy tervekkel vágtam bele a munkába, de rá kellett jönnöm, hogy ez nem az én utam. Nem volt veszélytelen munka, az biztos, volt, amikor áramütést is szenvedtem. Egy idő után úgy éreztem, hogy váltanom kell.

– Majd külföldön próbált szerencsét...

– Szüleimnek boltjuk van, illetve falusi turizmussal is foglalkozunk, így egy ideig a családi vállalkozásokba kapcsolódtam be. Majd úgy döntöttem, hogy kipróbálom magamat külföldön is. Néhány barátommal Csehországban egy kábelgyárban vállaltunk állást. A hasznos munka ellenére nem éreztem magam komfortosan ott. Így váltottam, és az ausztriai határnál egy szőlészetben kezdtem dolgozni. Az izgalmas munka után – mely csak egy meghatározott időszakra szólt – Magyarországra kerültem, belső villanyszereléssel foglalkoztunk. Nagyon sokat tanultam ott, jó szakemberekkel dolgozhattam együtt. Azonban, amikor a váci börtönnek a felújítását is el kellett végeznünk, akkor azt mondtam, hogy azt nem vállalom, és hazautaztam. Aztán Hollandia következett, egy hotelben vállaltam állást – előbb takarítóként, majd gondnokként tevékenykedtem ott. Érdekes tapasztalatok születtek, fejleszthettem az



angol nyelvtudásomat is, de közel egy év után honvágyam támadt, és visszatértem. Majd ismét Magyarországon találtam állást – napelemrendszerek telepítésével foglalkoztunk. Sok mindenbe vágtam bele az évek során, sok csalódás is ért, de nem bántam meg egyik döntésem sem, mert mindegyik munkahelyen tanultam valamit, ami hozzáadott a személyiségemhez.

– Ma pedig a beregárdói Perényi Kultúrközpont gondnokaként tevékenykedik.

– Perényi Zsigmond vértanúként állt ki hite mellett. Családjának birtokán dolgozni

nagyon jó érzés. Két évvel ezelőtt – amikor megnyitották a Perényi Kultúrközpontot – nem is volt kérdés, hogy jelentkezem a meghirdetett gondnoki állásra. Nagyon szeretem azt a munkát, egy teljesen új munkakörben dolgozhatom. Feladataim közé tartozik, hogy rendben tartsam az épületet és annak környékét – van, hogy

egy csöpögő csapot kell megszerelni, vagy egy kiégett villanykörtét kicserélni, de nagyobb eseményekkor ügyelni kell szinte mindenre, hogy a hozzánk érkezők a lehető legjobban érezzék magukat a központ falai között.

– Időközben levendulatermesztésbe is belefogott...

– Mindig is közel állt hozzám a turisztika, így négy évvel ezelőtt felvételiztem a Rákóczi-főiskola ez irányú képzésére – jelenleg végzős hallgatója vagyok az intézménynek. Ennek hatására is szerettem volna saját vállalkozásba belevágni, és mivel Beregárdóban, a hegy lábánál van egy körülbelül fél hektáros földünk, úgy döntöttem, hogy ezt beültem levendulával. Sokan kinevettek érte, nem látták benne a lehetőséget, de én láttam, és kitaratok a döntésem mellett. Szerződést kötöttem a perecsenyi levendula-hegy tulajdonosával, miszerint 4500 levendula tövet vásárolhatam tőle azzal a feltétellel, hogy a termesztésnél nem használok kémiai vegyszereket, hisz azokat a virágokat, melyeket nem tudok értékesíteni, ő átveszi, és illóolajokat, gyógyszereket készít belőle. Emellett azt is mondták, hogy nagyon könnyű ennek a növénynek a gondozása. El kell mondanom, hogy ez nem igaz, sok mindenre oda kell figyelni. Több



tervem van az ültetvénnel kapcsolatban – szeretnék nyílt napokat szervezni, ahol a látogatók megcsodálhatják a levendulákat, fotózhatnak is a mező mellett. Emellett az ültetvény közelében egy kis faház kialakítását is tervezem, amely télen szaunaként, nyáron pedig pihenőként szolgálna. A közelben halad el a kisvasút, így ennek a turisztikai lehetőségeit is kiaknáznánk, bemutathatnánk az érkezőknek a levendulákat, értékesítenénk azokat, emellett a helyi kézműves vállalkozók is bemutathatnák ott portékáikat. Sok tervem van a jövőre nézve, reménykedem abban, hogy meg fogom tudni őket valósítani.

– Szabadidejében mivel foglalkozik?

– Ahogyan a munkám során, a szabadidőmben is szeretek valami hasznosat csinálni. Ha időm engedi, családommal önkéntes munkát is vállalunk, hogy segítsük a rászorulókat. Emellett csatlakoztam a Tiszta Kárpátalja és a Pet Kupa mozgalmakhoz is, mert szeretném, ha tiszta és kellemes környezetben kirándulhatnánk. Tagja vagyok a Kárpátaljai Hazajáró Honismereti és Turista Egyletnek, akikkel felfedezzük hazánk rejtett kincseit. Akadt olyan alkalom, amikor én szerveztem és vezettem honismereti túrákat – nagyon izgalmas volt, hisz a jelentkezők 50%-a kárpátaljai magyar, 25%-a anyaországi magyar és 25%-a ruszin-hucul volt, a tájat pedig úgy kellett bemutatnom, hogy mindenki élvezni tudja a túrát. Emellett a Kárpátaljai Magyar Borászok Egyesületének is tagja vagyok. Egyik nagyobb megvalósításra való álomom egy turisztikai kilátó építése az Arдай-hegy tetejére.

– Mit jelentenek önnek a munkái?

– Sokrétűen foglalkozom szinte mindennel, amivel csak kell. A gondnokságot hivatás-ként élem meg, úgy érzem, megtaláltam azt, amivel igazán foglalkozni szeretnék. A levendulatermesztés egy jó hobbi, amiben sok lehetőség van. Ez egyfajta szórakozás, szenvedély is. A különböző dolgok, amiket a szabadidőmben végzek, azért jók, mert kicsiny, ám hasznos építőköve lehetek társadalmunknak. Ez nekem fontos.

– Mi pedig további sikereket kívánunk!

–nitta–

Kész Béla vállalkozóval beszélgettünk

„Legyen egészséges, ami finom...”

Nem kis bátorság kellett ahhoz, hogy a Kész családban bő öt évvel ezelőtt megszülessen a döntés: márpedig ők ezután hidegen sajtolt napraforgóolajat fognak készíteni. A Salánkon élő házaspár elhatározását tett követte, és az Egán Ede Gazdaságfejlesztési Program kere-



tében hamarosan pályázatot nyújtottak be egy ilyen gép beszerzésére.

– Köztudott, hogy Ukrajna napraforgó-termesztő nagyhatalom, ahol az ország belső vidékein tevékenykedő agrárholdingok esetenként több tízezer hektáron termesztik ezt a növényt. Valamennyi ilyen agráripari óriáscég egyben korszerű feldolgozó üzemmel is rendelkezik, velük versenyre kelni szinte lehetetlen. Önöknek mégis sikerül a vevőköriket folyamatosan bővíteni. Mivel magyarázható mindez?

– Talán a szükségesnél kevesebbet beszélünk róla, hogy az élelmiszer bizalmi termék. A gombamód szaporodó szupermarketek láttán sokan jóslták, hogy a hagyományos piacoknak befellegzett. Mint látjuk, nem ez történt. Sőt! Tapasztalataink szerint a vásárló elemi igénye, hogy alaposan szemügyre vegye, mit vesz meg, s ha kétségei támadnak, az eladónál rákérdezzen például a termék szárazítására, frissességére, s joggal várja el, hogy őszinte választ kapjon. A mi esetünkben az adta a legnagyobb motivációt, hogy olyan, tartósítószert, adalékanyagot nem tartalmazó kézműves termék gyártását terveztük meg, amelyik bizton számíthat a vásárlók érdeklődésére. A kezdetek kezdetén eldöntöttük, hogy nem is szeretnénk, ha a mi olajunk hasonlítana a nagyüzemi gyártók által kibocsátott termékekre, így nem is kell velük versenyeznünk.

– Maga a termék mégiscsak versenyez...

– Ez igaz. Mindegyik háziasszonynak módjában áll összehasonlítani, hogy sütéskor például miként viselkedik a mi napraforgóolajunk, illetve a finomított nagyüzemi, mennyi szükséges ebből, illetve abból egy adag rántott hús, fasírt, fánk stb. elkészítéséhez, milyen a saláta íze, ha az egyikkel vagy a másikkal öntjük le. Mi maximálisan tartani tudjuk magunkat ahhoz a

rég megfogalmazott fogyasztói elváráshoz, hogy legyen egészséges, ami finom.

– Gondolom, annyi napraforgót nem tud egyedül megtermelni, amennyi egész évben biztosítja a vásárlói igények kielégítését.

– Szerencsére az utóbbi időben feljövöben van a napraforgó-termesztés Kárpátalján. Egyelőre nem nagy táblákról van szó, a legtöbb gazda először úgy kezdi, hogy a saját családja, a baráti kör és a rokonság ellátását célozza meg, illetve bő termés esetén a felesleget értékesíti. A termesztési kedv élénkülésében jelentős szerepet játszik az is, hogy egyre több településen működik a miénkhez hasonló olajprés. Ne feledjük azt sem, hogy ma már számos magas olajtartalommal bíró, biztonságosan termesztendő napraforgófajtát tudunk beszerezni. És hogy a konkrét kérdésre válaszoljak: az alapanyag egy részét a helyi termelőktől, biztonságos forrásból szerezem be. Mondanom sem kell, jómagam is vállalkoz bémunkában napraforgó-sajtolást.

– A Kárpátaljai márkacsatlád tagjaként miként képzei el a brandépítés folyamatát?

– Mindaddig csak pörköletlen magból hidegen sajtolt terméket állítottunk elő. De már látjuk, hogy mihamarabb tovább kell lépni, méghozzá a pörkölt magból készült klasszikus háziolaj irányába. Hisz annak íze összehasonlíthatatlanul egyedülálló. Szerencsére egy ilyen pörkölt beszerzése vagy akár elkészítése



számunkra nem jelent legyőzhetetlen akadályt, így azt néhány hónapon belül meg fogjuk valósítani. Természetesen továbbra is maximálisan törekszünk arra, hogy kiváló minőségű terméket állítsunk elő. Ezzel párhuzamosan bővítjük a termőterületet és a raktározási kapacitásokat.

– Ön szerint a márkacsatlád tagjai tudják hatékonyan segíteni egymást?

– Mi itt, Salánkon egy ABC-t üzemeltettünk, ahol természetes módon kihelyeztük azt a polcot, amelyen a Kárpátaljai márkacsatlád termékei megtalálhatók. A hozzánk betérők igen sok kérdést tesznek fel az itt látható árukkal kapcsolatban. Természetesen minden esetben részletes felvilágosítással szolgálunk, és jó szívvel tudjuk ajánlani ezeket a minőségi termékeket. Látogatóim során úgy tapasztaltam, hogy hasonló lelkiismeretes módon járnak el a csoporthoz tartozó más kereskedelmi egységek dolgozói is.

Eszenyi Gábor

Egy életút állomásai

Dolgozni csak pontosan, szépen...

(Folytatás. Elejét lásd lapunk korábbi számaiban.)

Lapunk előző számában kedves olvasóink már arról is olvashattak, hogy némi viszontagság után egy tehervonat póré kocsijának platóján társaimmal együtt megérkeztünk új szolgálati helyünkre, Uzinba. Mikor eljöttünk az iskolából, a szükséges papírokon kívül semmilyen útbaigazítást nem kaptunk. Annyit mondtak mindössze, hogy ahova vezényelnek minket, Uzin, nincs messze, hamar odaérünk. Hát abból a hamarból 3 óra híján egy nap lett. A katonaságnál, legalábbis a szovjet hadseregben úgy tartották, hogy a katonának találékonynak, ügyesnek kell lennie, és a nehézségeket, akadályokat le kell tudni küzdenie. Számunkra ez lett volna a 12 km gyaloglás az előző számunkban már említett Suzholeszje állomástól Uzinig a vasútdalon hátizsákkal a hátunkon, vagy bőrrönddel a kezünkben (nekem már bőrröndöm volt), de attól megmenekültünk.

Fogadtatásunk a repülőtéren kedvezőnek bizonyult. Az a gép, ahova beosztottak minket Golovko Fegyával, kárpátaljai ruszin társammal együtt, egy TU-4-es volt, amilyen az iskolában a karbantartást és a szerelést gyakoroltuk. Ennélfogva nagyon örültünk neki és nemkülönben a tisztjeink is, merthogy jól ismertük a gépet, legalábbis én.

Az iskolában nem kis előnyt jelentett számomra, hogy otthon lakatosnak tanultam, és dolgoztam is a szakmában Ungváron egy gyárban, így ismertem a szerszámokat, és tudtam velük bánni. Egy lakatosnak, szerelőnek, ránézve egy csavarra, egy anyára, egyből tudnia kell, milyen méretű és milyen kulcs kell hozzá.

Már az iskolában sokat hangoztatták a tisztjeink, hogy a repülőgép nem autó, ami, ha útközben meghibásodik, úgy-mond bedöglök a motor, vagy más baja lesz, akkor a sofőr megáll és megcsinálja. A repülőgép nem állhat meg a levegőben, ezért úgy kell felszállnia, hogy semmilyen hibája nem lehet a repülés során. Ezt biz-

tosítani a karbantartó szerelőknek és az ellenőrzéseket végző technikus végzettségű tiszteknek a feladata. A repülésnél a legfontosabb a biztonság, ezért a gépek minden szerkezeti egységének megvan a maga megszabott működési ideje. A gép „szíve” a motor, ezért igényli a legnagyobb odafigyelést. A mai körülmények nyilván teljesen mások, mint amilyenek az én szolgálati időm alatt voltak, de csak



azt tudom felidézni, ami hatvanegynéhány évvel ezelőtt volt. Példaként a motorokat hoznám fel. Azoknak a szolgálati ideje 150 óra volt, és annak leteltével le kellett őket cserélni, akár volt velük valamilyen probléma, akár nem.

A TU-4-es úgy „született”, hogy a második világháborúban a szovjetek és az amerikaiak szövetségesek voltak. Együtt harcoltak a japánok ellen, és a végén kilenc B-52-es bombázó leszállt a szovjet fennhatóság alatt lévő Szahalin szigeten.

A gépeket a szovjetek finoman fogalmazva magukhoz vették, lekoppintották (másolták) és elkezdték gyártani. Azok lettek a TU-4-esek. Am valamit nem jól csinálhattak, mert az új gyártmány nem olyanra sikeredett, mint az eredeti volt. Többek között a 3800 méteres kifutópályának már csak a vége felé gyorsultak fel olyan sebességre, hogy fel tudtak emelkedni. Egyébként a második világháború végén erről a géptípusról (ha jól tudom B-52-es) dobták le az amerikaiak az atombombát Hiroshima és Nagaszaki japán városokra.

Mikor az uzini légibázison szolgálatba álltam, október vége volt, és éjszakánként

már fagyott is. Az iskolában mi a szerelést gyakoroltuk, de a hideget nem. Uzinban keményebb volt a tél, mint Jarmolinciben, ahol az iskolát végeztük. A téli munkaruhánk egy vatelinnal bélelt nadrág és egy majdnem térdig érő, szintén meleg kabát volt. Ez kellett is, mert a mínusz 15-20 fokos hideg a téli hónapokban hetekig is eltartott. Kesztyű viszont nem volt, mert a csavarokat, anyákat, a kisebb alkatrészeket a háromujjú vastag katonakesztyűben nem tudtuk volna a helyükre tenni. A kemény hideghez nem szokott ujjaink eleinte elgémberedtek, alig tudtuk fogni és tartani a kezünkben a hideg vasat. Az első időben a tisztek átvették tőlünk kis időre a munkát, amíg az ujjainkat dörzsölgettük, hogy kicsit felmelegedjenek. A tiszteknek viszont nem gémberedtek el az ujjuk, ők már megszokták a hideget, később mi is, de nem kívántuk.

1959. február közepén eljött a motorcsere ideje. Olyat még nem láttunk, nem csináltunk. A motorokhoz tartozott egy hosszabb és egy rövidebb létra, azon dolgoztunk. Bonyolultabb volt, mint két lábbal a földön állni, de megtanultuk, megszoktuk. A motorcseret

a hajózómérnök vezényelte le, sőt maga is részt vett benne, és magyarázta, mit hogy kell csinálni.

Azt nem tudom, milyen súlyú volt egy motor, de autódaru emelte le és emelte be a helyére az újat. A motorok rögzítése speciális csavarokkal történt, és elég bonyolult volt. Azt a tisztek csinálták. Nem volt könnyű a légesavart leszerelni sem, ahhoz is daru kellett. Az utolsó csavarokat a propellerből és a motorból is csak akkor vettük ki, amikor a daru már tartotta. ➤

■ A lecserélt motorokat abba a nagy ládába kellett tenni, amelyikben az újat hozták, ott rögzíteni, rászögezni a tetejét, és ment vissza a gyárba, ahol készült. Ott szétszerelték, minden darabját megvizsgálták, és amin már látszottak a kopás nyomai, ahelyett újat tettek. Nem csak a mi légibázisunkon voltak TU-4-es gépek, hanem még más repülőtereken is.

Az első tél Uzinban, amint hallottuk, a megszokottnál hidegebb volt. Szenvetünk is tőle jócskán, mert a munka ugyan nem volt nehéz, de télen, a létrán állva nagyon fáztunk, és nem csak az ujjaink gémberedtek el, hanem a szánkban a nyelvünk is, úgyhogy csak nyögdecseelve, nehezen tudtuk kimondani a szavakat. Igaz, ez csak mínusz 20 fok körüli hidegben fordult elő. Ilyenkor a hajózómérnök adott nekünk kétszer 1-1 deci tiszta szeszt, ami a gépen volt. Erre azért volt szükség, mert ha a földön mínusz 15-20 fok volt, a 6000 méter magasban már mínusz 50-55 fok. Ilyen hőmérsékleten, de már mínusz 25-30 fokon is, ha felhőkben repült a gép, a pára ráfagyott a légsavar szárnyaira, amitől az már nem tudta megfelelően hasítani a levegőt, csökkent a sebessége, így a magassága is, és akár le is zuhanhatott volna, ha nem tesznek ellene. Erre a célra szolgált a szesz. Ha a műszerek sebesség- és magasságcsökkenést kezdtek jelezni, a hajózómérnök bekapcsolta a pumpákat, és a légsavar szárnyain lévő horonyba folyt a szesz, amitől a jegesedés megszűnt. A szárnyak homlokzati oldalán is képződött jég, de azt felfújható gumibevonat védte, és abba levegőt pumpáltak, amitől lepatogott róla a jég.

A gépen volt egy 90 literes szesztartály, onnan nyomatták a szeszt a légsavarokra. Ez a hajózómérnök feladata volt, és lévén öreg róka, tudta, hogy kell a szesszel spórolni. Így jutott belőle elvitelre a repülő személyzetének, meg nekünk, szerelőknek is nagy hidegben végzett munkák idején. Persze mindez titokban történt, mert a szesszel el kellett számolni, felhasználása az időjárás és a repülési magasság függvénye volt.

A szesztartály a gép hátsó részében volt a padló alatt, ahol a különböző vezetékek is futottak a farokrészhez. Azok időnként ellenőrizni kellett, felszedve néhány padlólapot a szesztartály fölött is, így juthatott hozzá a munkát végző szerelő egy-egy kulacs szeszhez. Ezt a laktanyában átadta a szakaszparancsnokunknak, és az adott belőle annak, aki megérdemelte. Én a katonaság előtt pálinkát sem nagyon ittam, szeszt pedig nem is kóstoltam. Vagy egy hónapja lehettem már a TU-4-en, amikor egy vasárnap délelőtt szól a szakaszparancsnokunk, Jalovikov Valerij, Valerka, hogy menjek utána a mosakodó helyiségbe. Ott elővett a zsebéből egy kulacsot, hogy húzzam meg. Akkor még nem tudtam miről van szó, hát a számhoz emeltem. Az első

kortynál elakadt a lélegzetem és csak krájkogtam. Valerka rögtön a kezembe adott egy bögre vizet, amitől elmúlt a fuldoklás. Jót nevetett rajtam, aztán megmondta, hogy kell a szeszt inni: nyelés közben nem szabad levegőt venni. A későbbiekben ezt volt alkalmam gyakorolni 2-3 korty erejéig, többet nem ittam.

Közben enyhült a tél, mínusz 10-15 fok helyett csak 6-8 fok lett, így már én is meg a másik újonctársam is jobban tudtunk dolgozni. Két hét alatt befejeződtek a motorcserék, és gépünk a kötelező két próbarepülés után „bevetésre” készen állt. Az egyik próbarepülésre én is felszállhattam a géppel. Az volt életemben az első repülés és már nagyon vágytam rá.

Egy új repülőgéphez szerszámkészlet is tartozik, de mikor én odakerültem, már alig volt eredeti szerszám. A 4 motorra volt 2 kopott csavarhúzó, 2 ugyancsak használt kombinálfogó, néhány csavarculcs meg egy kalapács. Egymás kezéből vettük ki ezt vagy azt a szerszámot. Mi a repülőter legszélén voltunk, de láttuk, hogy a túloldalon vannak műhelyek. Egyszer, mikor a gépünk elrepült szokásos útjára, átmentem körülnézni a túloldalon. Különböző műhelyeket láttam, közte kovácműhelyt is, hát oda bementem. A mester egy idősebb civil ember volt, és megkérdeztem, megengedné-e, hogy csináljak magamnak egy csavarhúzót. Azt mondta, ha tudok, hát csináljak. Vissza mentem a gépünk parkolójába, és a konténerben a kiszuperált alkatrészek között keresgélve találtam két motorszelepet. Nagyobbak voltak, mint egy autómotor szelepei, és úgy néztem, jó csavarhúzó lehetne belőlük, csak a tányérját kellene összelapítani. A kovácműhelyben felhevítettem a tűzben, és az üllőn összelapítottam, a végét pedig vékonyra kovácsoltam. A tűzben az acél kilágyult, és mikor lehült, befogtam a satuba, hogy reszelővel megadjam neki a végső formát. A továbbiakban a hajózómérnök felkérésére még 4 csavarhúzót csináltam, két hidegvágót meg lyukasztót, pontozót. A kovácsolt szerszámokat, ha elkészültek, be kell edzeni, hogy kemények legyenek, ne kopjanak el hamar.

A tiszték megnézték a munkáimat, a parancsnok megdicsért. A másodpilóta megkérdezte, meg tudnám-e élezni az apósának a baltáját. Kertes házban laknak, fával fűtenek, és a baltájuk már nagyon tompa. Megcsináltam azt is. Küldtek nekem érte egy üveg répapálinkát, de annak sem a szaga, sem az íze nem volt jó, úgyhogy odaadtam a kovácsnak. A szerszámok készítése után a parancsnokunk a szabályok szerint is dicséretben részesített. Egy reggeli soraközónál a nevemet mondta, és „kilépni a sorból”-t vezényelt. Hármat kellett előre lépnem, és megfordulni szemben a sorral. Ekkor a parancsnok, azaz a gép kapitánya tisztelgve elmondta a dicséretet, ami azzal hi-

vatalossá vált, és bekerült a gép naplójába is. Ez nem mindenkinek tetszett a szerelők közül, kezdtek is görbén nézni rám, de a többség és a szakaszparancsnokunk is mellettem állt. A szerszámkészítéssel jó pontokat szereztem magamnak, habár nem azért csináltam, csak mert értettem hozzá, ugyanis lakatosinas koromban megtanultam. Szerettem volna különböző méretű villáskulcsokat is csinálni, de nem volt hozzávaló anyag. Annak idején inasként féderlapból, azaz laprugóból csináltuk. A mestereink tanítottak meg rá, habár a munkánk nem ez volt. Akkor nem is gondoltam rá, hogy a katonaságnál jól jön ez majd nekem. Akkor arra sem gondoltam, hogy nem is olyan sokára, még a katonaság előtt kazánfűtő leszek, de úgy alakult, hogy egy fűtési szezonban az is lettem. Ott jól jött, hogy inasként a mesteremmel egy kazán javításán is dolgozhattam. Szét kellett szedni, megjavítani és összeszerelni, majd kipróbálni egy mérnök jelenlétében. Amit akkor láttam és hallottam, fűtőként hasznosítottam, így jobban értettem hozzá, mint a kazánház főnöke, meg a régóta ott dolgozó nagyapám korú váltótársaim. Mikor véget ért a fűtési szezon, és kollégáim mentek vissza falujukba a kolhozba dolgozni, engem átvettek a lakatosműhelybe, és ott dolgoztam bevonulásomig, magasabb fizetésért, mint fűtőként.

Visszatérve a repülőgépre, ott nem gyors, hanem pontos és precíz munkát vártak tőlünk. Nekem az teszhezálló volt, mert a szakmával együtt azt is megtanultam, hogy az embert a munkája minősíti. Már iskolás koromban megjegyeztem azt a mondást, hogy amilyen az ember, olyan a munkája. Édesanyám mindig arra biztatott még inas koromban, hogy jó munkát végezzek, mert az apám is kiváló mester volt. Sajnos tőle nem tanulhattam semmit, mert még 4 éves koromban, 42 évesen váratlanul meghalt. Tulajdonságait azonban valószínűleg örököltam.

Én mielőtt értelmiségi pályára kerülhettem volna, 9 évig voltam fizikai munkás, de ebben benne van a 3 év katonaság is. Ott tovább erősödtek bennem a jó és precíz munkára való törekvések. Leszerelése után ennek hasznát vettem a civil életben is. Az első munkahelyem egy tehautó-garázs volt, ahol szervizmunkákat kellett végezni két műszakban. Ezt fél évig csináltam, mikor jobb munkakörbe kerültem, az pedig a garázs gépi berendezésének, eszközeinek karbantartása, javítása volt. Ezt egy idősebb mester, egy magyar ember végezte, ő kérte a főnökséget, hogy helyezzenek hozzá segédnek. Ez meg is történt, és attól kezdve már csak nappali műszakban dolgoztam. Itt is bebizonyosodott, hogy dolgozni pontosan és szépen érdemes. Máig is ehhez tartom magam.

Gortvay Gábor

A képen: a hajózómérnök műszerfalánál.



Bazsarózsák üvegkancsóban. Hájas István festménye

Csoóri Sándor

Anyám szavai

Köszönjük neked, fiam, hogy hazajöttél,
mert mi már olyan öregek vagyunk,
mint fönt a padláson az a falióra
s a mutatónk már nagyon a temető felé mutat.
Szépszerén azt se tudjuk, csütörtök van-e, kedd-e?
Amikor jössz, az a mi vasárnapunk.

Apád még csak-csak, ide fut, oda fut,
de nekem már a kisajtóig is ménkü hosszú az út,
hányszor megemlegetem azt a körtefát,
amit a konyhaajtó elől fordított ki a bomba,
meg tudnék benne kapaszkodni, mint most a te karodba.
Talán ha bottal járnék! No még csak az hiányzik!
Fogom inkább a söprűt, azzal botozgatok el
a ház végéig, a kapuszájig, minthogyha dolgom volna.

Csak várni ne kéne soha! Várni levélre, híradásra.
Ha kisiklik egy vonat, nem alszom éjjeleket –
A múltkor is, amikor Amerikába mentél,
a szemem belülről kisebesedett:
eljutsz-e? visszajutsz-e? ülsz-e még ide mellém?
mert nekem minden távolság: tenger és túskebikor
és minden repülő lezuhan, melyen te utazol.

Mondom is a doktornak: doktor úr, hogyan lehet,
hogy én már a fölroppenő madártól is megijedek?
és annyi havat álmodok össze-vissza: hókazlat, hóhegyet
és mindegyik mögül a fiamat hallok – igen, a köhögésedet,
de fekete puskacsövek és messzelátók figyelik lépteimet.

Talán, ha én is kelek-forgok a világban amerre te,
nem féltetek a kilengő, magas házaktól
s a krokodilusos tavaktól se,
a mosolygó, késes emberektől, akik bankot rabolnak
vagy csak játszanak,
álarc van rajtuk, mint szüretibálos ördögökön
s bohócos nagykalap,
de ki szegény: akkor is fél, amikor nevetgetne, amikor örül
ki van az én szívem verve, hét vassal körös-körül.

Dsida Jenő

Krisztus

Krisztusom,
én leveszem képedet falamról. Torz
hamisításnak érzem vonalait, színeit, sohase
tudlak ilyennek elképzelni, amilyen itt vagy.
Ilyen ragyogó kékszeműnek, ilyen jóllakottan
derűsnek, ilyen kitelt arcúnak, ilyen
enyhe pirosnak, mint a tejbeesett rózsza.
Én sok éjszaka láttalak már, hallgattalak is
számtalanszor, én tudom, hogy te egyszerű
voltál, szürke, fáradt és hozzánk hasonló.
Álmatlanul csavarogtad a számkivetettek
útját, a nyomor, az éhség siralomvölgyeit
s gyötrő aggodalmaid horizontján már az eget
nyaldosták pusztuló Jeruzsálemed lángjai.
Hangod fájó hullámokat kavart, mikor
a sok beszéd után rekedten újra
szólani kezdél. Megtépett és színehagyott
ruhádön vastagon ült a nagy út pora,
sovány, széltől-naptól cserzett arcodon
bronzvörösre gyúlt a sárgaság s két
parázsló szemedből sisteregve hullottak
borzas szakálladra az Isten könnyei –

Áprily Lajos

Kérés az öregséghez

Öregség, bölcs fegyelmezője vérnek,
taníts meg hogy Csendemhez csendben érjek.

Ne ingerelj panaszra vagy haragra,
hangoskodóból halkíts hallgatagra.

Ne legyek csacska fecskéhez hasonló,
ritkán hallassam hangom, mint a holló.

A közlékenység kútját tömd be bennem,
karthauzi legyek a cella-csendben.

Csak bukdácsoló patakok csevegnek,
folyók a torkolatnál csendesednek.

Ments meg zuhatag-szájú emberektől,
könyvekbe plántált szó-rengetegektől.

Csak gyökeres szót adj. S közel a véghez
egy pátosztalan, kurta szó elég lesz,

a túlsó partot látó révülésben
a „Készen vagy?”-ra ezt felelni: – Készen.

„... nem megyünk el, maradunk, mert ez a mi hazánk”

Kedves, barátságos, jószívű. Tinédzser korában eldöntötte, hogy a lelkészi hivatást választja, amit soha nem bánt meg, sőt, ebben a szolgálatban érzi magát teljesnek. Szabad ideje minden percét a családjával tölti, számára párja és kicsi lányai a legfontosabbak. Kikapcsolódásként szívesen olvas, kézimunkázik, vagy a barátnőivel megiszik egy jó feketét. Vendégünk Szemere Judit, a beregszászi református gyülekezet beosztott lelkésze.

– Eddig még nem volt szerencsém tiszteletes asszonnyal beszélgetni, ezért mindenképp az érdekelne, mi ösztönöz egy fiatal lányt arra, hogy a lelképásztori hivatást válassza?

– Nagyon sok időt töltöttem az ifjúsági közösségben, több ifis csoportnak is a tagja voltam, rengeteg kiváló programot szerveztünk. Középiskolai végzős diákként úgy döntöttem, legyen az, amit amúgy is szívesen csinállok, ami egyben a szabadidős tevékenységem is, így választottam a teológiát.

– Egy ilyen fontos döntéshez határozottság kellett.

– Sok mindenben nem vagyok határozott, de a teológia egy egészen más dolog. Ahogy megért bennem, és eljutottam a döntésig, onnantól kezdve ez biztos elhatározás volt, és az isteni megerősítést is éreztem, tapasztaltam. Egyedül nem tudtam volna végigmenni ezen az úton, de Isten áldása mindig elkísért. Az is sokat segített, hogy a párommal együtt voltunk a teológián.

– Hol telt a gyermekkor, hol járt iskolába?

– Az ungvári járási Gálócson születtem, tízéves koromig ott éltünk a családommal. Két nővérem van, akiktől sokat tanultam. Iskolásdit játszottak velem, természetesen én voltam a tanuló, így már ötévesen tudtam írni, olvasni. Később Beregszászba költöztünk, és a 4-es Számú Kossuth Lajos Középiskolában érettségiztem. Még nem voltam 18 éves, amikor jelentkeztem a Sárospataki Református Teológiai Akadémiára, amit egy püspöki meghallgatás előzött meg. Az ajánló levelemet meg is kaptam, de csak egy év múlva felvételiztem, addig a gyülekezetben önkéntes munkát végeztem. 2010-ben kezdtem el tanulni Sárospatakon, 2017-ben kaptam meg az oklevelet és 2018-ban a lelkészsképesítőt.

– Hol kezdte el a szolgálatot?

– Beregszászban, és immár együtt a férjemmel, mert egyszerre végeztünk a teológián. Eleinte kicsit furcsa volt, hogy visszakérültem a saját gyülekezetembe, immár lelkészként, de nagyon örülök, hogy így alakult.

– Hol ismerkedett meg a férjével?

– A teológián ismerkedtünk meg, de már addig is tudtunk egymás létezéséről.



Az évek alatt gyakorlatilag mindig együtt utaztunk, aztán egyre több időt töltöttünk egymás társaságában, s a harmadik évfolym után összeházasodtunk.

– Két kisgyermek édesanyja. Hogyan tudja összehangolni az otthoni teendőket, és a munkaköri feladatait, hiszen az istentiszteletre fel kell készülni, ami nem kis erőfeszítésbe kerül.

– Amit mi emberileg meg tudunk tenni, az a szervezés. Megbeszéljük, ki tartja az istentiszteletet, bibliaórát vagy más szolgálatot. Így előre tudjuk, mikor melyikünk marad a gyerekekkel. Tehát, ha én szolgálom a reggeli istentiszteleten, akkor éjszaka a férjem kel fel a kicsihez, és fordítva, így tehermentesítjük egymást, és ez működik.

– Hány évesek a gyerekek?

– Két kislányunk van, Erzsébet négy-, Julianna két éves. Nagyon eleven gyermekek, sok időt és figyelmet igényelnek. Erzsébet óvodába jár(na), de hónapok óta nincs ovi (azóta fokozatosan újra nyitják az óvodákat Kárpátalján – a szerk.), ami nagyban megnehezíti a mindennapokat, hiszen szeretné gyerektársaságban, a saját

korosztályával tölteni az időt. Ezért igyekszünk olyan programokra elvinni, ahol közösségben lehet. Julcsi még szinte semmit nem érzel a jelenlegi helyzetből, ami jó.

– Sokban különbözik a két gyerekc?

– Gyakorlatilag mindenben. Teljesen más természetűek. Erzsébet lobbanékonnyabb, akaratosabb, hangosabb. Julcsi simulékony, engedékeny, csöndes. De a fejlődésükben is különböznek, Erzsébet később kezdett el beszélni, mint a húga.

– Milyen jó hallani, hogy nem ultramodern, hanem régi, szép magyar neveket kaptak önöktől a lányok.

– Nagyon egyszerű módot találtunk a névválasztásra. Én előkerestem az összes anyakönyveztethető magyar nevet, amjt a párommal együtt végigolvastunk. Órákon át szórakoztunk ezzel, néha nagyon furcsa nevekre bukkanunk, végül néhány szóba kerülőt kiválasztottunk. E két hagyományos név mindkettőnknek tetszett, így lett Erzsébet és Julianna.

– Ha van egy kis szabad ideje, mivel tölti?

– Nagyon sok mindennel. Szeretek olvasni, de nem úgy, hogy csak néhány percig, hanem akkor már egy nagyobb szakaszt az adott regényből, erre pedig mostanában sajnos ritkán van lehetőségem. Szívesen kézimunkázom: kötök, horgolok, hímezek, varrok. Ezt a nagymamától és a dédnagymamától örökölttem. Viszont ez, akárcsak az olvasás, időt és odafigyelést igényel, ezért csak az esti órákban élhetek a hobbijaimnak.

– Nem akartam a háborút belevonni ebbe a beszélgetésbe, mégis megteszem. Az érdekelne, hogy ön lelkészként egy-egy igehirdetés alkalmával meg tudja-e nyugtatni a híveket? Tud-e békét sugározni?

– Az elsődleges feladat nem az, hogy másokban őrizsem meg a békét, ezt a békességet előbb magamban kell megtalálnom. És ha istentiszteleteken ez a téma előkerül, ez azért van, mert bennünket is foglalkoztat. Amikor készülök, és elérek egy igeszakaszhoz, előbb magamban kell tisztáznom, mit üzen az ige. Csak ezután tudom kiterjeszteni, hogy mások életéhez hogyan lehet ezt közelebb vinni. Ha én szoros kapcsolatban vagyok Istennel, akkor sok mindenre kapok választ, a külső és belső békére egyaránt. És ha ez megvan, csak akkor tudok bármiről úgy beszélni, hogy az hiteles legyen. Eleinte bennem is felmerültek kérdések, hogy akkor most mitévők legyünk, menjünk vagy maradjunk. De mára egyértelművé vált, hogy nem megyünk el, maradunk, mert ez a mi hazánk. Ez nem azt jelenti, hogy én bárkit is arra biztatok, hogy maradjon itt. Én arra biztatok, hogy mindenki találja meg a saját útját, de ne egyedül, hanem az Istennel keresse.

Hegedűs Csilla

„... ragaszkodom a szülőföldemhez, szeretek itthon lenni...”

Mindig nagyszerű érzés olyan fiatalokkal találkozni, akik jól érzik magukat a szülőföldjükön, még a fokozódó nehézségek ellenére sem költöznek külföldre, itthon próbálnak elindulni az élet rögzött útján. Nemrégiben Teigler Izabellával, a Beregszászi Linner Bertalan Kórház szülész-nőgyógyász rezidensével sikerült egy jó kávé mellett elbeszélgetni. A közvetlen, barátságos ifjú szakember elmondta, a sors hozta úgy, hogy az egészségügyben találta meg a helyét. Bár még rezidens, a rá bízott feladatokat szívvel-lélekkel végzi, most már nem is tudna mást elképzelni magának.

– Hol nevelkedtél, milyen gyerek voltál?
– Beregszászban születtem, és a további életemet is itt képzelem el, nincsenek világot megváltó, határon túli terveim. Egy nálam jóval idősebb bátyám van, akivel nagyon jó a kapcsolatunk. Édesanyám itthon dolgozik, édesapám viszont hosszú évek óta külföldön. Ritkán találkozunk, de nagyon jó, bensőséges apa-lánya viszonyunk van. Emlékeim szerint eléggé csintalan kislány voltam. Anyukámnak mindig azt kellett hallania az óvónéniktől, hogy Izabella minden bajkeverésben benne volt. De hamar benőtt a fejem lágya, az iskolában már nagyon szerettem tanulni.

– Beszélj kicsit a tanulmányaidról!
– Az első négy osztályt a Kossuth Lajos középiskolában végeztem, majd felvételt nyertem a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnáziumba, ott öt évig tanultam. Aztán felvételiztem a Beregszászi Egészségügyi Kólektívba, felcsere szakon szereztem képesítést, s azonnal munkába is álltam a Beregszászi Linner Bertalan Kórház traumatológiai osztályán. Egy fél év eltelté után felvételt nyertem az Ungvári Nemzeti Egyetem orvosi szakára, amit 2019-ben sikeresen befejeztem. Jelenleg az említett kórházban vagyok szülész-nőgyógyász rezidens. Ha a Jóisten is úgy akarja, júniusban kapom meg a szakképesítést.

– Az egészségügy nem a legkönnyebb hi-
vatások közé tartozik. Mi alapján választottad
mégis ezt a felelősségteljes munkát?

– Az az igazság, hogy nem ez volt a gye-
rekkori álmom. Ha mondhatom így, ez csak úgy
jött. Kislány koromban régész szerettem volna
lenni, aztán az a gondolat fogalmazódott meg
bennem, hogy valami történelemmel kapcsola-
tos szakirányba induljak el. Ötödikes gimnazista
voltam, amikor több osztálytársammal együtt
ötölt fel a gondolat, hogy az egészségügyi
pályát válasszuk, így tulajdonképpen az árral
sodródva én is belevágtam, és sikerült.

– Miért éppen szülész-nőgyógyász leszel?

– Az egészségügyi kólektívban felcsere szakon
tanultam, és amikor felvételt nyertem az egyetem-
re, még akkor sem fogalmazódott meg bennem
az, hogy szülész-nőgyógyász legyek. Inkább
gyerekgyógyász szerettem volna lenni, aztán az
élet úgy hozta, hogy más irányba mentem.

– Mára megbarátkoztál azzal, hogy nem te
döntöttél, hanem így alakult?

– Én hiszem azt, hogy semmi sem történik
véletlenül, még ha az úgy is tűnik. Nekem is
voltak dilemmáim, hogy diplomaszerezés után
maradjak itthon, vagy vágyjak neki a nagy-
világnak. Lett volna lehetőségem ez utóbbit
választani, mégsem tettem, leginkább azért,
mert ragaszkodom a szülőföldemhez, szeretek
itthon lenni, a családom, a barátaim körében,
Beregszászban.

– Tehát van benned határozottság.
– Igen. Az elmúlt három év alatt a szemé-
lyiségem sokat változott. Korábban nem voltam
ilyen bátor, ilyen szókimondó. Valószínűleg a
kollektív szellem miatt is történt, mert be kellett
illeszkedni egy új közösségbe, ahol hasonlóan
emberek vannak, akik elvárják a határozottsá-
got, az őszinteséget. A véleményemet bátran
elmondom, mert tulajdonképpen el is várják
tőlem és másoktól is.



– Türelmes vagy?

– Nem. Nagyon türelmetlen, izgó-mozgó
ember vagyok, főleg otthon. A munkahelyemen
viszont visszafogom magam.

– Türelmemre a pedagógusi szerepedben is
szükség van, hiszen, ha jól tudom, tanítasz is.

– Igen, szeptembertől az Egán Ede Szak-
képzési Centrumban ápolókat oktatok. Semmi
tapasztalatom nincs ezen a téren, de nagyon
igyekszem helytállni. Ennek érdekében folya-
matosan fejlesztem magam, néha olyan érzés,
mintha újra egyetemista lennék, mert szakiro-
dalmat olvasok, készülök a következő órákra.

– Magánéletről néhány szót.

– Házas vagyok, öt évvel ezelőtt kötötték
be a fejem. A férjemet még tinédzser koromban
megismertem, tizennégy éves voltam, amikor
elkezdett nekem udvarolni, ennek immár tíz
éve. Három év udvarlás és két év jegyesség után
kötöttük össze az életünket. Gyermekeink még
nincs, de mihamarabb szeretnénk.

– A párod nyilvánvalóan tisztában volt
azzal, hogy a munkád gyakran éjszakázással
jár. Tolerálja ezt?

– Soha nem volt ebből probléma. Amíg
együtt jártunk, csak hétvégenként találkoztunk,
ugyanis én hét közben Ungváron tartózkodtam.
Tehát tudja, hogy ha nekem mennem kell, akkor
mennem kell, és ez a későbbiekben is így lesz.

– Hogy szoktatok kikapcsolódni?

– Amíg a közeli barátaink itthon voltak,
minden hétvégén összejöttünk. Mostanára
sajnos sokan elmentek, ezért ez már nem le-
hetséges, és egy ideje az én férjem is külföldön
dolgozik. Ezért még nagyobb öröm, amikor
itthon van, együtt lehetünk.

– Barátnőiddel, munkatársakkal vannak
közös programok?

– Természetesen. Van egy re-
zidens kollégám, akivel összeba-
rátkoztunk. Kamjanec-Pogyilszk
környékéről való, de ő is Ungváron
tanult, a rezidensképzésen ismerked-
tünk meg. Az ismeretségből barátság
született, az eltelt három év alatt
összehangolódtunk, jó kis csapatá
kovácsolódtunk. Vele csinálunk
csajos programokat: kávézgatunk,
elmegyünk pizzázni.

– Nagyszerű, hogy rövid idő alatt
közelebről is megismertétek egymást,
összebarátkoztatok. És egyébként jó
emberismerőnek tartod magad?

– Nem igazán. Bár nagyon köny-
nyen ismerkedem, megbízom az
emberekben.

– Soha nem ért még csalódás?

– Lelki trauma még nem ért, és
remélhetőleg nem is fog.

– Mi a hobbid?

– Nagyon szeretek olvasni, bár
egyre ritkábban szoktam, viszont van
egy másik kedvenc időtöltésem is, ez
pedig a horgolás. Horgolt játékokat és
egyéb figurákat készítek. Egyébként
mindig is szerettem ilyen kis pepe-
cselős kézimunkákkal foglalkozni,
és most egy ideje ez maximálisan
leköt, megnyugtat, kikapcsol. Két éve
kezdtam el horgolni, az internetről
kaptam az ötletet. Először egy nyuszt
készítettem, olyan jól sikerült, hogy ezután
komolyabban kezdtem ezzel foglalkozni, és
most már rendelésre is horgolok mindenféle
állatfigurát. Készítettem is magamnak egy kö-
zösségi oldalt a Facebookon, az Izzy Crochet
nevet kaptam, ott lehet nézelődni és választani a
munkáim közül. Van rá igény, aminek nagyon
örülök, hiszen élhetek a hobbimnak, és még egy
kis hasznát is hoz.

– Az idődből kitelik az otthoni sütés-főzés is?

– Nincs olyan hétvége, hogy ne lenne vala-
milyen sütemény sütve nálunk. Szeretek sütni,
új recepteket kipróbálni. A főzés sem áll tőlem
távol, azt még kislány koromban megtanultam.
Kedvelem a nagy családi, baráti összejöve-
teleket, amire mindig igyekszem valami új,
különleges ételt elkészíteni.

– Van olyan dolog, amitől félsz?

– Attól rettegek, hogy netán el kell hagyni a
szeretteimet, hogy szétszakad, szétszéd a mi
kis családuknak. A jelen helyzetben pedig az nyug-
talanít, hogy nem tudhatjuk, mi vár ránk holnap.

– Véleményed szerint hogy lehet ezeket a
nehéz időket szebbé, könnyebbé tenni?

– Azt hiszem, a legfontosabb a kitartás, az
egymás iránti türelem, a nézeteltérések elke-
rülése. Nem szabad azt megvárni, hogy egy
kis szikra tüzet okozzon, hogy az eléggessen
mindent. Tehát türelem, megértés és több kom-
munikáció. Ha ezt betartjuk, biztosan könnyebb
lesz átvészelnünk ezt az időszakot.

– Köszönöm a beszélgetést.

–csillag-

„Hiszem, minden napban van valami jó, csak meg kell találni”

Megfontolt, realista, zárkózott. Hajlamos a lustaságra. Jobban szeret előbb megfigyelni, aztán cselekedni. Lelkes, érdeklődő, azzal a képességgel áldotta meg a sors, hogy átadjon tudást, érzést, kedélyt. Gyermeki őszinteséggel örül az apróságoknak is. Varju Zoltánnal, az Ortutay Elemér Görögkatolikus Központ és Szakkollégium munkatársával, a Kárpátaljai Hazajáró Egylet alelnökével beszélgettem.

– Mivel foglalkozik?

– Nagyon sokáig kerestem azt, amit igazán szeretek, élvezek. 2012-ben lettem a Karácsfalvai Sztójka Sándor Görögkatolikus Liceum munkatársa. A 2014-ben kirobbant kelet-ukrajnai háború miatt döntenem kellett, hogy maradok-e vagy kimegyek külföldre. Tudtam, ha maradok, akkor pluszmunkát kell vállalom. És ez a plusz teljesen véletlenül alakult ki. Felkértek, hogy kísérjek el egy csoportot a kárpátaljai kirándulására, és ha kedvem tartja, mondjak el pár tudnivalót is a vidékről. Így is történt, és a visszajelzéseik alapján jól sikerült a túravezetés. Megkérdezték, miért nem próbálom ezt meg. Honismereti vezetéssel kezdtem foglalkozni, amelynek keretében számos csoportot fogadtam. Ezt a karácsfalvai feladataimmal párhuzamosan végeztem nagy örömmel és odaadással. Aztán derült égből villámcsapásként ért minket a pandémia, összeomlott az egész turizmus. Időközben átjöttem Beregszászba, az Ortutay Elemér Görögkatolikus Központ és Szakkollégium munkatársa lettem. A járvány ismét nehéz helyzetet teremtett. Kivártunk. Viszont, mivel a passzív pihenés nem nekem való, és idegesít, ha nincs mit csinálnom, keresni kezdtem, mivel tudnám levezetni a „fölső” energiát.

– Így jött a Hazajáró.

– Bíró Andrással már korábban is kapcsolatban voltam. Egymástól függetlenül is megfogalmazódott bennünk a gondolat, hogy jó lenne valamilyen nonprofit szervezet, mely keretbe foglalja a kárpátaljai túrázásokat. Levéltári adatbázisban olvastam arról, hogy egykor milyen élénk turistaélet zajlott a vidéken, és úgy gondoltuk, érdemes lenne ezt újjáéleszteni. Mivel Andrással már korábban is bekapcsolódtunk a magyarországi hazajárók munkájába, úgy gondoltuk, Kárpátalján is valami hasonló szellemiségben működő egyesületet kellene létrehozni. Így alakult meg 2019-ben a Kárpátaljai Hazajáró Egylet (KHE), aminek az alelnöke lettem.

– Bakancslista?

– Tudatos ember vagyok. Nehéz természetű, bár nem tartom magam hektikusnak, kapkodónak. Szeretem megélni és élvezni az adott pillanatot. Talán épp ezért nincs konkrét bakancslistám. Nemsokára 32 éves leszek, nagyszerű éveket tudhatok magam mögött. Mindenben örömet tudom lelteni. Néha tudatosan kell ráirányítani a gondo-



lataimat, hogy élvezzem a helyzetet. A hegymászó életnek azonban fehér foltja még a Máramarosi-havasok. Remélem, mielőbb meghódíthatom egy túra alatt a kétezer méter feletti csúcsait.

– Látszik, hogy szeret olvasni, lebilincselően tud mesélni.

– Talán erényem, hogy kellő önkritikával rendelkezem. Reálisan látom a hiányosságaimat, tudom, miben kell fejlődnöm és miben vagyok jó. A Jóistentől kaptam azt a képességet, hogy hitelesen át tudom adni az információkat, érzéseket, hangulatot. Ha valami érdekel, szerfelett bele tudom élni magam a feladatba. Sokaknak talán furcsa, de ez a bennem lévő tudásszomj nem művi. Biztos vagyok benne, hogy ha nem élvezném, akkor nem kutatnék, olvasnék ennyi minden után, mert rettenetesen unalmas lenne. Történelmet és földrajzot tanultam a beregszászi főiskolán, de még nem tettem pontot a tanulmányaim végére.

– Komolynak, ki mértnek ismerik. Mikor engedi el magát igazán?

– Nagyon-nagyon ritkán. Ilyen szempontból zárkózott vagyok. Nem mutatok meg mindent magamból, és ez ahhoz vezet, hogy kialakul rólam egy felszínes kép, ami nem egyezik meg a valósággal. Sokszor azt érzem, hogy „túl zajos magány” vesz körül. Közösségben vagyok, de mégis egyedül érzem magam. Előfordul, hogy ez lehűz, de próbálok felülemelkedni ezen. Voltak az életemben olyan periódusok, amikor Varju Zoli csak egy szürke eminenciásnak tűnt. Talán azért is esik nehezemre igazán elengedni magam, mert a körülöttem lévők furcsán összeráncolják a homlokukat, amikor egy kicsit másképp viselkedem, lazább kijelentéseket teszek. Tény, elég sajátságos, fanyar humorom van.

– Magánélet?

– Aki bejön az irodámba, rögtön szembejön neki a falamon az éves tervezőplakátom. Különböző színekkel jelölöm rajta a tevékenységeimet. A hazajárós programok zölddel, a munkahely kézzel, a magánélet sárgával van feltüntetve – az idén még egyetlen sárga cetli sem került fel a táblára. Szeretnék megházasodni, családot alapítani, úgy érzem, megértem rá.

– Mikor elégedett?

– Gyakran emlékeztetem magam arra, hogy ami körülvesz, az jó, és hálásnak kell lennem érte. Olykor apróságnak tűnik valami, és csak utólag értjük meg, hogy mekkora érték, kegyelem volt. Rájövünk, az az állapot nem is volt rossz. Csak lehet, néhány banális külső tényező elvonta a szépről a figyelmet. Hagyni kell időt arra, hogy feldolgozzuk, megértsük a velünk történő eseményeket.

– Hogyan birkózik meg a nyomással?

– A stressz elég markánsan jelen van az életemben, de ezt bizonyos technikákkal megtanultam kezelni. Sokat olvastam róla, kerestem a megoldásokat. Egy bizonyos szint után már nem göröcsölök rá arra, hogy milyen elvárásokat támasztanak velem szemben. Békesség van bennem, ha tudom, hogy minden tőlem telhetőt megtettem, még akkor is, ha épp nem sikerült az adott feladatot tökéletesen és teljesen elvégezni. Ez néha konfliktusokat szül, de igyekszem



megbeszélni. Nagyon sokszor abból fakad az elégedetlenség, hogy többet akarunk kihozni magunkból, mint amire képesek vagyunk. Nem összekeverendő ez a viselkedés Pató Pál úréval, csupán tudni kell elengedni dolgokat, hogy ne égjünk ki. Hiszem, minden napban van valami jó, csak meg kell találni. Annak, aki erre nem képes, életmódváltásra van szüksége. Én a nap végén rövid számvetést végzek arról, hogy mennyi jó dolog történt velem, és hálás vagyok érte. Ez a tudat pedig minden más, negatív érzést kiszorít. Így vagyok boldog.

Tivadari

A Tulipán Tanoda Magyar Népművészeti Iskola helyzetjelentése

2016-ban kezdte meg működését a Kárpátaljai Népi Zenede a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola alapításában, a Pro Cultura Subcarpathicával szoros együttműködésben. Felvállalta az addig lefedetlen területet, a magyar népi autentikus értékek népszerűsítését és továbbadását a fiatalabb generációknak, a gyermekeket a szervezett népzene- és néptáncoktatás felé irányítva Kárpátalján. A zenede tevékenysége később kibővült, bevonva a telephelyei térségében élő és munkálkodó népzeneészeket oktatói körébe. Ezt a programot intézményesítette 2018-ban a Rákóczi-főiskola, Tulipán Tanoda Magyar Népművészeti Iskola néven. A tanoda elindításáról, jelenlegi helyzetéről, programjairól és a jövőbeni terveikről Kepics Andzsarikával, az intézmény vezetőjével megbeszélgettünk.

– Kérem, meséljen a tanodáról, jelenlegi központjairól és programjairól!

– A Tulipán Tanoda, mint nem állami fenntartású, nonprofit Népi Művészeti Iskola, eddig három helyszínen hozott létre központot alapfokú művészetoktatási intézményként: Tiszapéterfalván, Nagydobronyban és Beregszászon. Ezenkívül a Tulipán Tanoda koordinálásában fut a Nemzeti Identitásmegőrző Program, melynek keretein belül 28 kárpátaljai szórvány településen vannak kihelyezett szakköreink – helyi iskolákban, óvodákban, líceumokban, gimnáziumokban –, ahol a gyerekeket oktatóink népi játékra, néptáncra tanítják, de több helyszínen kézműves foglalkozások is zajlanak.

– Az orosz-ukrán háború következtében jelentős változások álltak be Kárpátalja oktatási intézményeiben. Hogyan hat ez a tanoda működésére?

– Intézményünk a háború kitörése óta online formában folytatja működését.

Május 23-tól kaptuk meg az illetékes szervektől a hibrid, azaz vegyes oktatásra való áttéréshez szükséges engedélyt. A folyamatos munkának és a gyermekek lelkesedésének köszönhetően – kicsit lassabb tempóban – online formában is jól haladt az oktatás.

– Több száz menekült érkezett meggyünkbe az elmúlt hónapokban, többek között a Tulipán Tanoda Magyar Népművészeti Iskola épületeiben is fogadták őket.

Jelentkezni lehet majd a honlapunkon online formában, megadott időpontban személyesen a tanoda helyszínein, vagy telefonon a helyszínek koordinátorainál. Szeretettel várjuk tanodáinkba a 6–9 éves gyerekeket, akik érdeklődnek a népzene iránt, szeretnének megtanulni népi hangszereken játszani, szívesen táncolni, szeretnék megismerni a magyar népzene világát és egyben kellemesen, hasznosan eltölteni szabadidejüket.

– Mik a Tulipán Tanoda tervei a jövőre nézve?

– A jövőben szeretnénk bővíteni a Tulipán Tanoda oktatási helyszíneit, elsősorban azokban a kárpátaljai kistérségekben, ahol nincs állami zeneiskola, ahol a gyerekek számára nincs lehetőség a zenei oktatásra, nevelésre, zenei tehetségük fejlesztésére. A Nemzeti Tehetségprogram keretein belül a nyár folyamán (amennyiben a háborús helyzet engedi, és az illetékes szervek-



– Igen. A Tulipán Tanoda nagydobronyi részlege március 7-től menekültszállásként működött. Összesen 38, Donyeck megyéből, Kijevből, Szumiból és Zaporizzsjából érkező személy élt szálláslehetőséggel az elmúlt 2 hónapban. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola ingyenesen szállást biztosított számukra.

– Lassan véget ér a félév, és elkezdődik a felvételi időszak. A tanodában elsősorban a magyar népi kultúra, népzene és néptánc iránt érdeklődőket várják. Pontosan milyen szakokra lehet jelentkezni?

– Jelenleg három településen hirdetünk felvételt. Tiszapéterfalván népi ének, népi vonós, citera, gitár-tambura, harmonika, cimbalom és néptánc, Nagydobronyban néptánc, citera, népi hegedű, Beregszászon pedig citera és néptánc szakokra.

– Mit lehet tudni a következő felvételi időszakról?

– A felvételt júliusban hirdetjük meg.

tól megkapjuk rá az engedélyt) a tanoda tanulói számára Tulipán tábort szerveznénk Körösmezőn, Tiszapéterfalván és Nagyberegben. A tábor programja a hagyományörzésre épülne, a gyerekek mélyebben megismerkednének népi kultúrával, a magyar népzenevel, népdalainkkal, a néptáncal és a magyar népi játékkincs egy-egy változatával. Szeretnénk a gyerekeknek a nyári táborainkon keresztül nem csak tanulási, de egyben egy kellemes szórakozási lehetőséget is biztosítani. Mindez kiegészítené az eddigi Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség és a „Genius” Jótékonyági Alapítvány által szervezett táborok rendszerét. Ezenkívül oktatóink számára kétnapos szakmai továbbképzéssel készülünk. A továbbképzésen a Tulipán Tanoda oktatói szakemberek segítségével bővítenék és fejlesztenék tudásukat.

– Köszönöm a tájékoztatást!

B. K.

Forrás: Kárpátalja.ma

Pillanatképek egy fafaragó életéből

Szálka nélkül

Tóth Gyula célja, hogy megismerje, megértse, megbecsülje és továbbadja a magyar értékeket. Mindezt a fafaragó tiszta szívvel, józan ésszel igyekszik megvalósítani. Nem szeret dicsekedni. Munkái magukért beszélnek.

A fafaragás gyerekkorától az élete része. A szülei (az édesanyja is!) megélhetésből faragtak. Az édesapja, amint észrevette, hogy a fia keze is rááll, munkára fogta otthon. Egy beregszászi szakközép-

– Közben farigcsáltam, bútordíszeket készítettem, mivel már akkor sem elégített ki a gyári, monoton munka – magyarázza Tóth Gyula. – Mindig is nagy álmokat, terveket szőttem, csak akadozott a megvalósítás. Közben megnősültem, Tiszaújlakra kerültem. A kolhozban dolgoztam, anyagkihordó voltam. A munka mellett elszegődtem egy tiszabökényi asztaloshoz inasnak, akitől végre elleshettem a szakmát.

Szám-
talan aszta-
losmunkát
készített.
Egyszer
akadt egy
megrende-
lője, aki sajátos dí-
szítést kért. Akkor
mélyült el igazán
a faragásban. Amit
nem tudott gép-
pel elvégezni, azt
megoldotta kéz-
zel. Így, autodi-
dakta módon
elsajátította
ezt is.

– Arra
vagytam,
hogy vége
legyen ennek az

állandó mókuseréknek, és szabadon alkothassak. Azt formálhassam meg, amit én szeretnék, ne a megrendelő igényeit kelljen kielégíteni. Mostanra elértem ezt. Eljutottam oda, hogy a magam örömeire faraghatok. Es? Néha nem jut eszembe semmi, vagy olyat csinállok, amire nincs igény. Ha nincs sürgés-forgás, inspiráció, társaság, akkor lelassul minden, és a gondolataim is megállnak. Ahhoz, hogy alkossunk, és megéljük azt az igazi életet, amire Isten teremtett, család, közösség kell. Egyedül nem fogunk prosperálni.

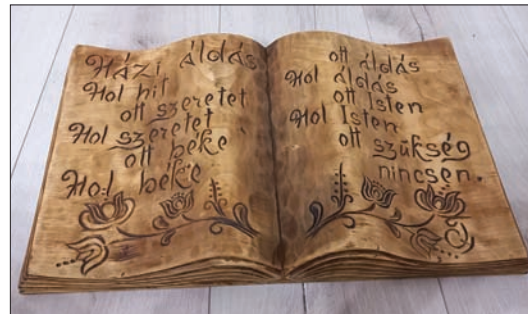
Az a célom, hogy megismerjem, megértsem, megbecsüljem és továbbadjam nemzetünk múltját, kultúráját, hagyományát. Ha hagyjuk, hogy ezek a kincsek össze-
mosódjanak, elsilányuljanak, akkor idővel elvesznek, értéktelenné válnak.

Ha ideje engedi, és épp nincs világjárvány, alkotótáborokban, fesztiválokon vesz részt, de a budapesti Mesterségek Ünnepe is kilátogatott már. Legszívesebben vésővel dolgozik, a bicskát főleg gyerekként alkalmazta.

Manapság elsősorban használati tárgyakat ékesít magyar motívumokkal. Mindennek a lelkét látja, a dolgok belső értékeire figyel.

– Volt már arra példa, hogy ránézett valamire, és tudta, mit fog belőle faragni?

– Pont erre törekszem. Egyre gyakrabban indul így a munka. Sok fadarab áll még itthon, amelyek arra várnak, hogy megtalálják az ideális formát. Óvatosan kell hozzájuk nyúlni, ugyanis a fák alapból csodás mintával rendelkeznek. Nem faraghatok



belőlük akármit, mert elrontom azt, amit az Isten oly szépnak teremtett.

Az 57 éves férfi szeretne látványosat és maradandót alkotni, amely tükrözi a magyarságunkat. Úgy véli, mindenki olyan-
nak látja a világot, mint amilyen ő maga.

– Keressük a lehetőségeket, azt, hogyan tudnánk kiteljesedni és nyomot hagyni



magunk után. Néha azonban nem ves-
szük észre, mit kellene tenni. Amikor a Karácsfalvai Görögkatolikus Líceumban fafaragó szakkört vezettem, akkor mindig elmondtam a fiúknak: a fafaragás azzal kezdődik, hogy megtanulunk fát ültetni és oltani. Addig nem vehetünk el egy életet, amíg nem tudunk újat adni.

S. R.



iskolában tanult asztalosnak. Viszont ott csak a betanított munkát végezhették, nem hagyták a diákokat kibontakozni. A katonai szolgálat után, jobb híján, visszament a beregszászi gyárba dolgozni.



Az opera fényűzésén innen és túl

Pompás látvány, lenyűgöző hangzás. Monumentális és változatos, magával ragadó és emlékeztető. Talán még ezek a szavak sem fejezik ki és jellemzik igazán az opera és az ott zajló előadások különlegességét. A zene szentélyében minden kicsit varázslatosabb, fényűzőbb, mint a való életben, talán ezért is vonzza annyira az embert. Csobolya József több mint tíz éve a Magyar Állami Operaház énekkarának tenoristája. Most az ő szemszögén keresztül nyerhetünk bepillantást ebbe az egyedi milióba. Márciusban tárta ki újra kapuit a felújított Magyar Állami Operaház. Az öt évig tartó restaurálás után Erkel Ferenc méltán híres Hunyadi László című művével indították. A grandiózus előadást az operaház főigazgatója, Ókovács Szilveszter rendezte.

– A Hunyadi Lászlót nagyon szeretjük, sokat vendégszerepeltünk vele, korábban a Kárpát-Haza OperaTúra keretében az egész Kárpát-medencében bemutattuk. Már nagyon vártuk, hogy visszatérjünk a megszokott környezetünkbe – kezdi beszélgetésünket Csobolya József. – Öt évvel ezelőtt kisebb tatarozásnak indult az egész. Először csak a színpadtechnikát akarták felújítani, ami fölött eljárt az idő. Közben eldőlt, az egész épületet korszerűsítik, illetve a műemlékvédelem szempontjából is roppant értékes, gazdagon díszített belső teret is megmentik az utókor számára. Most minden újra tökéletes a színpadtól az utolsó kis aranydobozkáig az Andrássy úti Ybl-palotában.

– Rengeteg próba, fellépés. Hogyan bírja a hajtat?

– Amikor idekerültem, az idősebb kollégáim gyakran mondogatták, hogy ezt a pályát talán elsősorban nem is hanggal, hanem lábbal kell bírni. Akkor még nem hittem nekik, de most, több mint 10 év után jómagam is tapasztalom, hogy igen komoly fizikai megterhelés az állandó jelenlét. Valóban elengedhetetlen a jó fizikum és állóképesség. Hetente járok énekmesterhez, de a hangkarbantartás mellett a testemet is edzem. Rendszeresen járok konditerembe, odafigyelek az egészségre, a megfelelő alvási és a pihenésre. E nélkül nem tudnám a maximumot nyújtani. Szellemileg is ápoltnak kell lenni, mert a koncentráció is lényeges. Most például Arrigo Boito *Mefistofele* című operáját játsszuk, amelyben az olasz szövegen túl oda kell figyelni a tūpontos belépésekre, a ritmikára is. Ami a szöveg tanulást illeti: az agy blokkokban jegyzi meg. Ezeket a terjedelmes műveket máshogy nem is lehetne. De sokat segít a zene, a mozgás, a rendezés.

– Hogyan sikerült eljutnia Beregszászból Budapestre, a Magyar Állami Operaházba?

– 1997-ben megnyertem az Ivaskovics József által rendezett III. Kárpátaljai Magyar Dalversenyt. A siker váratlanul ért. Nem is igazán terveztem énekes karriert. Akkor szerettem le a sorkatonai szolgálatból, szusszanni akartam kicsit. A zenetanárom viszont biztatott, hogy próbáljam meg, ne hagyjam ki a lehetőséget. Egy ungvári lánnyal nyertük meg a versenyt. Ez azt jelentette, hogy díjmentesen tanulhattunk a Krónikásének Zeneiskolában. Ebben a speci-

ális intézményben középkori magyar históriás énekekkel fejlesztettük a tudásunkat. Engem ez mindig is vonzott. Így kezdtem meg 1998-ban Budapesten a tanulmányaimat, ahol az énektanárunk az olasz bel canto (szép ének) stílust oktatta. Az évek során kiderült, a komolyzene felé orientálódik a hangszínem. A családomban senki sem foglalkozott ezzel, talán épp ezért vonzott ennyire. Érdekes viszont, hogy

gyerekkoromban roppant félénk, szégyenlős kisfiú voltam, alig tudtak rávenni, hogy kiálljak a színpadra. Fiatalabb koromban még azt is mondták, hogy hangom van, de énekelni nem tudok. Rejtély, hogyan alakult így az életem, de hálás vagyok érte. A zeneiskolával rengeteget turnéz-

tunk a Kárpát-medencében, még az Egyesült Államokban is jártunk. Az öt év alatt diákként jelentős gyakorlatra tettem szert. A diploma megszerzése után megnősültem, Veszprémbe költöztünk. Szabadúszó énekesként jártam az országot, aztán énekes-színészként a Nemzeti Kamara Színházhoz kötődtem. Majd elmentem egy meghallgatásra az operaházba, ahol épp tenoristát kerestek. Felvettek, ami nagy megtiszteltetés volt számomra.

– Nem lehet könnyű ugyanakkorra lendülettel előadni egy műsort századszorra... Mi motiválja?

– Jól látja a helyzetet. Előfordult, hogy egy hónap alatt 28 fellépésen kellett helytállni. Volt, hogy egy nap kétszer is színpadra kellett lépni. Emlékszem, amikor már túl voltunk a tizedik előadáson, és meghallottam az opera nyitányának az első két hangját, azt hittem, kirohanok az épületből. Amikor már sokadszorra vettem fel naponta kétszer a nehéz bársonyjelmezt, a hatalmas pallosokat, úgy éreztem, mintha egy operagyárban lennék. Énekelni és színészkedni kell egyszerre, háromszor-négyszer átöltözni a néha kicsit kényelmetlen és súlyos jelmezekbe. Szóval nem könnyű, de a látványért mindent megteszünk, és ezt mi mind vállaljuk! Csak úgy, mint azt is, hogy olykor hiányzunk a karácsonyi asztal mellől, mert amíg a család az ünnepet üli, addig mi a színpadon állunk. Féltreértés ne essék, nem panaszkodom. Mindennap örömmel megyek be a munkahelyemre, számomra ez egy csodálatos világ, kárpótól az esetleges nehéz-

ségekért. Semmit sem tudok félgőzzel csinálni. Azzal, hogy beleadok mindent, a közönséget is megtestesítem. Hiszen ők nem tehetnek arról, hogy én már előtte több tucatszor lejátszottam azt a darabot. Ők most látják először, nekünk pedig mindent meg kell tennünk annak érdekében, hogy életre szóló élmény maradjon számukra. Ezért minden alkalommal ugyanolyan intenzitással adjuk elő, mintha premier lenne. Ha képesek vagyunk elvonatkoztatni a hangulatingszórakozásokról és a kisebb afférok-tól – amelyek egy ekkora létszámú társulatnál elkerülhetetlenek –, és csak a produkció szépségére koncentrálunk, illetve arra, hogy értéket közvetítsünk ezeken a műveken keresztül, akkor azt hiszem, boldogok lehetünk.

– Van kedvenc, illetve álomszerepe?

– Nagyon szeretném eljátszani V. László király szerepét Erkel *Hunyadi László* című operájában. Az ő alakja számomra rendkívül megkapó, sokrétű, igazi érzelmi kavalkád, amit nagyon szívesen megtestesítenék a színpadon. Igazából nem tudnék párhuzamot vonni Erkel két nemzeti operája között. A *Hunyadit* talán egy picit jobban szeretem, mint a *Bánk bánt*, de mindkettő közel áll a szívemhez. Óriási érzelmeket hoznak ki az emberből. Megismételhetetlen magyar művek, kihagyhatatlanok nézői szempontból is. Verdi operáit pedig egyszerűen rajongok. Ő aztán tudta, mitől döglök a légy. Hihetetlen dallamokat írt, nagyon értett az emberi lélekhez.

– Megmutatkozik valamilyen kárpátaljai sága?

– Egy kedves ismerősöm egyszer úgy fogalmazott, a kárpátaljai ság nem szűnik meg a lakhelyváltoztatással. Igazat adok neki. Azt gondolom, hogy ahol a gyermekéveinket töltjük, meghatározó marad egész hátralévő életünkre. Az a környezet, légkör annyira belénk ivódik, hogy azt semmi más nem tudja kitörölni. Szeretem Budapestet, már közel 25 éve élek itt, de Beregszász marad az igazi otthonom.

– Miben változott leginkább az elmúlt években?

– Az ember állandóan változik, formálódik. Nemcsak a körülöttünk lévő világ hatására, hanem a belső érsünk eredményeként is. Közönlőv-

szonyban sem vagyok a 19 éves kori énemmel. A tapasztalatok, a pofonok, a sikerek mind-mind belénk vésődnek. Az utóbbi időben óvatosabb, körültekintőbb lettem a hétköznapi életben. Az élet megtanított arra, hogy semmit sem kapunk ingyen. Még ha néha úgy is tűnhet, hogy felpörögtek az események, az valójában a korábbi kemény munka jutalma, ami előrevisz. Kapunk Istentől adottságokat, amit fejleszthetünk, de ugyanúgy el is herdálhatjuk. A munka nemesít, én ebben hiszek.

– Rituálé színpadra lépés előtt?

– Giuseppe Verdi *Simon Boccanegra* című operájában léptem fel először. Az akkori igazgatóntól az előadás előtt mindenki kapott egy cetlit, rajta egy idézettel Petrarca *Dalaskönyvé*-ből. Nagy hatást tett rám. Azóta mindig, mielőtt kimegyek a színpadra, rátekindek: „Hangod zengve zengjen: lelkes jobbaknak léssz majd menedéke – tőlük kérdezd meg: „Nos, ki véd meg engem?” Mert én kiáltok: Béke, béke, béke!”

Simon Rita



Botlik József

Nemzetünket szolgálták

(Folytatás. Elejét lásd lapunk korábbi számaiban.)

Molnár Sándor

Pénzügyi igazgató. Ungvár törvényhatósági jogú város, Ung vármegye székhelye.

Ungváron született 1894. október 24-én, felsőkereskedelmi iskolai tanulmányait Késmárkon (Szepes vm.) végezte. Pénzügyi pályáját Ungváron az Ungmegyei Takarékpénztárnál kezdte. Az első világháború kitörése utáni évben, 1915-ben a magyar 67. gyalogezredhez vonult be egy-éves önkéntes katonai szolgálatra. A keleti (oros), a román, majd az olasz harctéren a tűzvonalban küzdött. Kétszer megsebesült, vitézségeért három hadiérmmel tüntették ki. Tartalékos hadnagyként szerelt le. Ezután 1919-től 1921-ig a Nagykaposi Takarékpénztár vezetője, majd 1931-ig a Dunabank Rt. ungvári fiókját irányította.

Az államfordulat, Kárpátalja elszakítása után a Magyar Nemzeti Párt tevékeny tagjaként vett részt a közéletben, és védte a kisebbségi honfitársai érdekeit. Hasonló céllal, illetve a kárpátaljai magyarság gazdasági gyarapítására hozta létre 1931-ben, Ungváron a rövid idő alatt jelentős intézménnyé vált keresztény szellemiségű Christiana Gazdák és Iparosok Hitelszövetkezetét, amelynek 1939-ig az igazgatója volt. Ezenkívül több magyar gazdasági társulást alapított, melyek működése jelentősen erősítette „a csehek alatt”-i elszakított magyar nemzet rész helyzetét. A Csehszlovákia végnapjaiban, 1938. október 7-én Pozsonyban az Egyesült Magyar Párt szenátorából és képviselőiből megalakított Magyar Nemzeti Tanács mint a csehszlovákiai magyarság „legfőbb nemzeti szerve” létrejötté után, szerte Felvidéken és Kárpátalján megalakultak a helyi, hasonló testületek. A következő négy hétben a tanácsok vezetői – Ungváron például mások mellett Molnár Sándor – gondoskodtak arról, hogy az újabb államfordulat zökkenőmentesen történjen.

Molnár Sándor az 1938. november 2-i első bécsi döntés után is fontos megbízásokat látott el. A Magyar Szent Koronához visszacsatolt felvidéki területeken működő korábbi csehszlovák vállalatokhoz a magyar kormány felügyelőket rendelt ki: e feladatot a Szlovák Általános Hitelbank Rt. ungvári fiókjánál Molnár Sándor látta el. E megbízása alól 1940. április első napi hatállyal mentették fel. Közben, 1939-től a Christiana hitelszövetkezet igazgatósági tagja és ügyvezető igazgatója. Az utóbbi tisztséget töltötte be a

Baross Szövetség ungvári fiókjának az élén is. Ezenkívül Ungvár város Törvényhatósági Bizottságának, az ungvári székhelyű Római Katolikus Apostoli Kormányzóság egyháztanácsának tagja, a Tűzharcos Szövetség alelnöke és összekötőtisztje, az Ungvári Atlétikai Club, az UAC alelnöke.

A szavazatok döntő többségét a felsőházi tagságra jelölték között Molnár Sándor kapta meg, amikor Ungvár város Törvényhatósági Bizottsága 1942. december 16-án választóközgyűlést tartott. Ezután Ungvár város képviselőtársasága hívták meg a Magyar Országgyűlés Felsőházába, ahol 1943. február 19-én vették fel a tagok névjegyzékébe. Április 13-án a Pénzügyi, illetve a Kereskedelemügyi és közlekedési bizottság tagjává választották, amelyeknek 1944 őszéig volt tagja. A Felsőház egyik ülésén sem szólalt fel.

Kárpátalját 1944 októberében szállta meg a szovjet Vörös Hadsereg, alakulatai 27-én vonultak be a terület központjába, Ungvárra. Molnár Sándor nem menekült el, hanem a szülővárosában maradt, ahol november 7-én az NKVD megtorló szervei letartóztatták. Bírószám elé állították, és a kárpátaljai magyarság vezetőrétege, illetve értelmiségi személyiségei elleni akkor szokásos koholt vádakkal 18 év és hat hónap börtönrre ítélték. Ezt követően, feltehetően már 1945-ben a Szovjetunió valamelyik kényszermunkatáborába hurcolták.

Molnár Sándor volt felsőházi tagot később, Magyarországon bevonták a Magyar Testvéri Közösség ellen indított hatósági eljárásba. Az Államvédelmi Osztály 1947. február 17-én kelt Jelentése jegyzékbe foglalta a közösség „sejtjeit”, és újra tevékenykedő „élesztő” tagjait Erdélyben (Sztarmárnémeti, Nagybánya, Kolozsvár, Marosvásárhely, Csíkszereda, Sepsiszentgyörgy városokban), a Délvidéken (Újvidék), sőt Kárpátalján is, ahol Ungváron „Molnár Sándor bankig. [azgató] család” (sic!) szerepelt a jegyzékben. Miközben a volt felsőházi tag ekkor már valamelyik szovjet kényszermunkatáborban raboskodott. Ezért joggal állítható, hogy a Magyar Testvéri Közösségnek 1944 novembere előtt volt tevékeny tagja.

Úgyében közel két évtized múltán, 1963. március 25-én testvérhúga, dr. Skultéty Lászlóné született Molnár Etelka budapesti XXII. kerületi (Budafok) lakos beadványt intézett az Igazságügyi Minisztériumhoz. Négy nappal korábban, március 21-én ugyanis a februárban megválasztott országgyűlés első ülésén tartott beszámolójában Kádár János (1912–1989) miniszterelnök (ekkor az MSZMP első

titkára is) az amnesztiáról is szólt. (Másnap jelent meg az Elnöki Tanács 1963. évi 4. számú törvényerejű rendelete általános közkegyelem gyakorlásáról.) Beadványa szerint a hozzátartozó úgy tudta, hogy Molnár Sándort 1950 márciusában vagy áprilisában Záhony határállomáson keresztül Magyarországra szállították, s „ezután semmi további hírt nem tudunk róla. Csak sejtettük, hogy talán háborús bűnösnek itt is elítélték. (...) Hivatkozva Kádár János kormányelnök elvtárs (...) beszámolójával kapcsolatban ismertetett amnesztiára”, fordult kéréssel az igazságügyi miniszterhez. „Szíveskedjék közölni, hogy bátyám nyerhet-e amnesztiát 18 és fél évi szabadságvesztés után és hol és mikor szabadul, hiszen nem tudja, hogy rokonai hol vannak és kihez menjen, ha kiszabadul? Ha pedig már nem élne, úgy kérem annak közlését, hol van eltemetve és mikor halt meg, hogy a testvéri kegyelet kifejezésül legalább egy szál virágot helyezhessenek sírjára.”

Skultéty Lászlóné a kérelmével kapcsolatban több mint négy hónap múltán, augusztus 10-én (Klgs.355/1963. szám) értesítette az Igazságügyi Minisztérium Katonai Főosztálya. Az utóbbi hatóság szerint a Belügyminisztérium illetékes szerveitől azt a tájékoztatást kapták, hogy Molnár Sándor „a központi nyilvántartásban nem szerepel”. A válasz sajátos, sőt részvétlen: nem derül ki belőle, hogy a volt felsőházi tag ekkor, 1963-ban még élt vagy már elhalálozott. Ha még élt, akkor hol lakott: a Szovjetunióban vagy Magyarországon? Ha már nem volt az élők sorában, akkor hol temették el? A kérelmet és az eljárás iratait tartalmazó akta borítólapján, Molnár Sándor személyi adatai alatt külön sorban, zárójelben a következő megjegyzés olvasható: „szovjet elítélt”. Elképzelhető, hogy ez a minősítés volt a fő oka a magyar hatóságok elutasításának.

Másrészt az Elnöki Tanács említett 1963. évi 4. számú (március 22-i) törvényerejű rendelete általános közkegyelem gyakorlásáról nem vonatkozott Molnár Sándorra. A jogszabály szerint ugyanis az 1948-ban kezdődött és Rákosi Mátyás (1892–1971) pártfőtitkár nevéhez fűződő, az 1950-es évek közepéig tartó személyi kultusz idején a hatalommal visszaélő törvénysértők, az „ellenforradalmi cselekményekben bűnösök” (tudniillik az 1956-os forradalomban és szabadságharcban résztvevő hazafiak – B. J.), valamint az elmúlt hat évben, 1963-ig államellenes bűncselekményt elkövetők részesültek közkegyelemben. Molnár Sándor elhalálozásának ideje és helye azóta sem ismeretes.

**Fenczik István Béla,
dr. szinicsáki**

Görögkatolikus lelkész, középiskolai és teológiai tanár, újságíró-lap- ➤

Botlik József

Nemzetünket szolgálták

■ szerkesztő, politikus, ruszin képviselő.

Munkács, ekkor Bereg és Ugocsa k. e. e. vm. Vezetékneve a magyar forrásokban Fenczik, a ruszin, orosz, ukrán kútfőkben Fencik; Фенцик, Стефан.

A Munkács melletti Nagylucska (Bereg vm.) községben született 1892. október 13-án, atyja Drugethházán szolgált, mint esperes-lelkész, egyben a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye szentszéki tanácsosa. Ősei részt vettek az erdélyi fejedelmek szabadságharcaiban. A nemességet szinicsáki előnévvel egyik felmenője, II. Rákóczi Ferenc (1676–1735) vezérő fejedelem vitéz ruszin kapitánya kapta. Fenczik István a gimnáziumot Ungváron és Beregszászon végezte, ez után a budapesti tudományegyetem hit-tudományi (1910–1914), majd a bécsi egyetem bölcsészeti karának hallgatója (1916–1918). Bécsben, majd Budapesten is teológiai, illetve bölcsészeti doktorrá avatták. A párizsi Sorbonne-egyetemen jogi tanulmányokat folytatott, amelyeket a sárospataki jogakadémián fejezett be. Bécsben a Zeneakadémiát is látogatta, és a budapesti Zeneművészeti Főiskolán is oklevelet szerzett. A debreceni Magyar Királyi Tisza István Tudományegyetemen 1922-ben történelem-latin szakos tanári képesítést szerzett. Okleveleit a prágai Károly Egyetem honosította.

Fenczik István 1916-tól Ungváron a görögkatolikus tanítóképző tanára és a püspöki énekkar karnagyja. Ugyancsak Ungváron, 1918. május 26-án cölebsz (nőtlen) pappá szentelték. Ezt követően 1926-ig a magyar és ruszin tannyelvű reálgimnázium, ugyanakkor a papnevelő intézet dogmatika és filozófia tanára. A papnevelde ügyvezető dékánjának 1929-ben nevezték ki, mely intézménynek később a rektora lett. Közben a kárpátaljai csehszlovák hatóságok ukránosító, majd csehesítő törekvéseinek a megállítására 1923-ban egyik megszervezője volt a ruszin nemzetiségű Duchnovits Sándor (Duhnovics, Alexander; 1803–1865) kano-nok, költő, író nevét felvett magyarorszo-z, azaz ruszin kultúregyesületnek. Ezt kö-vetően az 1938. novemberi újabb állam-fordulatig ügyvezető titkára, majd 1944 őszéig a szervezet főtítkára. (Rövidített elnevezéssel: Duchnovics Társaság – Общество А. Духновича, 'Obscseszto A. Duhnovicsa'.)

Közben 1930-ban megalapította a Duchnovits Kárpátorosz Cserkészek Központját, és annak elnökeként működött. Két év múlva, 1932-ben indította az autonóm ruszin nemzeti gondola-tot és az őslakos kárpátaljai értelmi-ség szellemi összefogását szorgalmazó

Карпаторусский Голосъ ('Kárpátorosz/ ruszin/ Hang') című ruszin népi folyó-iratot, amelynek 1944-ig volt kiadója és szerkesztője. Fenczik István az írásaiból élt, cikkei miatt a csehszlovák hatóságok összesen 460 sajtópert indítottak ellene. A kárpátaljai ruszin szervezetek küldöt-teként 1934-ben több mint százötven előadást tartott Észak-Amerikában a szü-lőföldje és népe kisebbségi helyzetéről. Mivel több közlésében és előadásában a lengyel–magyar közös határt hirdette, ezért a hazatérésekor hazaárulás vádjá-val bebörtönözték. Híveinek szavazatai azonban 38 nap múlva kiszabadították, mert 1935-ben, az Ungvár-kárpátaljai kerületben a csehszlovák prágai nem-zetgyűlés képviselőjévé választották. A törvényhozásnak 1938 novemberéig volt tagja, egyúttal a Kárpátorosz Nemzeti Párt Klubjának alelnöke.

A prágai törvényhozásban 1936. má-jus 27-én tartott felszólalásában Fenczik István élesen bírálta a csehszlovák kor-mányszat nemzeti kisebbségi politikáját. Kárpátalja közigazgatásában az ekkoriban működő hivatalnokok nemzetiségi meg-oszlása a következő volt: cseh 73,9; orosz (ruszin) 12,9; magyar 8,0; ukrán emigráns 3,3; orosz emigráns 1,9 %, azaz három-negyed részük a vidéken gyarmatosító-ként letelepedett csehek közül került ki. Fenczik Istvánt a közben, 1935. március 3-án Huszt koronavárosban megalakult Kárpátorosz Nemzeti Autonóm Párt ve-zérére választották. Amikor két évtizedig tartó prágai hitegetés, halogatás után, 1938. október 11-én Bródy Andrással (1895–1946) az élen kinevezték Kárpát-alja ruszin autonóm kormányát, Fenczik István abban tárca nélküli miniszter lett október 26-ig. Ekkor Bródyt Prágában koholt vádakkal bebörtönözték, helyette az ukrán irányultságú Volosin Ágoston (1874–1945) alakított kormányt.

Az első bécsi döntés után másnap, november 3-án a Fenczik elnökletével tartott közös tanácskozáson, az ő indít-ványára az összes őslakos politikai párt kimondta Kárpátalja Magyarországhoz való csatlakozását. Kárpátalja déli ma-gyarlakta területének hazatérése után Fenczik Istvánt is meghívták a Magyar Országgyűlés Képviselőházába, ahol 1938. december 5-én – amikor a felvi-déki képviselőkkel együtt bevonult – a ruszinok nevében követelte a Volosin-kormány uralma alatt maradt kárpátaljai hegyvidéki területnek a visszacsatolását. Két nap múlva, december 7-én a Képvi-selőház Közgazdasági és Közlekedés-ügyi, illetve a Pénzügyi bizottság tagjává választották, mely tisztségeit 1944.

november 6-ig töltötte be. A Képviselőházban két alkalommal szólalt fel. Az 1940. november 28-án tartott 162. ülésén az 1941. évi, az 1942. november 27-ei 316. tanácskozáson az 1943. évi állami költségvetésről szóló törvényjavaslat vitájában fejtette ki álláspontját.

Eközben Fenczik István 1938 decem-berétől a trianoni ország nagyobb váro-saiban hatvan előadást tartott, amelyeken részletesen ismertette a kárpátaljai helyz-et. Fenczik vezette be 1939 tavaszán a ko-rábban használt rutén, majd magyarorszo-z, ruszin névjelölés mellett a „kárpátorosz” elnevezést, amelyet Bródy András is átvett. Miközben pártjának legtekintélyesebb embere, Illiczky Sándor (1889–1947) nagyprépost szóban és a lapjában is tiltakozott ellene, mondván, a kárpátorosz szó a nagyorosz nemzetnek a Kárpátokban élő részét jelenti. Az ún. „nagyorosz” irányzat Fenczik vezetésével az Orosz Nemzeti-Autonóm Pártba ('Русская Национально-Автономная Партия', Ruszszkaja Nacionalno-Avtonomnaja Partija) tömörült, amelynek tagjai főként városi kispolgárok voltak. A mozgalom lapja, a Русский Голосъ ('Ruszszkij Holosz', Orosz Hang) 1939. március 13-i számának egyik cikke kijelentette: „A kárpátorosz nép sohasem adja meg magát a latinizálásnak, mint olyan eszköznek, amely eltávolítja őt az ősi orosz kultúrától.” Nem véletlenül használta rendezvényein a cári orosz piros-fehér-kék színeket és zászlókat.

Fenczik István nemzeti és szociális eszméket hirdetett, de antiszemita jelsza-vakat is hangoztatott. A pártja mellett olasz mintára – miként magyar országgyűlési képviselőként, orosz és magyar nyelvű nyomtatott fejléces levélpapírján fel is tűn-tette – megszervezte az „Orosz Nemzeti-Autonóm Párt és Orosz Nemzeti Feketein-gesek Gárdája”-t ('...и Рус. Нац. Гвардия Чернорубашечников', '...i Rusz. Nac. Gvargyija Csernorubasecnikov'), amely fegyveres alakulat volt. Eközben Fenczik az 1939. évi felvidéki címtár szerint ekkor a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye szentszéki tanácsosa, a kb. 10 ezer tagot számláló Duchnovics Orosz [Ruszin] Kul-túregyesület elnöke, és a hetenként kétszer megjelenő, Подкарпаторусский Голосъ ('Kárpátaljai Hang') című politikai újság felelős szerkesztője. A fentiekén kívül még számos ruszin és magyar egyesület vezetésében vett részt.

Kárpátalja 1944. októberi szovjet ka-tonai megszállása után Demjanovics Péter Pál (1869–1945) felsőházi taggal együtt, Fenczik Istvánt az NKVD 1945. március 31-én letartóztatta, és koholt vádakkal (hazaárulás, államellenes összeesküvés) az Ungváron tartott bírósági tárgyaláso-rozat végén, golyó általi halálra ítélték. A kivégzése előtt Fencziknek felajánlották a munkácsi pravoszláv püspöki kineve-zés lehetőségét, amelyet a következő

szavakkal utasított vissza: „Egy görög katolikus pap olyan mélyre nem sülyedhet!”. Ezt követően, 1946. március 30-án az ungvári börtönben tarkón lőtték, amelyet a Maruszja nevű (Kuruc Mária) volt szovjet partizánlány, ungvári börtönőrnő, ítéletvégrehajtó hajtott végre. Fenczik Istvánt 1992. február 24-én rehabilitálták. Irodalmi munkássága: összesen háromtucatnyi társadalmi, tudományos és politikai tárgyú könyvet, füzetet jelentetett meg ruszin, magyar és német nyelven.

Földesi Gyula

Egyes kútfőben: Földessy, a ruszin, orosz, ukrán forrásokban: Федешій, Юлій. Nyomdatulajdonos, könyv- és lapkiadó, politikus. Ungvár törvényhatósági jogú város ruszin képviselője a Magyar Országgyűlésben.

Szobránc járási székhelyen (Ung vm.) született 1875-ben, anyai ágon ruszin eredetű, vallása görög katolikus. A középiskola, majd a tanítóképző két évfolyamának az elvégzése után hét évig tartó hazai (Sárvár, Zalaegerszeg, Szentgotthárd, Zombor, Szabadka) és külföldi vándorlással kituntatta a nyomdász mesterséget. Hazatérve a szepességi Igló városában élt, amikor Ungváron nyomdát nyitott a Nagy Szent Bazil Társulat, és távirati úton meghívta üzletvezetőnek. Az üzemet kilenc évig irányította, 1902-től azonban már mint Unio Irodalmi és Könyvnyomda Részvénytársaságot. Az ugyancsak Ungváron működő Jaeger Bertalan-féle hasonló műhelyt 1907-ben vásárolta meg, és önállósította magát. Nyomdatulajdonosként a következő négy évtizedben meghatározó szerepet töltött be a kárpátaljai lap- és könyvkiadásban, a vidék szovjet katonai megszállása után üzemét 1945-ben államosították.

Az első világháború kitörését követően az 1914. szeptember végén Magyarországra tört cári orosz hadsereg ellen a Kárpátok gerincén, az Uzsoki-hágónál folytatott harcokban megsebesült. Az Ungváron 1908-ban indult és 1918-ig megjelenő, és kezdetben Kossuth Ferencet (1841–1914) támogató Határszéli Újság alapítója, szerkesztője és kiadója, amely az államfordulat után a csehszlovákiai magyar Országos Keresztényszocialista Párt lapja lett, amelyet 1934-ben megszüntettek. Földesi jelentette meg Ungvá-

ron, 1923-ban Mécs László (1895–1978) katolikus költő első verseskötetét *Hajnali harangszó* címmel. Összesen negyvenféle ruszin és magyar nyelvű imakönyvet, valamint színdarabot adott ki, a példányok nagy részét az USA-ba szállította, ahol több mint félmillió ruszin élt. Könyvkereskedést működtetett New Yorkban, Pittsburghban és Clevelandban.

A ruszin-magyar párt, az Автономный Земледільський Союз, azaz Autonóm Földműves Szövetség elnökségi tagja, alelnöke és a párt hivatalos közlönye, a Руський Вїстникъ ('Orosz/Ruszin/Közlöny') kiadója. A Csehszlovákia által 1919–1920-ban nemzetközi egyezményekben is vállalt kárpátaljai autonómia megvalósításáért küzdött, és azt az álláspontot képviselte, hogy a Ruténföld nyugati határát a Magas-Tátra hegység lábánál elhelyezkedő Csorba-tónál kell megvonni. Podkarpatszka Rusz fővárosát viszont Ungvárról a jobb fekvésű Munkácsra kell áthelyezni. Amikor 1927-ben Csehszlovákiát tartományokra tagolták, kiáltványt intézett a magyarsághoz és a szepességi szászokhoz (cipszerek), hogy támogassák a ruszinok autonómia követeléseit. Az Autonóm Földműves Szövetség Földesi Gyulát három alkalommal szándékozta Kárpátalja képviselőjeként a csehszlovák nemzetgyűlésbe küldeni, a felkérés azonban csak 1935-ben fogadta el, és lett a szenátus tagja.

Az 1938. november 2-i bécsi döntés után, december 5-én felvidéki politikusként, Ungvár város képviseletében foglalta el a helyét a Magyar Országgyűlés Képviselőházában, majd december 7-én a Naplóbíráló bizottság tagja lett. Az új választások után, 1939. június 30-ától már kárpátaljai megbízatással ismét meghívták a törvényhozásba, ahol 1944. november 6-ig a Földművelésügyi, illetve a Zárszámadás-vizsgáló testületben is tevékenykedett. A Képviselőházban két alkalommal szólalt fel. Az 1939. december első napján tartott 61. ülésen az 1939/40. évi számadási időszakra vonatkozó állami költségvetésről szóló törvényjavaslattal kapcsolatban fejtette ki a véleményét. Az 1941. február 20-ai 183. tanácskozáson a pénzügyminiszter által február 6-án a Képviselőházban előterjesztett gazdasági tervezet vitájában szólalt fel. Földesi Gyula a képviselői megbízatása mellett

a kárpátaljai kormányzói biztos mellé rendelt tanácsadó bizottság, valamint Ung vármegye törvényhatósági bizottságának tagja. Horthy Miklós kormányzó 1943. október 27-én Nemzetvédelmi Kereszttel tüntette ki.

Kárpátalja szovjet megszállása után, 1944 őszén Földesi Gyulát „szovjetellenesség”, és a magyar hatóságokkal való együttműködés vádjával letartóztatták. Elhurcolták szülőföldjéről, és három éven keresztül sorozatos vallatásoknak vetették alá. Ezek következtében „kihallgatás közben”, feltehetően 1947-ben (a pontos időpont nem ismeretes) Szovjet-Ukrajnában, az NKVD Sztarij Szambor városában felállított börtönében halt meg.

A kárpátaljai Szolyvai Emlékparkban 2016. december 7-én felavatott, a magyar felsőházi tagok és képviselők vértanúságát megörökítő emlékkereszt felirata Földesi Gyula halálkozásának idejét ugyancsak az 1947. évben jelölte meg, de kérdőjellel. Egyébként Földesi Gyula neve is megtalálható a 1946. augusztus első napján keltezett Bővített III. Kimutatásban, amelyet a háborús bűnösökről állítottak össze az 1945. január 20-án aláírt magyar fegyverszüneti egyezmény 14. §-ának rendelkezésére. A nyilvántartáshoz csatolt jegyzék címe: „A [Törvényhozók] Nemzeti Szövetség[e] eddig még nem szerepelt képviselőházi tagjai”, akiket ugyancsak háborús bűnösnek minősítettek.

Elhurcolása után Földesi Gyula minden vagyonát elkobozták, a nyomdaüzemét államosították, 1945 márciusában itt állították elő a mindössze tizennégy hónapig, 1944. november 27. és 1946. január 24. között fennállt Zakarpatszka Ukrajna, vagy Kárpátalja szovjet tagköztársaság önálló postaszolgálatának bélyegeit. A Magyar Királyi Posta összesen 103-féle (!) korábbi levélbélyegének – Magyar Szent Korona, Hadvezérek, Nagyasszonyok, Lánchíd, Templom, Hadigondozás, Vöröskereszt, Karácsony, Szent Margit, Széchenyi István, Kossuth Lajos, Horthy Miklós arcképe stb. – íveit nyomták felül „Пошта Закарпатська Україна” ('Posta Zakarpatszka Ukrajina') szöveggel és hozták forgalomba.

Fő műve: *Az autonóm Kárpátoroszország államjogi helyzete*. Užhorod [Ungvár], 1927. Földesi Gyula Könyvnyomdája. (Folytatjuk.)

Nem szabad elfelejtenünk, hogy a történelem során mindig is voltak olyan zsarnokok és gyilkosok, akik egy ideig legyőzhetetlennek tűntek, de végül mindig elbuktak. Mindig.

Mahatma Ghandi

Ha tudni akarod, hogy egy nemzet mennyire becsüli a múltját, nézd meg a temetőit.

Széchenyi István

Ami megtörtént, azon az Isten sem tud változtatni, csak a történészek. Buzgólnak is szorgosan, a politikai megrendelők elvárásait teljesítve.

Popper Péter

Felkutatni az őserdőben a folyók eredetét veszélytelen vállalkozás ahhoz képest, hogy megtaláljuk a történelmi események forrásvidékeit. Gyöngyre lelteni a tenger fenekén pedig szinte köny-

nyű játéknak tűnhet azok szemében, akik mindenáron tudni akarják, hogy ami történt, abban mi az igazság, mi a lényeg.

Várkonyi Ágnes

Az ember mániákus következetességgel másolja és ismétli az időben bűneit, tévedéseit, gaztetteit és számonkéréseit. A történelemnek nincs fantáziája.

Márai Sándor

Stiglinc a szerbiafán Batúr almát rágcsál

Van annak már talán ötven éve is, hogy a Magyar Televízió hosszú heteken át vetítette *A tavasz tizenhét pillanata* című filmsorozatot, amely a második világháború hős szovjet katonáit a korábban megszokott és bevett sémáktól eltérően mutatta be. Ebben az esetben nem a harcmezőn hangos hurrá kiáltással, kezében kibiztosított gránáttal az ellenség harckocsija elé vetődő harcfít láthattuk, hanem azt, hogy a Gestapo hálózatába fondorlatos módon beépülő snájdig Stirlicz őrnagy miként szerez hasznos információkat a vörös hadsereg vezetésének. Mi, akkori suhancok szerda esténként a fekete-fehér készülékek előtt ülve alig vártuk, hogy felszendüljön a film elején az ismert zene, meg hogy az őrnagy másodpercre egyeztesse az óráját...

Hozzánk hasonlóan ott ültek a képernyő előtt az egyszerű beregardói falusi asszonyok is, akik számára oly ismeretlenül és idegenül csengett a Stirlicz név, ezért egy idő után egymás között már csak Stiglincékné emlegették. Jól emlékszem, hogy katonaviselt, a világháború poklát, a szovjet hadifogságot megjárt, illetve a málenkij robotot elszenvedő férfiak arcára mosolyt csalt ki ez az elferdített név.

A nyelvtudomány népetimológiának nevezi a fent leírt jelenséget, keletkezésének okát pedig azzal magyarázza, hogy az anyanyelvet használók mindig arra törekednek, hogy az általuk kimondott szó motivált, azaz világos jelentésű legyen. Márpedig ami a német nyelvterületen általánosan elterjedt – lásd Stirlicz őrnagy nevét –, az messze nem egyértelmű egy kárpátaljai kis faluban.

A megye községeiben hasonló meg-

fontolásból nevezték el egységesen a dohánypajtákban használt szedriafát – amelyre szép sorban felkötötték a felfűzött dohányleveleket, a pórét – szerbiafának, hisz annak magyarul csak így van értelme.

Ugy tudjuk, hogy a Magyar Királyság déli megyéiből a török elől menekülő földművesek hozták vidékünkre a Szerémi zöld nevű szőlőt, amely bőven termő, és ma is alkalmas arra, hogy csúcsborokat készítsünk belőle. Kitalálhatja a nyájas olvasó: az egyértelműsége való törekvés áldozata



lett ez a nagyhozamú fajta neve: Teremi zöld, nagy- és dédszüleim már csak így emlegették. Így járt néhány más szőlőfajta is. A nehezen kiejthető Noahból így lett csak simán Nova – ennek, ugye, ha nem is magyarul, még értelme is van –, a hibrid összefoglaló néven futó szőlőket (korai, vállas stb.) Hibriknek mondja nálunk mindenki. Nyelvész ismerőseim szerint ebben az esetben nem az érthetőségi szempont dominált, hanem inkább a magyaros hangzás lett az irányadó. Akár a Batul alma esetében, amikor is a magyar fülnek jobban csengő Batúr névváltozat terjedt el.

Anyai nagyapám, Szabó József első világháborús emlékei kapcsán gyakran emlegette Ternopol városát. Bár nem valószínű, hogy hallott volna arról, hogy a magyar nyelvben vannak csak magas, illetve mély hangrendű szavak, ő következetesen Tarnopolt mondott. Valószínű, hogy az érthetőség felé való törekvés hozta létre vidékünkön a patics (falú ház) helyett a pacsit (falú ház) névalakot, mint ahogy így nyert értelmet a szálastakarmány (például széna tárolására, épített abora is, amely erre felé a köznyelvben zabora névalakban fut. De ide tartozik a bérkassza is, amely az orosz szberkasszának a magyaros értelmű változata.

A népetimológia, vagy másképpen a szóértelmesítés egyéni jelenség, hangsúlyozzák a nyelvészek, ám amikor egy egész közösség fogadja el az említett szóalakot, akkor mégiscsak közösségi szintre emelkedik ez a dolog. Külön kategóriát képeznek a tudatos szóferdítések, amelyekre nálunk is bőven akad példa: az agronómusból így lesz ugrómókus, a nyugdíjasból nyögdíjas, a televízióból televízilő.

Ki gondolná, hogy ebbe a megmosolyogni való folyamatba időnként beszáll a politika is. Ez történt a szovjet érában szülőföldünkön, Kárpátalján. Az elvtársak Benéből így kreáltak Dobrosziljét (a bene ugyanis jól jelent latinul). Az ungvári járási Eszeny – az újkori névadók szerint eredetileg Jászeny (kőris) így lett Jávorovo, Gut pedig a németes hangzású gut, azaz jó szóból lett ukránra fordítva Harazgyivka. Lám, a még ártatlan nyelvi jelenségekből is milyen rafinált dolgok születnek, ha a politikai érdekek úgy kívánják.

Szépreményi Kristóf

Kárpátaljai magyar anekdotakincs

Szegény gazdagok, gazdag szegények

Az egyik Beregszász vonzáskörzetéhez tartozó faluban a sok-sok lágerrel, Szibériával való fenyegetés megtette a hatását: a település legmódosabb gazdái is sikerült bekényszeríteni a kolhozba. Ami ugye azzal járt, hogy az igavonó jószágot, az ekét, a cséplőgépet és egyéb gazdasági felszerelést is be kellett adni a közösbe. A mindent eldöntő gyűlésről hazatérve így számolt be az egyik dolgozni nem túlságosan szerető, ezért nem

is gyarapodó, de végtelenül irigy ember a szomszédja kálváriájáról.

– Elvették Szarkáéktól az ökröt, a lovat, a szekeret... Most már ők is ugyanolyan szegények, mint mi.

Az asszonyosság, akinek talán az uránál is irigyebb természete volt, így tromfolt rá:

– Nem jól mondd, most már mi is ugyanolyan gazdagok vagyunk, mint Szarkáék.

Rükverc

Az egyik beregvidéki gazdaság elnökét ugyan nem sokszor hallották ordítózni, ám azt nem tűrte, hogy valaki ellentmondjon neki. Az egyik este a munkaidő végén, miközben az otthona elé megérkezve kiszállt a Pobedából, odavetette a sofőrnek:

– Aztán te Feri, úgy készülj, hogy holnap Ungvárra megyünk!

– De hát elnök elvtárs, látja, hogy a kocsin nem működik a hátsó sebesség!

– Nem is úgy gondoltam, hogy rükvercbe megyünk Ungvárra! – válaszolt szenvtelen hangon az elnök, miközben bezárta maga mögött a kisajtót.

Lejegyezte: Kovács Elemér

Magyar született

Amikor befejeztem a kilencedik osztályt, úgy döntöttem, pénzt akarok keresni. Lehet, hogy tévedek, de úgy emlékszem, a mi korosztályunk hamarabb szeretett volna felnőtt lenni, mint a mai fiatalok, fontosabbnak tartotta, hogy lássák, ő már férfi a talpán. Mert bár korábban, 14 évesen, néhány hétig dolgoztam már egy állami gazdaságban, azt aligha lehetett komoly munkának nevezni.

Akkoriban Munkácson laktunk, és némi protekcióval sikerült is elhelyezkednem a helyi gyümölcsléüzemben. Az üzem a város szélén volt. A ládaszegező brigádba osztottak be, két öreg szaki mellé, akik nagy örömmel, mondhatni atyáskodó figyelemmel fogadtak. Ez azonban nem akadályozta őket abban, hogy, amiként ezt ma mondanánk, jól meg ne szívassanak.

Egyszer például elküldtek a gépműhelybe szemmértékért, ahol egy csomó olajos, rozsdás vasat raktak bele nekem egy ócska vödörbe, azt cipeltem át a gyárudvaron. De ez nem volt elég, a két öreg visszazavart, mondván, hozzak másikat, mert ilyen rozsdás szemmértékkel nem lehet dolgozni. A gépműhelyből meg azzal küldtek vissza, hogy ne válogassanak, ez van és kész. Kálváriámnak végül a főmérnök vetett véget, aki meglátott az udvaron és megkérdezte, mit mászkálok itt fel-alá, majd alaposan leteremtette a két „vén hülyét”.

Sok fontos dolgot tanultam tőlük, és nem csupán a ládaszegezést illetően. A műhelyünk

egy ócska deszkaépület volt, korábban talán valami csűrnek használhatták. Csak rossz idő esetén dolgoztunk benn, egyébként inkább raktárként szolgált. Délben, amikor elfogyasztottuk az otthonról, újságpapírban hozott ebédünket, felfeküdtünk a csűr közepén álló nagy asztalra, szunyókáltunk egy kicsit. Akinek itt nem jutott hely, az a földes padlóra rakott deszkákra aludt.

Ilyenkor aztán felbukkantak a főbérlok, tehát az egerek, nyilván az elhullajtott ételmaradéokra jöttek. Előbb, enyhén szólva, meglepődtem, amikor a deszkán szunyókálva kinyitottam a szememet, és azt láttam, hogy az arcomtól alig fél méterre egy egér rácsál valamit. A két öreg szaki azonban (az egyik ruszin, a másik sváb, de mindketten jól beszéltek magyarul) igazából háziállatokként tekintett az egerekre, etették, sőt idomították őket, és engem is megpróbáltak erre megtanítani.

Néhány nappal munkába állásom után egy szőke, mosolygós, velem egyidős gyerek állt meg az ajtóban, őt is ide vették fel. Nemcsak annak örültem meg, hogy lesz egy korombeli munkatársam, hanem annak is, hogy kiválóan beszélt magyarul. Azonnal megpróbáltam neki átadni néhány napos tapasztalataimat.

Mint kiderült, ő ukrán iskolába járt. Egyszer megkérdeztem, honnan tud ilyen jól magyarul, mire elmondta, hogy az apja sváb, az anyja ruszin, a nagymamája magyar, a másik nagypapája pedig orosz.

* * *

Határsértő lettem...

Gyerekkoromban, meg aztán később, is gyakran jártam a kárpátaljai Mezőkaszonyba keresztanyámékhoz, ahol a két unokatestvéremmel leginkább focizással, halászással, bandázással és kártyázással töltöttük az időt, de csak miután végeztünk a kerti munkával, mert azt a nagynéném férje minden napra kiadta nekünk. Nagypapámnak nyaranta az volt a szokása, hogy két hétre előbb engem vitt el hozzájuk, aztán ők jöttek hozzánk. Ez volt a nyaralás. Meg is ismertem szinte az egész falut.

Egy napon néhány hasonló korú kamaszfiúval elhatároztuk, hogy nem a szokásos helyre megyünk halászni, hanem az egyik kanálist húzzuk meg hálóval, amelyik, mint kiderült, fittyet hányt a határsávnak, s a szögesdrót alatt átbújva Magyarországon folytatta útját. Merthogy akkor még volt szögesdrót, mögötte meg felszántott, elboronált határsáv, amelyen az is meglátszott, ha egy macska átsétált rajta.

Szóval húztuk a hálót, nagyon elégedetten, mert hal volt rogyásig (ma már vélhetően víz sincs abban a kanálisban), és egyre közeledtünk a szögesdróthoz. Az örömünk akkor lett még nagyobb, amikor észrevettük, hogy a határ másik oldalán aratnak a barabási magyar testvéreink. Igazi magyarokat láttunk, hallottunk! Élőben! Nagy szó volt ez a

hetvenes években, amikor még közeli rokonhoz is legfeljebb két évente lehetett átmenni Magyarországra. Vagy még akkor sem.

Előbb csak integettünk egymásnak, aztán már át is kiabáltunk, végül pedig átdobtuk nekik néhány halat. Ők sem akartak adósak maradni, ha jól emlékszem, hamarosan egy rúd jól becsomagolt szalámi landolt mellettünk a földön. A nagy lelkesedésben nem vettük észre, hogy a legközelebbi őrtoronyból igencsak kiabál és integet nekünk egy határőr.

Egyszer csak porfelhőbe burkolódzva megállt mellettünk két katonai terepjáró, azokból kiugrott egy tiszt meg két géppisztolyos határőr, akik azonnal ránk fogták a fegyverüket, aztán megkérdezték, kik vagyunk, és mit csinálunk itt. Nekünk persze akkor már tele volt a gatyánk, és tört orosszággal megpróbáltunk válaszolni a kérdésekre, de ez szemmel láthatóan nem elégítette ki a kíváncsiságukat, az egész bagázst, halastul, hálóstul beparancsolták a terepjáróba, és meg sem álltak velünk az őrsig.

Ott aztán még több egyenruhás jött, alaposan leteremtettek minket, már valami jegyzőkönyvet is emlegettek. Mint kiderült, még beszélgetni és integetni is tilos a határon keresztül (mert ki tudja, milyen államtitkokat juttatunk így a nyugati imperialisták kezére), de a főbenjáró bünt azzal követtük el, hogy

– És te? Te minek tartod magad? – kérdeztem tőle. Látszott, hogy meglepte, sőt megdöbbentette a kérdésem.

– Hát, hogy őszinte legyek, nekem fogalmam sincs – felelte hosszas gondolkodás után.

Másnap aztán látszott, hogy valami bántja, de hiába faggattuk, nem szólt semmit. Délben, ebéd után, de még egerezés és szunyókálás előtt megszólalt.

– Tegnap otthon végigkérdeztem az egész családot, hogy mi vagyok én, de csak hümmögtek. Azt mondták, hogy szovjet vagyok, de olyan nincs. Olyan nyelv sincs. Meg azt is mondták, ezt nekem kell eldöntenem – panaszkolta. – Pedig olyan jó lenne tartozni valahová.

Ültünk, gondolkodtunk, hümmögünk mi is. Nem tudtunk neki adni semmilyen okos tanácsot.

– Megvan! – kiáltott fel ekkor az öreg ruszin. – Válogatott meccset szoktál nézni?

– Hát persze, hogy szoktam – felelte a fiú kicsit értetlenül.

– Aztán kinek szoktál szurkolni? – folytatta az öreg.

– Kinek, kinek? Hát a magyaroknak! – vágta rá.

– Akkor meg mi a kérdés? – felelte a másik.

A fiú felállt, kihúzta magát, szinte kivirult, és körbesétált a vén csűrben köztünk és az egerek között, elégedetten, mint egy bokszoló a győztes meccs után a ringben. Magyar született.

átdobtuk a szovjet halat a határon, egyrészt mert az a szovjet állam tulajdona, másrészt meg ki tudja, mit rejtettünk el azoknak a halaknak a belsejében.

Szóval ott ültünk megszeppenve mint 14–15 éves imperialista ügynökök, és azt találgattuk, hány évet kapunk majd ezért. No meg, főleg, hogy mit mondunk majd otthon, mert ezek után agyonvágna minket, az hét-szentség. Ekkor aztán belépett a helyiségbe maga a parancsnok is. Odajött hozzánk, megint be kellett mutatkozni, de végig a két unokatestvéremet nézte.

– Hát persze, most ismertelek meg titeket! – kiáltott fel némi gondolkodás után.

Megtudtuk, hogy együtt szokott vadászni a keresztanyám férjével, már járt is náluk. Inentől kezdve majdnem teljes volt az enyhülés. Szigorú ejnyebejnyék közepette engedtek el minket, mondván ez volt az utolsó dobásunk. Mert kiderült, hogy mégsem vagyunk imperialista ügynökök. Csak határsértők. Egy kicsit.

Orémus Kálmán

A szerkesztőségtől: Megrendülten értesültünk róla, hogy lapunk népszerű szerzője 2022. február 26-án váratlanul elhunyt. Orémus Kálmán családja tovább élteti a világhálón az újságíró blogját, és a Kárpátaljai Hírmondót is megtisztelték azzal, hogy rendelkezésünkre bocsátották a szerző eddig nem publikált írásait. Kérjük, olvassák továbbra is azokat érdeklődéssel: tanulságul szolgálnak mindannyiunk számára.

Elvesztett Ungvár

A városi óvóhelyek története

Sajnos a városi óvóhelyek témája most nagyon időszerű. Az elmúlt hetek egyik leggyakoribb panasa a közösségi oldalakon az, hogy Ungváron hiányoznak a megfelelően felszerelt, biztonságos és hozzáférhető menedékhelyek. Ez elgondolkodtatott: mi volt a helyzet ezzel a városban a második világháború idején, hová rejtőztek az emberek a légítámadások és bombázások elől? A továbbiakban erről mesélünk.

Már előre látjuk, hogy az olvasók többsége kommentálni kívánja azt, hogy Ungvárt nem bombázták a második világháborúban. De ez nem teljesen igaz, több berepülés is történt, amelyek nyomán legalább 55 ember halt meg. 1944 nyarán, amikor a szovjet hadsereg gépei csak felderítési céllal kezdtek berepülni a mai Kárpátalja területére, az ungváriak, amint meghallották légiriadót, azonnal szaladtak a menedékhelyekre. Később azonban, miután megszokták, hogy a légiriadó bejelentése után nem történik semmi, a városlakók felbátorodtak, és egyáltalán nem mentek az óvóhelyre. Ez volt az oka a sok halálesetnek a későbbiekben, amikor a repülőkből bombákat kezdtek dobni a városra.

A legtöbb kárt Ungvár 1944. augusztus 27-i bombázása okozta, amely 50 percig tartott. Tizenegy repülőgép 11 nehéz, 250 kilogrammos bombát dobott a városra (ebből 5 nem robbant fel), és különböző források szerint 130–250 darab kis, 8–10 kilogrammos lövedéket. Sok civil meghalt és megsebesült, öt rendőr és egy csendőr meghalt, négy család maradt fedél nélkül. Az újságok azt írták, hogy ez a légítámadás nagyon megváltoztatta a várost: az ungváriak megtették a helyzet súlyosságát,

és amint megszólalt a sziréna, mindenki azonnal az óvóhelyekre szaladt.

Kialakításukat Ungváron még 1941-ben kezdték meg. Akkor a város lakóit arra buzdították, hogy készítsék elő házaik pincéit, alakítsák át óvóhelyé. A pincéket ki kellett takarítani, bevenni oda 100 liter vizet és homokot. De mivel a második világháború frontja még nagyon messze volt Ungvártól, a legtöbb polgár figyelmen kívül hagyta ezt a felszólítást. 1942-ben egy különleges bizottság 100 városi pincét és óvóhelyet vizsgált meg. Kiderült, hogy szinte senki sem volt megfelelően felkészülve az esetleges bombázásokra, 80 pince tulajdonosát 3–5 ezer pengő pénzbírsággal sújtották, figyelmeztetve, hogy az óvóhelyek kialakítására vonatkozó szabályok ismételt be nem tartása esetén 100 nap börtönbüntetést kaphatnak. Magyarországnak a háború alatt nem volt lehetősége speciális óvóhelyek építésére, ezért úgy döntöttek, hogy pincéket és pincészeteket alakítanak át (akkoriban még ritka volt a pince nélküli ház). A nagy pincék tulajdonosainak meg kellett jelölniük (elkészíteni és kiakasztani a „Menedék x személynek” táblát), előkészíteni és légiriadó esetén azonnal kinyitni azt, így mindenkinek lehetősége volt bemenni. Több ember számára kialakított óvóhelyek is voltak. Most essék szó néhányról ezek közül.

Bagolyvár

A Bagolyvár (ukránul Bagolyfészek – Со́вине гніздо) pincéinek erős falai a mai napig fontos szerepet töltenek be a város történetében: jelenleg itt működik az országon belüli kényszeráttelepültek segélypontja. 1944-ben pedig a Bagolyvár

pincéjében egy nagy óvóhelyet alakítottak ki, amely légítámadás esetén a város ezen részén lakóknak volt hivatott menedéket nyújtani. Ezeket a pincéket a városi hatóságok nagyon megbízhatónak ismerték el, az újságok azt írták, hogy a helyet 500 fő befogadására tervezték. Érdekes módon a Bagolyvár pincéi jelenleg nem számítanak potenciális óvóhelynek, pedig valóban biztonságos menedéket jelenthetnek a belváros lakói számára egy támadás esetén.

Királyi pince

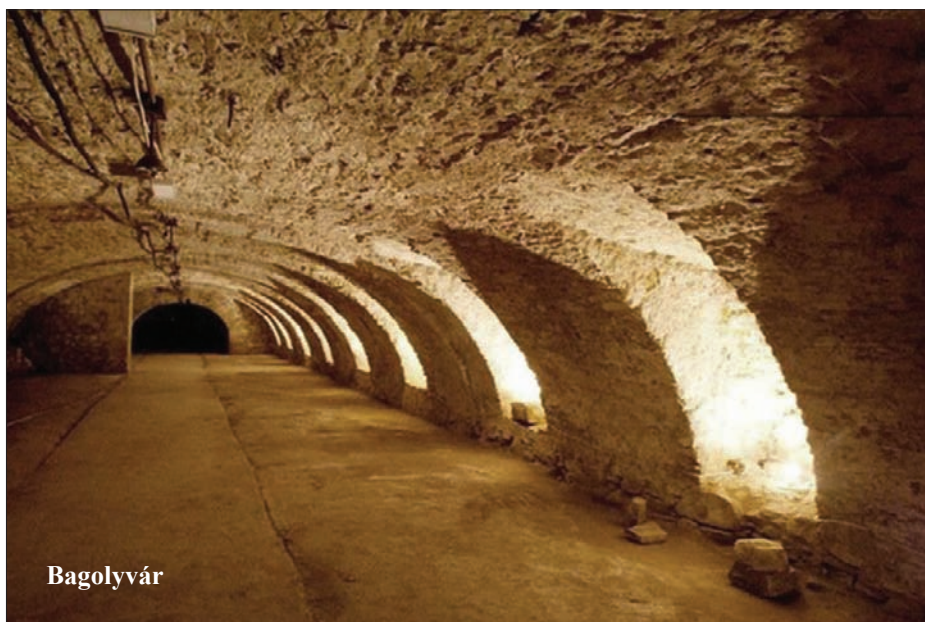
Sok ungvári emlékszik a Szkala (Szikla) étterem végtelennek tűnő erős pincéire. Éppen Braunfeld Mór borospincéjét – amelyet a második világháború idején „királyi pincének” neveztek – választották a Szobranci és a környező utcák lakóinak búvóhelyéül. Braunfeld Mór családját már korábban koncentrációs táborokba vitték, így a pincének gyakorlatilag nem volt tulajdonosa. Légítámadás esetén 500 ember is elfért volna benne. Sajnos ma az egykori Szkala pincéi már nem használhatók óvóhelyként.

A Pincesor pincéi

A régi Pincesor utca (ma Olbracht) számos nagy és mély pincével rendelkezett, de a második világháborúban az ungvári városi hatóságok nem mindet tartották alkalmasnak arra, hogy elrejtőzzenek bennük a szovjet repülőgépek rajtaütései során. Azt tanácsolták a helyieknek, hogy riadó esetén kettőben rejtőzzenek el: a 39-es és a 99-es szám alattiban. A házak akkori számozása nagyon eltér a jelenlegitől, így nehéz megmondani, hogy pontosan melyik pincéről volt szó. A 39-es szám valószínűleg az utolsó egyike az egyetemi Botanikus Kerttel szemben, napjainkban már elhagyott vagy bezárt pince volt, a 99-es pedig már valahol a városi parkkal szemben, a jelenlegi Sumna utcában lehetett. Mindkét óvóhelyet 100 fő befogadására tervezték.

A görögkatolikus székesegyház kriptája

Még egy hely, amely jelenleg nem számít menedékhelynek, de a második világháború alatt többször is befogadta a Káptalan és a környező utcák lakóit. Nem volt hivatalosan elismert városi óvóhely, de a templom mindig kinyitotta azt berepülés esetén. Még ma is él egy ember a Káptalan utcában, aki emlékszik arra, milyen érzés a székesegyházba menekülni egy légítámadás során, abban a reményben, hogy a szentély falai megmentik és megvédik. Akkor a papok kinyitották a régi kriptá ajtaját, bár ez a hely különleges volt a számukra, hiszen ott voltak örök nyugalomra helyezve a püspökök és a káptalan tiszteletre méltó tagjainak földi maradványai (ezeket a temetkezési helyeket később, a szovjet időkben kifosztották, megrongálták).



Bagolyvár

■ A kriptá mélyen a föld alatt található, a kutatók úgy vélik, hogy ez az egész komplexum legrégebbi része, és kiváló állapotban maradt fenn azóta, hogy fölötte

tudni, érkeztek-e ott végül menhelyet kialakítani a polgárok számára.

Azt, hogy a második világháború idején Ungváron összesen hány ilyen pince és



A görögkatolikus székesegyház kriptája

magasodik az egykori jezsuita templom. Ma a polgárok évente egyszer látogathatják meg a székesegyház föld alatti részét, amikor nyílt napot tartanak. Talán a háború nehéz napjaiban is érdemes lenne felidézni a bevált gyakorlatot, elgondolkodni a kriptá polgári védelem igényeihez való hozzáigazításának lehetőségén.

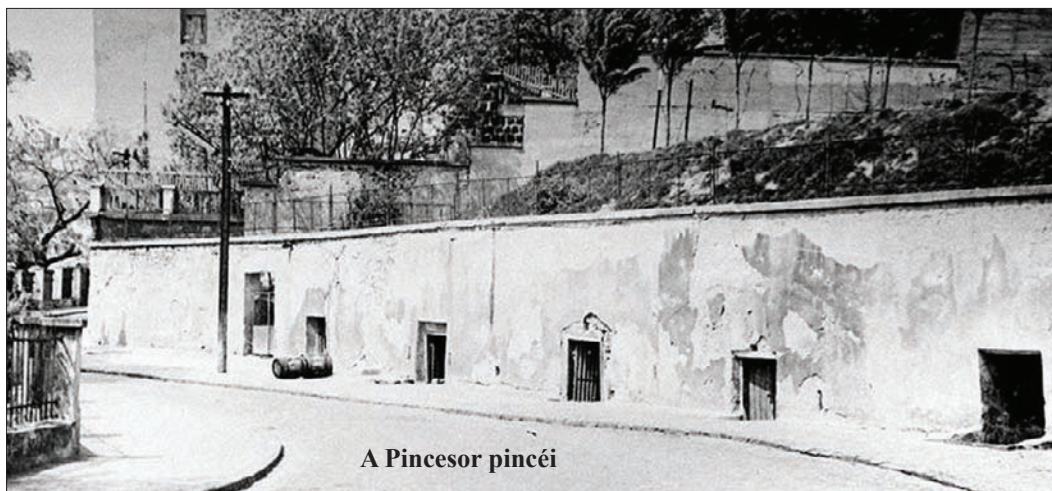
Pince a zsupanátus alatt

Erről a pincéről a második világháború idején állandó viták folytak az újságokban, és többször hangoztatták, hogy a zsupanátus (most a Boksay József Kárpátaljai Megyei Szépművészeti Múzeum található az épületben) alatti hatalmas helyiség rendkívül megbízható és tágas, sok embert képes befogadni. Nem tudjuk, hogy ez az alagsor később felkerült-e a hivatalos menedékhelyek listájára, vagy a zsupanátus pincéjét más célra használták – például valami fontos dolog rejtékhelyeként.

A gimnázium alagsora

Jelenleg az Ungvári Nemzeti Egyetem Kémia Karának pincéjében tantermek vannak. A második világháború idején az ott dolgozó vezetés arról tájékoztatta a hatóságokat, hogy az alagsor nem felel meg az óvóhely követelményeinek, nincsenek megerősítve a falai és az ablakai. Így nem

alagsor volt, akkoriban nem közölte a sajtó. De azt írták, hogy egyikük sem omlott össze az alatt a néhány légitámadás alatt, amit a város túlélt. Annak idején a helyieknek is azt tanácsolták, hogy legyen készen egy táská a legszükségesebb holmikkal. Az újságok fel-



A Pincesor pincéi

sorolták, hogy mi legyen abban a táskában: iratok, értéktárgyak, levélíráshoz és -küldéshez szükséges készletek, élelmiszerek (konzervek, kenyér, sonka vagy hús, só, bors, tea, kávé, cukor, konyak vagy rum), edények (tányér, kanál, villa, konzervnyitó, szalvéták), higiéniai termékek (fogkrém, kefe, borotválkozó készlet, vécépapír, törülköző), valamint gyertya, zseblámpa, varrókészlet, tartalékruha, takaró, párna, újság, szemüveg, cigaretta, jegyzetfüzet ceruzával stb.

Íme, a városi újságban akkoriban megjelent emlékeztető:

„Ne feledje, hogy a sziréna hangja nem a bombázás azonnali kezdetét jelenti, hanem a légvédelem kezdetét!

Őrizze meg a nyugalmát!

A nyugalom fél biztonsága.

A légiriadóra legyen felkészülve, ne az utolsó pillanatban szedje össze a szükséges dolgokat!

A menhely nem kocsmá, viselkedjen kulturáltan!

Kerülje a rémtörténetek mesélését az óvóhelyen tartózkodás alatt, mert azt gyenge idegzetűek és gyerekek is hallhatják!

Ne próbáljon elsőként a menedékhelyre futni, a pánik veszélyesebb lehet, mint a bombázás!

Ne feledje: szégyen félni attól, ami nem történhet meg!

Ne csak magáról gondoskodjon, hanem hozzátartozóiról is!

Az első és legfontosabb kötelességünk, hogy ne veszítsük el a lélekjelenlétünket!”

Ezek a megnyugtató szabályokon kívül voltak még mások is. Az óvóhelyen nem lehetett dohányozni, babakocsit bevitni, kutyával bemenni (macskákról nem is esett szó). A levegő tartalékolása érdekében azt tanácsolták, hogy csak a repülőgépek zúgását meghallva zárják be az ajtót. De a legfontosabb dolog: mindenkinek követnie kellett a felelős személyek (előljárók, hadsereg, rendőrség, csendőrség képviselőinek) utasításait.

Nagyon reméljük, hogy a város történetének jelenlegi fejezetébe nem kerül be

a pincék és óvóhelyek „élesben” történő használata, csupán az, hogy levonulunk a légiriadókat jelző szirénák hangjára, majd a veszély elmúltával elhagyjuk azokat, és nem kell hosszú időt ott tölteni, miközben az óvóhelyen kívül szörnyű pusztítások történnek. Maradjon mindez a történelemben, és köszöntsön be minél hamarabb az oly nagyon várt béke Ukrajnában!

Tetyana Literáti

Fordította: Rehó Viktória

Egy kevésbé ismert Erzsébet királyné

A közeljövőben láthatjuk Nyíregyházán Sissi királyné sokféleképpen feldolgozott élettörténetének színházi előadását. Több magyar uralkodó felesége is viselte az Erzsébet nevet, de közülük szinte csak azt az egyet ismerjük legtöbbször, aki a Habsburgok utolsó előtti képviselőjének, Ferenc Józsefnek volt a hitvese. A sok remek filmfeldolgozás nyomán belopta magát a szívünkbe még úgy is, hogy tudjuk, az egyik legnegatívabb történelmi feladat jutott királyi férjének: neki kellett levérnie és megbosszulnia 1849-ben a szabadságharcot.

Nem arról a – nemzetünket szerető és magyarok által is megkedvelt – Erzsébetről volt szó a Nyíregyházi Móróc Zsigmond Könyvtárban a közelmúltban lezajlott könyvbemutatón, amelyen Dalmay Árpádnak egy nagyon szép és tartalmas művét vehették kézbe a megjelentek. A könyv ezt a címet kapta a sokoldalú szerzőtől: *Beregszász – Erzsébet királyné városa*. Általában Veszprémet tartják a királyné városának, s nem csak azért, mert Gizella királynénak hamvainak egy része is ott talált végső nyugalomra Passau után. Az említett könyv Kárpátalja legmagyarabb városáról nyújt az érdeklődőknek bőséges szöveganyagot, régi képeslapokkal illusztrálva (a szerző több száz darabos gyűjteményéből), valamint Kovács Sándor mai fotói színesítik a nívós kiadványt.

Érdekesnek találtam egy kis kutatással fényt deríteni annak a Lokietek Erzsébetnek az életére és kötődésére Beregszászhoz, aki az Árpád-ház kihalása után az Anjou királyi házzal került Magyarországra. Kíváncsivá tett például az, hogy miért tartott fenn udvart a fővárostól ilyen távol, s az is, hogy hová lett a jobb kezéről négy ujj.

Lokietek (Piast) Erzsébet lengyel hercegnőből lett magyar királynévá Károly Róbert oldalán 1320–1342 között, majd lengyelországi kormányzóvá is fia, Nagy Lajos társaként (1370–1376). Anyai ágon IV. Béla dédunokája volt. Erzsébet szülei: Lokietek Ulászló lengyel király és Kaliszi Piast Hedvig királyné. Testvéröccse, Kázmér, később lengyel király. A lengyel–magyar szövetség erősítése céljából Erzsébetet apja hozzáadta Károly Róbert királyhoz. Erzsébet a negyedik felesége lett a háromszor megözvegyült Károlynak. (Első felesége, Halicsi Mária 15 évesen elhunyt 1305-ben; a második neje, Beuteni Piast Mária 21–22 évesen hunyt el, volt egy lánya, Katalin; harmadik felesége, Luxemburgi Beatrix 13 évesen ment hozzá, 14 évesen gyermekágyi lázban halt meg a csecsemővel együtt.)

Erzsébetnek és Károlynak a házasságba hozott Katalin után 5 fiuk született: I. Nagy Lajos, András, István; a két kisfiú: Károly és László korán meghaltak. A királyi férjnek egy természetes fia is született: Kálmán, a későbbi győri püspök.

Károly Róbertet halála után elsőszülött

fia, Nagy Lajos követte a trónon. Uralkodása alatt Erzsébet anyakirálynő, s amikor az örökös nélkül meghalt nagybátyjától, Kázmértól megöröklte a lengyel királyi széket is, anyjára bízta Lengyelország kormányzását. Ekkor a gyakori utazgatás közben jól jött felúton a beregszászi udvarház pihenőhelyként. Hozományul kapta a mai Kárpátalján lévő Beregszászt és környékét a királyné. Sokat tett a vidék fejlesztéséért, kiváltságokat osztott. Kolostorokat, rendházakat építtetett a vele érkező szerzeteseknek, apácáknak. Kedvenc kápolnája a beregszászi Minden-szentek temploma volt, s igen vallásos lévén gazdag adományokkal látta el. Gyóntatójául az ottani papot tartotta, főlovászmestert is Beregszászból választott.

Akkor hagyta abba Erzsébet a lengyelországi utazgatásait, amikor a Lajossal és vele elégedetlen lengyel urak kivégezték a magyar királyi testőrség 160 tagját. Hazatért, és Óbudán, az általa alapított klarissza nővérek kolostorában hunyt el 1380-ban 75 évesen. Fia, Lajos csak egy évvel élte túl. Közben még volt 1343-ban egy trónszerzési kísérlete Endre fia számára Nápolyban. Mint Sába királynője vonult be rengeteg kincessel Rómába..., de annak elmesélése egy külön sikertelen és fia meggyilkolásával véget érő tragikus történet volna.

Erzsébet és Károly Róbert királyi gyermekeinek át kellett élniük a magyar történelem egyik leghírhedtebb merényletét 1330. április 17-én húsvétkor (érdekes, hogy idén is épp ezen a napon volt a tavaszi ünnepünk). Erzsébet öccse, Kázmér (aki 3 év múlva lett lengyel királlyá), épp a királyi udvarban vendégeskedett Visegrádon. Ekkor történt meg az, hogy a királyaszonny állítólag segítette öccsét Zách Klára elcsábításában. Bosszúból a király addig hű embere, Zách Felicián karddal rontott az ebédelni készülő királyi családra. Az uralkodó kezét csak enyhén sértette meg, de a gyermekeit védelmező Erzsébet jobb kezéről levágta 4 ujját. A támadót leteper-ték, leszúrták. Az akkori törvény szerint elég lett volna a „merénylet” megölni, de a király az egész Zách családot kivégeztette. Heltai Gáspár krónikája és a Képes Krónika is tartalmazza a történetet, Arany János pedig a Zách Klára c. balladájában állított emléket ennek a tragédiának.

Persze az Erzsébet királynék sorát is folytathatnánk, hiszen Nagy Lajos felesége Boszniai Erzsébet volt, de így hívták Lajos király vejének, Luxemburgi Zsigmondnak a lányát is, aki apja trónját megörökölve férjével, Habsburg Alberttel uralkodott.

Egy fohász részemről ez az írás Beregszászáért, Kárpátaljáért. Isten óvja meg a háborútól, pusztulástól a magyarság sok fontos, szép történelmi emlékhelyét!

Bacskó Mária
beregszászi-nyíregyházi
nyugalmozott magyartanár

A különleges ékszerdoboz

A kicsi ház sufnija tele volt régi emléktárgyakkal, ócska kacatokkal, de az ebédlőjében állt egy díszes antik vitrin szekrény egy különleges ékszerdobozzal.

Az üveges vitrin szekrény egyetlen dísze ez a fekete diófából faragott doboz volt.

Bárki lépett be a szobába szemét azonnal arra vetette. Volt valami különös vonzereje!

Az ékszerdoboz méltóságteljesen foglalta el helyét a vitrinben, fedelét hét tulipán díszítette, és hét különböző színű, csillogó drágakő volt benne. Mindegyiken rajta volt egy-egy címke, a hét ékkő titka örökösként volt a gazdára bízva, melyet ő féltve őrzött immáron százket éve!

A doboz gazdája tudta, hogy a dobozka törékeny, és a benne lévő ékkövek is sérülékenyek, ezért aztán óvta, vigyázott arra, nehogy idegen kezekbe kerüljön.

Egyik éjszaka a különleges ékszerdoboz mintha megszólalt volna:

Ez a doboz nem eladó!
Ne hagyják, hogy összetörjön!
Ne hagyják, hogy a drágakövek szerteszét hulljanak!
Ez a doboz és a drágakövek sohasem veszhetnek el, mindörökké összetartoznak!

Gönczy Zsuzsánna Anna
Pilisborosjenő

Lezárult az Alkoss a békéért! online pályázat

A Kárpátaljai Magyar Nagycsaládosok Egyesülete (KMNE) a háború kitörése után széles körben hirdette meg az *Alkoss a békéért!* online pályázatot.

A felhívással a fő célja az volt, hogy az

Ez idő alatt 27 pályamunka érkezett a különböző kategóriákban.

A pályázat dobogósa: 1. helyezett: Szil-



országban kialakult helyzetben közös imádkozásra buzdítson mindenkit felekezettől, nemzetiségtől, nemtől és kortól függetlenül.

A pályázat lehetőséget adott arra, hogy mindenki tehetségéhez mérten fejezze ki magát: szavakkal, rajzzal, zenével, kreatív tevékenységgel.

Az alkotásokat áprilisban és májusban fogadtuk, azokat folyamatosan megosztottuk az egyesület Facebook-oldalán, ezáltal másokat is buzdítva a közös imádkozásra.

ágyi Lili, Szilágyi Emma, Szilágyi Kata, 2. Renik Józseka, 3. Csapák Cintia.

Különdíjasok: 1. helyezett: Tamási Alex, 2. Orosz Júlia, Orosz Dóra, Orosz Johanna és Orosz Zsófia, 3. Kisgyőri Dóra és Kisgyőri Csenge, 4. Csapák Fanni.

Minden alkotót értékes ajándékkal jutalmaztunk, amelyet az egyesület irodájában vehettek át a nyertesek.

A pályamunkák továbbra is megtekinthetők az egyesület Facebook-oldalán.

Orosz Krisztina,
a KMNE munkatársa

A felvétel 1938. június 19-én készült Beregszászon, a polgári iskola udvarán. A képet Dalmay Árpád (Nyíregyháza) bocsátotta rendelkezésünkre.

Küldjön egy képet!

Kedves Olvasóink!

A Kárpátaljai Hírmondó szerkesztősége továbbra is várja a régi fotókat. Arra kérjük olvasóinkat, lapozgassanak fényképalbumukban, és ha találnak olyan felvételt, amely közérdeklődésre tarthat számot, osszák meg másokkal is kincseiket, hiszen ezek a képek mára már kordokumentum értékűek.

Továbbra is várjuk a Kárpátaljai Hírmondó olvasóinak leveleit, visszajelzéseit. Gyakran előfordul, hogy egy-egy publikáció vitát gerjeszt, de folyóiratunk szerkesztőbizottsága is egyetért Pulitzer József bölcs mondásával: „A hír szent, a vélemény szabad”.



MÁRCIUS

Március 4. Zán Fábán Sándor kárpátaljai református püspökkel és a kárpátaljai lelkészekkel találkoztak Beregszászon a Magyarországi Református Egyház püspökei. Az egyházvezetők a kárpátaljai református gyülekezetek lelkészeivel közös könyörgésben vettek részt. Zán Fábán Sándor megköszönte a segítségnyújtást. A találkozon jelen volt Novák Katalin, a Magyar Református Szeretetszolgálat nagykövete, aki szintén imádságban fordult Istenhez a békéért. A lelképásztorok a Magyarországi Református Egyház ajándékaként az új református énekeskönyv egy-egy példányát kapták. Balogh Zoltán püspök végezetül azt kívánta, hogy még 100 év múlva is magyarul szóljon a református ének Kárpátalján.

Március 8. Megérkezett Kárpátaljára a magyar kormány tíz kamionból álló humanitárius segélyszállítmánya, amelyet az Ökumenikus Segélyszervezet juttatott célba. Ez az eddigi legnagyobb magyar adomány Ukrajna számára. Értéke mintegy 2 milliárd forint. A Budapestről induló kamionok közül hétben tartós élelmiszer és higiéniai cikkek, míg a további háromban a kormányzat által a háborúban álló Ukrajnának felajánlott lélegeztetőgépek és gyógyszerek voltak. Viktor Mikita, Kárpátalja kormányzója köszönetet mondott a támogatásért Magyarországnak.

Március 13. Ukrán nyelvű istentisztelet tartottak Beregszászon az otthonukat elhagyni kényszerülteknek. Igét hirdetett Tarackózi Gerzson református lelkész, majd Zán Fábán Sándor, a Kárpátaljai Református Egyházkerület püspöke Ukrajna békéjéért mondott imát.

Március 15. Március 15-én a világ magyarsága az 1848–49-es forradalomra és szabadságharcra, illetve annak hőseire emlékezik. Az Ukrajnában zajló háború miatt a kárpátaljai magyarok idén csendes koszorúzással emlékeztek meg Munkács, Beregszász, Nagyszőlősen, Técsőn és más településeken a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ), az Ukrán Magyar Demokrata Szövetség (UMDSZ) képviselői és a megyénkbe akkreditált magyar diplomaták részvételével.

* Ungváron, a Petőfi-szobornál szűk körű, csendes koszorúzásra került sor. Bacska József, Magyarország Ungvári Főkonzulátusának főkonzulja, Vida László első beosztott konzul, Kóros Attila konzul, Barta József, a KMKSZ alelnöke, a Kárpátaljai Megyei Tanács képviselője, Kulin Judit, a KMKSZ Ungvári Városi Alapszervezetének elnöke, az Ungvári 10. Számú Dayka Gábor Magyar Tannyelvű Középiskola igazgatója, Kulin Zoltán, a TV21 Ungvár igazgatója, Spenik Sándor, az Ukrán Magyar Nemzeti Tanács elnöke, Dupka György, a Magyar

Értelmiségiek Kárpátaljai Közösségének elnöke és más magyarságszervezetek képviselői helyezték el a koszorúikat és virágcsokraikat, tisztelegve a 174 évvel ezelőtti márciusi események és az akkori hősök előtt.

* A szabadságharc kezdetének 174. évfordulója alkalmából Petőfi Sándor beregszászi szobránál emlékezett Magyarország Beregszászi Konzulátusa és az Ukrán Magyar Demokrata Szövetség elnöksége. Mint köszöntőjében Gyebnár István konzul elmondta, fontos, hogy magyar történelmi múltunk jeles eseményeiről az Ukrajnában zajló háborús események közepette is emlékezzünk. Dr. Zubánics László, az UMDSZ elnöke rövid beszédében a szabadság mint eszme fontosságára hívta fel a figyelmet, majd párhuzamot vont a '48-as szabadságharcosok küzdelme, valamint az ukrán nép jelenlegi harca között. A résztvevők egy perces néma csenddel emlékeztek a háború két hete alatt elesett több száz áldozatra, majd elhelyezték a tisztelet virágait és koszorúit az emlékmű talapzatán.

Március 19. A Szolyvai Emlékpark jól átvészelte a telet. Az Emlékparkbizottság hadra fogható tagjai dr. Tóth Mihály elnökletével az orosz–ukrán háború 23. napján gyors szemlét tartottak, és mindent rendben találtak. A szemlélők között volt mások mellett Petneházy Gyula, a Kijevi Magyarok Egyesületének elnöke, aki lányával kalandos úton szerencsésen hazatért, és édesapja mezőkaszonyi családi házában talált menedéket. Jól működnek a Kárpátaljai Szövetség támogatásának köszönhetően felszerelt figyelő kamerák. Árgyelán György gondnok kis csapatával szorgalmasan gondját viseli a Kárpát-medence sokat szenvedett magyarságának egyik legnagyobb II. világháborús emlékhelyének.

Március 26. Beregszászon is megtartták II. Rákóczi Ferenc születésének 346. évfordulóját. A háborús helyzetre való tekintettel csendes koszorúzással emlékeztek meg a nagyságos fejedelemről Orosz Ildikó, a Rákóczi-főiskola és a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség elnöke vezetésével. A kuruc vezérről a róla elnevezett II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola épületében lévő mellszobránál, valamint édesanyja, Zrínyi Ilona mellszobránál helyezték el koszorúit a főiskola vezetősége és a Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet (PCS). Ezután a Budapest parkban, majd a nép nyelvén Grófudvarnak nevezett Rákóczi-kastélynál emlékezett meg a nagyságos fejedelemről a Rákóczi-főiskola, a KMKSZ és a PCS.

Március 27. A Lehoczky Tivadar Társadalomtudományi Kutatóközpont (LTTK) munkatársai elkészítették a beregszászi köztemető római katolikus sírkertjének elektronikus adatbázisát. Az adatbázis 4176 személy adatait, illetve a

síremlékeken található feliratok betűhív lejegyzését tartalmazza, és lehetőséget nyújt családfakutatásra, elszármazott családtagok számára őseik sírhelyének a fellelésére, város történeti kutatások elvégzésére. A nevekre a böngészőben rá lehet keresni, mindegyik névhez tartozik egy a sírhelyet ábrázoló fénykép, a parcella és a sírhely száma, illetve más fontos információk. A parcella helyének beazonosítását térkép segíti. Az adatbázis megtalálható a LTTK honlapján.

ÁPRILIS

Április 4. A beregszászi református gyülekezet ukrán nyelvű gyermekfoglalkozásokat és vasárnap délutánonként ukrán nyelvű istentiszteletet tart, elsősorban a menekültek számára. A Vérke-parti városba egyre többen érkeznek Ukrajna belső megyéiből. Számukra is fontos a nyugodt környezet, a kedvesség, a befogadó készség és a kapaszkodóként szolgáló, Istenbe vetett hit. A református gyülekezet vezetői, látva a helyzetüket, számukra is egyházi alkalmakat hirdettek.

Április 5. Első alkalommal szervezett teaházat a beregszászi római katolikus plébánia. Az összejövetelre a délutáni szentmise után került sor. Ebben a reménytelennek tűnő helyzetben Istenen kívül a közösség is fénysugarat jelenthet. A beszélgetés során a hívek megfogalmazhatták terveiket, céljaikat, elmondhatták vágyaikat. A találkozon ott volt Molnár János esperes-plébános, aki szintén mesélt saját átéléseiről, és közben bátorította a jelenlévőket is.

Április 8. Jótékonyági hangverseny-nyel egybekötött zenei képzés indult a Rákóczi-főiskolán. Várnagy Andrea Liszt Ferenc-díjas és Budapest Márka-díjas magyar zongoraművész a beregszászi II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskoláról online hangversenyt indított el Magyarország zene- és művészeti iskoláiban. A figyelemfelkeltő akció lényege, hogy egyszerre csendüljön fel a zene Magyarország művészeti intézményeiben, ezzel ráirányítva a figyelmet Kárpátalja megsegítésére. A III. ZeneVarázslat egy 30 órás képzés, amely online formában valósul meg április-május folyamán.

Április 10. Hagyományosan díszes faágakkal ékesítették a lányos házak kapuit Nagydobronyban virágvasárnap. A helyi népszokásnak megfelelően a húsvét előtti vasárnapon színes szalagokkal és léggömbökkel díszített füzfaágakat tűznek azoknak a házaknak a kapujára, ahol lányok laknak. Ezek a felékesített zsengeágak – a helyiek szóhasználatában „zódágak” – jelzik a fiúk számára, hogy hová mehetnek locsolkodni húsvét hétfőn, hol várják majd őket hímes tojással.

Április 11. Másodszor hirdetett internetes versmondó versenyt a Pro Cultura Subcarpathica (PCS) a ma-

gyar költészet napja alkalmából, a nehéz körülmények ellenére Kárpátalján maradt fiatalok számára. A jelentkezők a száz éve született Nemes Nagy Agnes szabadon választott versével nevezhettek. A felhívásra 57 videófelvétel érkezett. Helyezettek. Első korcsoport: I. helyezett: Hires Zsófia; II. helyezett: Ferkó Roland; III. helyezett: Szaniszló Jázmin. Második korcsoport: I. helyezett: Biki István; II. helyezett: Hanka Dávid; III. helyezett: Kertész Tamás Krisztián. A zsűri különdíját Géce Barbara kapta. A legtöbb kedvelést begyűjtő közönségdíjas: Barta Cintia. A beérkezett videókat szabadon megtekinthetik a PCS Facebook-oldalán.

Április 11. A Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet húsvéti foglalkozást szervezett a Nagyberegi Tájházban. Tojásfestés és hagyományos édesség készítése volt a program. Am ezúttal nem a kárpátaljai iskolások vettek részt a foglalkozáson, hanem a Nagyberegen elszállásolt belső Ukrajnából – többnyire Kijevből, Harkovból, Mikolajivból – érkezett menekültek. Körülbelül 60 fő jött el, akik elsőként tájházi sétán vehettek részt. A szervezők így szerettek volna segíteni az otthonukat elhagyni kényszerült családoknak.

* A húsvéti ünnepek alkalmából kézműves délutánt szervezett a Pro Cultura Subcarpathica (PCS) civil szervezet az Ukrajna belső megyéiből érkezett menekülteknek a Rákóczi-főiskola Egán Ede Szakképzési Centrum Nagydobronyi Szakképzőjének kollégiumában is.

Április 18. Útjára indította vetőmagadományát Kárpátaljára a Magyar Református Szeretetszolgálat (MRSZ). A *Remény magjai* programban összesen 11 tonna vetőmagot szállított a határainkon túlra a karitatív szervezet. A segélyösszértéke meghaladja a 38 millió forintot. A Beregszászba érkező adománynak köszönhetően a szeretetszolgálat tízezer kárpátaljai család háztáji gazdálkodását segíti, ezzel is szavatolva hosszabb távra a megélhetésüket. Juhász Márton, a szeretetszolgálat ügyvezető igazgatója az átadáskor elmondta: jellemzően olyan zöldségekről van szó, amelyek még most is ültethetőek, de a vetőmagokat egészen 2024-ig fel lehet használni. Így ezek a következő években is megélhetést nyújtanak a rászoruló családoknak. A vetőmagokat a Kárpátaljai Református Egyházkerület képviselében Zán Fábán Sándor püspök vette át a beregszászi Diakóniai Központban.

Április 21. A nemzeti intézetek sorába fölvev Szolyvai Emlékparkban tavaszi nagytakarítást, valamint az aktuális tennivalókról tanácskozást tartottak Dupka György felelős titkár vezetésével Fuchs Andrea ügyintéző, Argyelán György főgondnok, Mauric Tibor és Mauric Irma parkgondozók. A szolyvai őrző-védő szolgálat felügyelete alatt

a térfelügyelő kamerák napi huszonnégy órában működnek. Ennek köszönhetően a Kárpát-medencei magyarság központi kegyeleti emlékparkja biztonságban van. Sértetlenek a szabadtéri kiállítás pannói, az emlékhelyek, a feliratos márványtáblák, amelyeken több mint 400 településről származó közel 12 ezer áldozat neve van felvéve.

Április 22. Online konferenciával méltatták a Föld napját a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán. A rendezvény fő témája a főiskola *Kárpátaljai élőlény-monitorozó* elnevezésű, android rendszerű készülékeken futtatható új alkalmazásának nyilvános bemutatása volt, amelynek célja a tudás átadása a következő generációnak a technikán keresztül. Az online esemény a főiskola Biológia és Kémia Tanszéke, valamint a Fodor István Kutatóközpont szervezésében valósult meg.

Április 24. A keleti rítusú húsvét közeledtével a bátyúi Palánta bábcsoport magyar és ukrán nyelven mutatta be a *Vörös Valér és a tojások* című bábjátékát a Beregszászi Református Gyülekezetben, ahol nagy hangsúlyt fektetnek arra, hogy a háborús helyzetben kiemelten foglalkozzanak a legérzékenyebb korosztállyal, a gyermekekkel. Számos programot szerveztek már, amelyekbe igyekeznek bevonni a városban ideiglenes otthonra lelt belső menekülteket is.

Április 29. Kárpátaljára látogatott Azbej Tristan, Magyarország Hungary Helps programjának megvalósításáért felelős államtitkára. Munkalátogatása során megtekintette az Egytálétel Program 24 pontjának néhány helyszínét, ahol a kezdeményezésnek köszönhetően meleg ételt osztanak a háború elől menekülteknek, valamint a nehéz helyzetben lévő kárpátaljaiaknak. Az államtitkár Szürtén az Italia Snack&Pizza vendéglátó egységet, Munkácson a Munkácsy Mihály Magyar Házat és a Monarchia éttermet, majd a gáti iskolát látogatta meg. Útja során a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség képviselőivel és a görögkatolikus egyház ungvári vezetőivel is találkozott. Azbej Tristan találkozott a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola vezetőivel, ellátogatott az intézmény kollégiumaiban elszállásolt menekültekhez, és megtekintette a főiskola két vendéglátó egységét, ahol az elmúlt hetekben a Rákóczi-főiskola elkezdte a menekültek étkeztetését. A március 16-án indult Hungary Helps programban Magyarország élelmiszer- és gyógyszeradománnyal látja el Kárpátalját. Adományai Kárpátaljára a karitatív szervezetek és a történelmi egyházak közbenjárásával érkeznek meg és ér célta. Az államtitkár munkalátogatása során találkozott a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet, a Baptista Egyház és a Kárpátaljai Református Egyház képviselőivel is.

MÁJUS

Május 1. A Credo Alapítvány koncerttel egybekötött teadélután tartott a Ráti Szent Mihály Gyermekotthonban, amelyet az anyák napjának szenteltek. Az intézményben 12 éve működik a Zenede Ivaskovics József vezetésével.

Május 5. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (II. RF KMF), annak görögkatolikus lelkesége, a GörögKör, valamint az Ortutay Elemér Görögkatolikus Központ közös szervezésében rendezték meg az Ortutay Elemér VIII. Kárpátaljai Keresztény Tudományos Diákköri Konferenciát. A 14 hallgató részvételével megtartott konferencia elején az online bekapcsolódókat Demkó Ferenc, a Beregszászi Magyar Görögkatolikus Esperesi Kerület helynöke, Csernicskó István, a Rákóczi-főiskola rektora, Marosi István, a GörögKör és az Ortutay-kollégium vezetője, Beke Mihály András, a Magyarország Beregszászi Konzulátusának ideiglenes ügyvivője köszöntötte. A konferencián induló hallgatókat két szekcióra osztották. A szakmai zsűri értékelése alapján az alábbi eredmények születtek:

Matematikai és természettudományi szekció: 1. helyezett: Bence Norbert (Ungvári Nemzeti Egyetem), 2. helyezett: Papp Gabriella (Debreceni Egyetem), 3. helyezett: Bodor Dominik (II. RF KMF). Különdíj: Temető Ádám (II. RF KMF).

Társadalomtudományi szekció: 1. helyezett: Nagy Gabriella (Pécsi Tudományegyetem), 2. helyezett: Becske Pál-Zsolt (Debreceni Egyetem), 3. helyezett: Bogáthy Eszter (II. RF KMF). Különdíj: Linc Annamária (Eötvös Lóránd Tudományegyetem).

Május 6. Kárpátaljára látogatott Jakab István, a Magyar Országgyűlés alelnöke. A politikus a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség alelnökeivel, megyei képviselőkkel találkozott. Ezt követően Örthidi László elnökkel, illetve a Pro Agricultura Carpatika gazdáival beszélgetett a jelenlegi mezőgazdasági helyzet nehézségeiről. A nap további részében találkozott Babják Zoltánnal, Beregszász polgármesterével és Rezes Józseffel, a Kárpátaljai Határmenti Önkormányzatok Társulása titkárával, majd Tarpai Józseffel, a Kárpátaljai Magyar Nagycsaládosok Egyesületének elnökével, a kárpátaljai görögkatolikus és református egyház képviselőivel. Tájékozódott a kárpátaljai és belső-ukrajnai menekültek helyzetéről, ellátásáról, valamint a tavaszi mezőgazdasági munkák megkezdéséről.

Május 7. A mozgás, a kapcsolódás és a közösségi élmény öröme hozta össze a kárpátaljai nagycsaládosokat májusban a beregszászi Barátság stadionban. A Kárpátaljai Magyar Nagycsaládosok Egyesülete minden év tavaszán és

Őszen megszervezi a már hagyományossá vált sportnapot. Idén az egész napos rendezvényre hetvenen érkeztek a megye különböző településeiről, például Csongorról, Viskről, Beregszászról stb. A résztvevőket színes program várta. A sportnapot Spenik Okszana tornatanár és úszásoktató vezette. A nyertes csapatokat értékes ajándékokban részesítették a szervezők.

Május 13. „Jövőt formáló tudomány” címmel szerveztek tudományos vitadélutánt a Rákóczi-főiskola bázisán. Az esemény az online térben valósult meg. A vitadélután része volt a XVI. Kárpátaljai Tudományos Diákköri Konferenciának, amelyet aznap tartottak meg 35 előadóval, 5 szekcióban. A vitadélután célja, hogy a kárpátaljai főiskolás és egyetemista hallgatók minél szélesebb ismeretekkel rendelkezzenek, rálátásuk legyen a világban zajló folyamatokra, problémákra, kihívásokra. Prof. Dr. Csernicskó István, a Rákóczi-főiskola rektora, a Kárpátaljai Magyar Akadémiai Tanács elnöke köszöntő beszédét követően négy magyarországi szakember (Prof. Dr. Erdődy Gábor, Prof. Dr. Kocsis Károly, Prof. Dr. Kontra Miklós, Prof. Dr. Weiszbürg Tamás) tartott előadást, elsősorban a Zrínyi Ilona Kárpátaljai Magyar Szakkollégium ösztöndíjasai, a XVI. Kárpátaljai Tudományos Diákköri Konferencia előadói, főiskolás hallgatók és fiatal kutatók számára. Emellett a rendezvény előadásaira minden érdeklődő online formában csatlakozhatott.

Május 13. A Munkácsy Mihály Magyar Ház adott otthont *A jövő nemzedékének szülőföldi továbbtanulásáért fizika és matematika szakon* című szemináriumnak. A szervezők a szeminárium céljául tűzték ki, hogy a kárpátaljai magyar iskolák tanulóit egyetemi továbbtanulásra biztassák fizika vagy matematika szakon. A rendezvényen közel 30 fő vett részt: magyar tannyelvű középiskolák, líceumok, gimnáziumok igazgatósága, illetve fizika, matematika és informatika szakos tanárai. Akiknek nem volt lehetőségük a személyes részvételre, azok online kapcsolódtak be.

A szemináriumot Kuti László, Magyarország Ungvári Főkonzulátusának konzulja nyitotta meg. Ezt követően került sor a tudományos előadásokra, amelyeket Jenkovszky László, a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) külső tagja, Spenik Sándor, az Ungvári Nemzeti Egyetem Ukrán–Magyar Oktatási-Tudományos Intézetének igazgatója, a Kárpátaljai Magyar Akadémiai Tanács alelnöke, Tarics Zoltán, az Ukrán Nemzeti Tudományos Akadémia Elektronfizikai Kutatóintézet tudományos főmunkatársa, valamint Turóci-Sütő Jolán egyetemi adjunktus tartották. A rendezvény a Kárpátaljai Magyar Akadémiai Tanács és az

Ungvári Magyar Főkonzulátus támogatásával valósult meg.

Május 14. A Viski Fodó Sándor Kulturális Központban a táncház napját méltatták. Az eseményen Várad Enikő, a Hagyományok Háza Hálózat Kárpátaljai Kirendeltsége kulturális szervezője tartott előadást a táncházmozgalom kialakulásáról, elterjedéséről.

Május 16. Menekült művészeknek a háború borzalmai ihlette műveiből nyílt kiállítás Magyarország Ungvári Főkonzulátusán. Marianna Honcsarenko kollázsokkal, Olekszandr Zsilcov golyóstollal készített grafikákkal, Andrij Szidorenko pedig számítógépes grafikákkal volt jelen a kiállításon. A tárlatot Bacskai József ungvári magyar főkonzul nyitotta meg. Köszöntő beszédet mondott Olekszandr Bilak, a Kárpátaljai Megyei Katonai Közigazgatás Európai Integrációs és Együttműködési Főosztályának vezetője, Vaszil Pinzenik, Ungvár alpolgármestere, Andrij Szidorenko kijeji festőművész. Kopriva Attila festőművész, a Kárpátok Művészetéért és Kultúrájáért Egyesület elnöke, a kiállítás kurátora a háború kartográfiájaként jellemezte a kiállítást.

Május 17. Rendhagyó irodalomóra keretében emlékeztek a Beregszászi Bethlen Gábor Líceumban Dsida Jenő születésének 115. évfordulójáról. A költő (az évkönyvek szerint Binder Jenő néven) 1917–1918 között a jogelőd Magyar Királyi Allami Főgimnázium padjait köптatta. Az évkönyv szerint tanulmányait minden tárgyból jelesre fejezte be. Szabó Árpád igazgató köszöntő szavai után dr. Zubánics László, a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet elnöke emlékezett a költőre, majd a líceum végzős diákjai rövid irodalmi összeállítással tisztelegtek emléke előtt.

Május 20. Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ) szervezésében szavalóverseny zajlott le az online térben. A kárpátaljai magyar tannyelvű iskolák tanulói egy szabadon választott és egy kötelező verssel (Tóth Elemér: *Vers az anyanyelvről*) nevezhettek. A tanulóknak videóit kellett készíteniük, s eljuttatni azt a KMPSZ-hez. A zsűri tagjai Braun Éva, a Kárpátaljai Pedagógus-továbbképző Intézet módszertani szaktanácsadója, Ferenci Attila, a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház színésze, dr. Györke Magdolna, az Ungvári Nemzeti Egyetem docense, dr. Kész Margit, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola docense, valamint Szántó Edit, az Anyanyelvpolók Kárpátaljai Szövetségének elnöke voltak.

A zsűri döntése értelmében az első három helyet a következő tanulók szereztek: Kosztyu Fanni (80 pont), a Bátyúi Líceum diákja. Felkészítő tanára Séra Viktória. Demeter Hanna (77 pont), a Szernyei Gimnázium diákja. Felkészítő tanára Demeter Judit. File Barbara (74

pont), a Beregszászi Kossuth Lajos Líceum diákja. Felkészítő tanára Huszti-Kacsur Andrea. A díjazottak oklevélben részesültek és részt vehetnek a Zánkai nyaraláson. A videók megtekinthetők a KMPSZ honlapján (kmps.uz.ua).

Május 21. Mezőváriban és Beregszászon is csendes koszorúzással emlékeztek a magyar történelem egyik legmeghatározóbb eseményére, II. Rákóczi Ferenc a haza védelméért harcba hívó zászlóinak kibontására. A mezővári református templom falán lévő Rákóczi-emléktáblát a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) szervezésében koszorúzták meg a szervezet vezetői és tagjai, Magyarország Ungvári Főkonzulátusa és Beregszászi Konzulátusa, a Vári Református Egyházközség, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola és a Pro Cultura Subcarpathica (PCS) képviselői. Beregszászon, Esze Tamás Rákóczi téren felállított szobránál Magyarország Ungvári Főkonzulátusa és Beregszászi Konzulátusa, a Beregszászi Polgármesteri Hivatal, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, a KMKSZ és a PCS vezetői közösen helyezték el az emlékezés koszorúit.

Május 23. Kárpátaljai diákok részesültek rangos elismerésben a Nemzeti-stratégiai Kutatóintézet *Magyar címer és zászló* rajz- és esszé pályázatán. A könyvjutalmakat Magyarország Ungvári Főkonzulátusának munkatársai adták át a Nagydobronyi Református Líceum és az Ungvári Művészeti Iskola tanulóinak és a felkészítő tanároknak.

Május 24. A Beregszászi Római Katolikus Egyházközséghez tartozó Pásztor Ferenc Közösségi és Zarándokház a hadiállapot idején is megtesz mindent annak érdekében, hogy rendeltetéséhez híven testi-lelki menedéket nyújtson az oda érkezőknek. A legutóbb szervezett teadélutánon a megszokott tea mellé lekvárbemutatót is szerveztek. Bábel Zsuzsa és fia 14 féle lekvárral érkeztek Benéből, képviselve a Mi lekvárunk manufaktúrát. A kóstolás előtt Bábel Zsuzsa a lekvárfőzés fontosságáról, előnyeiről mesélt, a résztvevők feltehettek kérdéseiket.

Május 25. Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet a Nagyberegi Tájháza megrendezte soron következő kézműves programját. Ezúttal festés, csomózás, karkötők és medálok készítése volt a feladat. Az iskolások napi programja közös szalonnasütéssel fejeződött be. A szervezők terveit között szerepel, hogy a továbbiakban is hasznos elfoglaltságot biztosítsanak a tájház udvarán. A program a Hagyományok Háza Hálózat Kárpátaljai Kirendeltségének szakmai partnerségével, valamint a Csoóri Sándor Alap támogatásával valósulhatott meg.

Összeállította:

Dupka György és Zubánics László

ELISMERÉSEK

* **Vári Fábián László** Kossuth- és József Attila-díjas költőt a Magyar Művészeti Akadémia Irodalmi Tagozatának vezetőjévé választották.

* *Gondoskodó közösség-díjban* részesült **Orosz Ildikó**, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola és a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség elnöke. A kárpátaljai magyar oktatási intézmények és



közösség odaadó munkájáért és áldozatos helytállásáért odaítélt elismerést Lévai Anikó, a *Jövőt építünk* pályázat ötletgazdája adta át a Várkert Bazárban, a *Jövőt építünk* pályázat eredményhirdetésén.

* A Magyar Érdemrend Tisztikeresztje kitüntetést adományozta **Szabó Konstantin**, a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye görögkatolikus papja részére Áder János, Magyarország köztársasági elnöke a magyar nyelv ápolása érdekében az egyházban végzett áldozatos és kitartó tevékenysége, valamint a fiatal papság számára útmutatást nyújtó nevelő munkája elismeréseként. A magas állami kitüntetést Bacsikai József főkonzul nyújtotta át.

* **Dr. Lyah Erzsébet** a Magyar Általános Orvosok Tudományos Egyesülete (MÁOTE) által adományozott *Életmű-díjban* részesült.

* Saját korosztályának kategóriájában első helyezést ért el **Pallagi Fanni**, a Kaszonyi Művészeti Iskola tanulója a Stars of Croatia XXXV. nemzetközi többműfajú művészeti versenyen. A hétéves csonkapapi versenyző felkészítő tanára Farkas Vivien.

* *Bonis Bona – A nemzet tehetségéért díjjal* tüntették ki **Kulin Juditot**, a



II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tanárát, az Ungvári 10. Számú Dayka Gábor Középiskola igazgatóját. Az elismerést a tehetséggondozás területén nyújtott teljesítményéért kapta.

* Az *Emberi Méltóságért* kitüntetésben részesítette **Brenzovics Lászlót**, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség elnökét az Emberi Méltóság Tanácsa.

* A Magyar Tudományos Akadémia Magyar Tudományosság Külföldön Elnö-



ki Bizottsága *Arany János Fiatal Kutatói Díjjal* ismerte el **Traski Viktor**, az Ungvári Nemzeti Egyetem Ukrán–Magyar Oktatási-Tudományos Intézete docensének tudományos munkáját. A matematikus valós és komplex függvénytant, funkcionálanalízist és valószínűség-számítást oktat az egyetem magyar intézetében. Jelenleg az Ukrán Fegyveres Erők 128. sz. Kárpátaljai Hegyi Dandárjában teljesít tényleges szolgálatot.

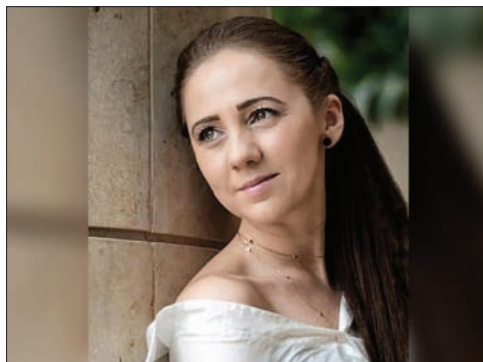
* A Magyar Tudományos Akadémia külső tagjává választották **dr. Csernicskó Istvánt**, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola rektorát. Az MTA szabályzata szerint külső taggá olyan külföldön élő, nemzetközi szintű, tudományos tevékenységét külföldön folytató tudós választható, aki magát magyarnak vallja, és szoros kapcsolatot tart a magyar tudományos élettel.

* A kárpátaljai magyarságért végzett munkájáért és szociális tevékenységéért **Nagy Natália**, az Ungvári Nemzeti



Egyetem Magyar Filológiai Tanszékének docense kapta idén a Káplár László Emlékére Kulturális Alapítvány *Jó ember-díját*.

Június 3-án Budapesten, a Klauzál Gábor Művelődési Központban adták át a Magyar Művészetért Díjrendszer elismeréseit, azonban nemcsak a 2022-es, hanem a 2020-as és a 2021-es díjakat is most osztották ki, mivel a koronavírus-járvány miatt az előző két évben elmaradt a díjátadó gála.



Az elismerést olyan Kárpát-medencei magyarok kaphatják, akik hazájukban sokat tesznek a magyar művészetért, kultúráért, a magyarság megmaradásáért.

A Magyar Művészetért Díjat 1987-ben alapították, és az alapdíj az évek során további történelmi, művészeti díjakkal bővült. Gazdára talált az Ex Libris Díj, A Színész Díj, az Árpád fejedelem-díj, A Magyar Művészetért Díj és a Zrínyi Ilona-díj is.

A díjazottak között kárpátaljaiak is vannak: A Magyar Művészetért Díjban részesült **Pál István Szalonna** népzeneész, *Ex Libris Díjat* kapott **Tarpai Viktória** színművész.

A Kárpátaljai Hírmondó galériája

Megrendezték a X. Kárpátaljai Nemzetközi Szobrásztábort

Kőbe vésett hit és remény



Szergej Zbitnyev alkotása



Drienyovszki János: *Hullám*



Matl Péter: *Egyesülés*



Olekszandr Ridnij: *Tükröződés*

Bár úgy tartják, hogy háborúban hallgatnak a művészek, olykor azért csak megszólalnak. Legfeljebb másfajta ihletet adnak a művészeknek. Erről tanúskodnak a X. Kárpátaljai Nemzetközi Szobrásztábor alkotásai is.

A tábornak – amelyet a Pro Arte – Munkács civil szervezet rendezett május 25. és június 10. között – ismét a Kvitka Polonini Szanatórium adott otthont.

A záróünnepségen a rendezvény megálmodója, Matl Péter elnök, munkácsi szobrászművész felidézte, hogy a háború miatt jelentkezők híján már egészen bizonytalanná vált a nemzetközi tábor megtartása, ám amikor Ukrajna háborús övezetéből vidékünkre és Lemberg megyébe érkezett menekültek jelezték részvételi szándékukat, megjelent a remény sugara. Ezután felgyorsultak az események: egy magyarországi és egy lengyelországi szobrásszal kiegészülve tizenegy szobrászból és két fotográfusból összeállt a csapat. A szobrásztábor résztvevői a háború által kiváltott érzéseket, a reményt, a béke mihamarabbi eljövételében való bizalmat, a hitet vették kőbe, formálták acélból – alkották maradandóvá.

A köszöntő beszédekben elhangzott, hogy a háború minden ember életére óriási hatást gyakorol, s fontos, hogy a hátszín támogatásáról biztosítsa a fronton az országért harcolókat. A művészek alkotásaikkal állítottak emléket ennek a nehéz időszaknak.

A képzőművészet mindig is összekötő kapocs volt népek, nemzetek között, a megértéséhez nem kell tolmács – fogalmazott Vida László, Magyarország Ungvári Főkonzulátusának első beosztott konzulja, aki jelképesnek nevezte, hogy a tábor résztvevői azoknak a határ menti magyar önkormányzatoknak ajánlották fel az elkészült műveket, amelyek több mint száz napja óriási odaadással, töretlen lelkesedéssel segítik a Magyarországra érkező bajba jutott ukrán embereket. A diplomata megerősítette: a magyar kormány mindaddig folytatja a menekültek fogadását és ellátását, a humanitárius adományok szállítását Ukrajnába, ameddig szükség lesz rá. Kiemelte: a szobrásztábor támogatásával is szeretnék kifejezni szolidaritásukat Ukrajnával, Ukrajna soknemzetiségű népével. A konzul annak a reményének is hangot adott, hogy jövőre már békés körülmények között találkozhatnak a művészek.

Gulácsy Géza, a szobrásztábort kezdetektől fogva támogató KMKSZ alelnöke kifejtette: minden ember szeretne nyomot hagyni maga után a történelemben, s a szobrászok kivételes helyzetben vannak, mert nekik megadatik, hogy maradandó, kézzel fogható, szemmel látható alkotásokat hozzanak létre.

Az idei szobrásztáborban készült művek a Kárpátok Szoborút részévé válnak, Záhony, Kisvárd, Lónya, Barabás, Beregsurány, Tiszabecs, valamint Tarpa községek köztereit gazdagítják majd. Az alkotók így szeretnék megköszönni a magyar népnek az Ukrajnában dúló háború elől menekültek számára nyújtott mérhetetlen segítséget, emberséget.

Kósa Eszter

Fotók: Andrej és Ivan Avdejenko



Viktor Bezpalyko: *Kalózok*



Valerij Pirogov: *Járókelő*



Szergej Jakunyin: *Ellentét*